Tizenegyedik fejezet

- Hallod-e, Jacob szólt a portugál fickó az ötödik napon, amikor a sötétben lefelé jöttek a bányából –, ha meg akarod ölni magad, az a te dolgod, de én sokáig akarok élni! Úgyhogy vagy lassabban dolgozunk holnaptól, vagy kilépek! Úgy ám!
- No felelte Jacob, és a másik nem igazán tudta, hogy mosolyog-e, vagy a homlokát ráncolja. Mondok én neked valamit.
 Te is a magad útját járod, én is a magamét. Érthető, nem? Ha akarod, csak hagyj itt és nincs harag! Szeretek egyedül dolgozni, egyedül élni és egyedül meghalni.

Október első hetében az *Eliza* újra arra járt, felvett egy rakomány szenet, és elment. Jacob részesedése az utolsó szállítmányból már 372 dollárra rúgott.

Elégedett vagy? – tudakolta Fink.

A fiú vállat vont:

– Miért ne lennék? Ha így haladunk, hamarosan saját földet vásárolhatok, és saját bányát nyithatok. Akkor végre majd egyedül fogok dolgozni a saját tempómban, és nem kell elviselnem azt a sok semmirekellő csavargót, akit a maga wheelingi irodája rám szabadít.

Fink Jacob arcát fürkészte.

- Komolyan saját földet akarsz venni?

A fiú megint vállat vont:

- Egy napon. De ne féljen, időben szólok majd.

Mosolygott, és Fink visszamosolygott rá.

- El is várom!

Amikor legközelebb Fink a feleségével újra partra szállt, már november vége felé járt, és esett. Érezhető volt a feszültség köztük. Jacob behívta őket a kunyhóba. Ezúttal 340 dollárt kapott. Miután elrendezték az üzleti dolgokat, Eliza Fink körbenézett a kunyhóban és megjegyezte:

- Szép lett az otthona, Jacob. Szereti?
- Bizony szeretem, asszonyom válaszolta a fiú.

 Örülök, hogy megépítettük neked – mondta John félre nem érthető célzással. – Megérdemled, Jacob. Jó ember vagy. Olyan, akiben meg lehet bízni. Kevés az ilyen...!

Aztán hirtelen felkelt az asztaltól, az ablakhoz lépett, kinézett az esőbe, és így szólt:

– Úgy döntöttem, idén már nem jövök vissza. Sokkal több pénzt kereshetek azzal, ha cukrot és melaszt szállítok fel St. Louisba, ott megrakom a hajót prémmel és bőrrel, aztán eladom New Orleansban, ahol a szőrme ára magas. Szerintem hatszor is fordulhatnék a télen New Orleans és St. Louise között. Úgy tudom, hogy a Mississippi nem fagy be.

Megfordult és Jacobra nézett, aki még mindig csendben ült az asztalnál Eliza mellett. Úgy tűnt, az asszony zavarban van, a padlót bámulta.

- Nos, Jacob, mit szólsz?
- Sok szerencsét!

ELIZA

Az asszony felnézett, és tekintete találkozott az uráéval. A férfi idegesen megköszörülte a torkát.

- Azt hiszem, nem értettél meg egészen mondta. Nem viszek több szenet, legalábbis tavaszig nem.
- Értem én bólintott Jacob. Hogyan is vihetne, ha nem jár erre?

Fink újra megköszörülte a torkát.

- De gondoskodom arról, hogy találjak valakit, aki felvásárolja a szenet, ne aggódj!
- Nem aggódom én nézett rá Jacob meglepve –, miért aggódnék? Az itteni szén első osztályú. Ha magának nincs rá szüksége, majd elviszi más. Kiveszem a részem, és megtartom a többit, amíg visszajön...

A Fink házaspár újra pillantást váltott.

- Mondd meg neki, mit határoztunk! sürgette Eliza Fink az urát.
 - A férfi visszajött az ablaktól, és Jacob vállára tette a kezét.
- Jacob, barátom szólt ünnepélyesen –, te kivételes ember vagy. Nemcsak jó munkás, becsületes üzlettárs, de jó barát is. Úgy határoztunk, hogy teljes jogú üzlettársnak teszünk meg a bányában.

Egy pillanatra megállt, aztán a szavakat óvatosan latolgatva így szólt:

– Fele-fele. Mindenért te felelsz, állsz minden költséget, levonsz minden egyes pennyt, amit a szénért kapott pénzből elköltesz, és ami marad, annak a fele a tiéd, a fele pedig az enyém. Amikor visszatérek, elszámolunk. Mit szólsz?

Jacob nem mutatott elragadtatást, de méltatlankodás sem látszott rajta. Csak ült ott, bólintott, és így szólt:

Nekem megfelel, ha magának jó!

Mikor az *Eliza* eltűnt a folyó kanyarulatában, Jacob az egyetlen fizetett munkásához, James Massuilhoz fordult:

- Mass, mára szabadnapot kapsz, azt csinálsz, amit akarsz. Én bemegyek a városba...
 - Veled mehetek?
 - Miért is ne?

Dél felé járt, amikor Cunningham átvitte őket a folyón. Az eső éppen elállt, de a fellegek még mindig súlyosan hömpölyögtek a völgy felett, mint holmi tömött dunnák, melyek fennakadtak a fák koronáján és a sziklás hegygerincen. A folyó sötét volt és mogorva, a hűvös északi szél felkorbácsolta a hullámokat.

Amikor visszatértek, megint esett, hideg és barátságtalan permet homályosította el a világot. Mindketten eláztak, akár a hajtásból visszatért vadászkutyák, s ahogy partra szálltak, betértek Kelsey fogadójába, hogy megszárítkozzanak, és egyenek egy-két falatot. Csupán négy hangoskodó, csuromvizes favágó téblábolt a kocsmában, Kelsey a szokott helyén üldögélt a söntésben, Louise pedig ki-be szaladgált a konyha és az ebédlő között.

- Mi lett Jamesszel? kérdezte Massuil a lányt. Nem jött egész héten!
- Mostanában Mr. Kelseynek dolgozik suttogta Louise –, tűzifának valót vág ki télire... ugyanannyit kap, egy dollárt egy napra...

Jacob benézett a konyhába, de Eliza nem volt ott.

- Mr. Kelsey felküldte, hogy az anyjával legyen mondta
 Louise –, kettőnknek nem volt itt elég tennivaló.
- Finktől tudom, hogy teljes jogú társává tett mondta később Kelsey Jacobnak. – Szerintem ez volt a legokosabb dolog, amit tehetett. Én is segíthetek neked vevőket szerezni a szénre, ha akarod.
- Igazán lekötelezne felelte Jacob. Minél több a vevő, annál jobb az ár!
 - Gondolsz valakire?

– Már beszéltem pár emberrel lenn a dokkoknál. A gőzösöknek mindig szükségük van szénre, és úgy tudom nincs sok bánya errefelé. Legalábbis innen lefelé egy sem... Épp most találtam egy festőt Wheelingben, aki csinál nekem két nagy táblát, az egyik a parton lesz, szemben a dokkokkal, és ez áll majd rajta: Gőzösök! Kiváló szén kapható két mérfölddel lejjebb! A másik a mi dokkunk mellé kerül, és annyi áll majd rajta, hogy: Első osztályú szén eladó! Minden egyes betű két láb hosszú lesz és vastag, mint a karom, hogy a kapitányok már messziről elolvashassák.

Kelsey ránézett, és kisvártatva így szólt:

 Öcsém, amikor először megláttalak, azt mondtam, ez a fickó még viszi valamire! Megvan hozzá a maga esze. Azt hiszem, igazam volt.

Három nappal később Jacob visszament Wheelingbe, de félúton, amikor átkelt a révvel, így szólt Cunninghamhez:

– H.B., ne várjon meg! Valahogy csak visszajutok majd a vízen, mert amit hozok, az olyan nagy lesz, hogy nem a hátamon cipelem ám!

Úgy két órával később látták, hogy Jacob úszik lefelé egy öreg csónakban, amit három dollárért vett, és tényleg volt előtte valami nagy. Integetett, Cunningham és James Dunlap visszaintegettek a partról, ahol ládákat és hordókat pakoltak ki Kelseynek. Később valaki azt mesélte a fogadóban, hogy pont szemben a dokkokkal máris áll egy hatalmas, új tábla, amire az van írva, hogy két mérfölddel lentebb szén kapható. Kelsey csettintett az ujjával, és azt mondta:

- Hej, ez a fickó! Ember a talpán, én mondom nektek!

Akkorra már lenn a folyóparton, a révnél óriási fekete betűkkel egy másik hatalmas tölgyfa oszlopra szögezett tábla is hirdette az eladó szenet.

Két nappal később, kora délután egy nagy, fehér, emeletes hajó úszott lefelé a folyón. December első napján az idő száraz volt és hideg. A bánya körül a lejtőn csupán néhány tölgyfán maradt még pár megbarnult levél. A hatalmas gőzös lelassított a folyó közepén, és orrát a part felé fordította. Megfújta a kürtöt.

Jacob és a portugál fickó még javában dolgoztak, amikor meghallották a kürtöt. Massuil vette észre elsőként a nagy gőzhajót.

Hé, Jacob! Nézd csak, mi jön itten!

106 WASS ALBERT

Jacob lesietett a lejtőn. Épp akkor ért a dokkhoz, amikor a *Washington* horgonyt vetett, és három matróz hosszú kötelekkel a partra ugrott, hogy a nagy kétszintes hajót közelebb vontassák a parthoz, a csúszda alá. A fedélzeten utasok bámészkodtak, a férfiak szőrmebundában, a nők cifra ruhákban, és kíváncsian figyelték a műveletet.

- A nevem Henry Shreeve kapitány! kiáltotta a termetes, ősz hajú, fehér szakállú, aranysujtásos egyenruhába öltözött férfi a hajóhídról. – Hat tonna első osztályú szénre van szükségem. Mit kér érte?
 - Tizenöt tonnánként! kiabálta vissza Jacob.
 - Van csurgód a surrantóhoz?

Jacobnak tátva maradt a szája.

- Miféle csurgó, uram?
- Az ördögbe! mordult fel Shreeve kapitány a parancsnoki hídon – Ti szárazföldi patkányok nem tudjátok megkülönböztetni a fejet a lábtól! Jennings! Doudley! Hozzátok ki azt az istenverte csurgót a középső fedélzetről, de sietve ám! Csak az időnket vesztegetjük!

Két embere már hozta is szaporán a csurgót, mely úgy nézett ki, mint egy furcsa, hosszú fémcső, ami az egyik végén kiszélesedett, mint egy tölcsér, a másikon pedig szűk volt, mint a madár csőre. A tölcsérszerű végét pillanatok alatt a csúszdához illesztették, a másik vége pedig eltűnt egy lyukban a fedélzet alatt.

Hadd jöjjön! – rendelkezett a kapitány.

Jacob felemelte a kezét, mire fent a bányában Massuil kezdte rálapátolni a halomba rakott szenet a csúszdára. Hamarosan nagy robajjal ömlött a csurgóba, amitől a szerkezet csattogott, rázkódott, zakatolt. Valaki lent kiáltott:

Állítsd meg!

Jacob intett, s a zaj megszűnt. A két ember kihúzta a tölcsér csőrét, és átvitte a következő nyíláshoz, de közben néhány szem fekete szén a tiszta fedélzetre pottyant.

Mondtam már, hogy rázzátok meg egy kicsit, amikor kiveszitek, ti ostoba fajankók!
 üvöltötte posztjáról a kapitány.
 A rakodás után öt perccel pedig ragyogjon a fedélzet is úgy, mint a tükör!
 Megértettétek?
 Te ott fent, küldd már azt a szenet, nem kirándulni jöttünk!

ELIZA 107

Miután a második tartály is megtelt, az emberek kimosták a csurgót a vízben, és visszavitték a hajó gyomrába. A kapitány kilencven dollárt fizetett Jacobnak, és így szólt:

- Mindegyik tartályba három tonna szén fér, két üres tartályt töltöttünk meg, az hat tonna. Jó minőségű, azt innen is láttam. Szépen fénylik. Sosem veszek olyan szenet, ami nem fénylik. De legközelebb legyen saját csurgód, érted? Az enyémet csak vészhelyzetben használom. Legközelebb, amikor meghallod a kürtömet, gondoskodj arról, hogy a csurgó felszerelve várjon. Nem szeretem az időt fecsérelni. Megértettél?
 - Igen, uram.

Jacob még aznap újra elment Wheelingbe, és Bell hajóépítő telepén rendelt a széncsúszdájához egy csurgót. Egy héttel később James Massuillal különös szerkezetet vonszoltak haza a csónakjukban. Mire végre felszerelték a tölcsért úgy, ahogy azt Bell mondta, kezük meggémberedett a hidegtől. Két nappal később havazni kezdett.

Tizenkettedik fejezet

A tél komisz hóviharral köszöntött be, később erősen fagyott. Amikor Jacob és James Massuil átmerészkedett a hegyeken Kelsey fogadójába élelemért, a hó már térdig ért. Az egész völgy egyetlen nagy hómezőként fehérlett, az ösvénynek nyoma veszett. Fárasztó és nehézkes volt a mély hóban gázolni. Egyedül Davisék és Rodeferék behavazott kunyhói igazították őket útba.

Meglepetésükre Kelsey azt jósolta, hogy enyhe telük lesz.

– Amikor így kezdődik, lefogadhatjátok bármibe, hogy latyakos és esős lesz a tél. Jobb, ha ügyeltek a jégre, és feltöltitek időben a vermeket, mert ha sokáig vártok, a végén meglehet, hogy nyárra nem lesz jegetek!

Igaza lett. A karácsony előtti héten feltámadt a déli szél, és súlyos, alacsonyan szálló esőfellegeket kergetett az égre, melyek fennakadtak a hegycsúcsokon, és hosszú ideig ott is maradtak. Esni kezdett, a folyó megduzzadt, a patak kristálytiszta, iható vize sárgává változott. Napok alatt eltűnt a hó. A híd és a Davis-tanya közti terület egy összefüggő, hosszú sártengerré változott. Helyenként a latyak tavakban gyűlt össze a part mentén, s elárasztott jó néhány hold kukoricaföldet és legelőt.

A szakadatlan esőzés és az áradás ellenére a folyami hajók továbbra is közlekedtek. Útban Pittsburgh felé, a karácsonyt megelőző napon Shreeve kapitány is újra eljött a *Washington*nal. Megfújta a kürtöt, és kivetette a hágcsókat a széncsúszda alatt.

– Látom, van már csurgód! – kiáltott Jacobnak. – Szeretem az olyan fickókat, akik megszívlelik az okos tanácsot. A te szened a legjobb, amit valaha vettem, és jól tennéd, ha mindig tartalékolnál nekem belőle, különben még tengerészátkot szórok rád!

A Washington alig hagyta el a dokkot, amikor egy Augustina nevű gőzös horganyzott le. Tele volt rakománnyal és délnek tartott. Egy vízhatlan kabátba burkolózott férfi kiáltott oda Jacobnak a fedélzetről, aki az esőben ácsorgott kabát nélkül, bőrig ázva.

- Mit kérsz az ócska szenedért?

- Olyan nem árulok vágott vissza Jacob. Rossz helyre jött és elindult a kunyhó felé.
- Hé! Állj meg, te szárazföldi patkány! mennydörögte utána a viharkabátos fickó. Nem érted a tréfát? Mennyi hát az ára?
 - Tizenöt dollár tonnája válaszolt Jacob.
 - Tizenöt dollár? Ennyiért New Orleansban is vehetek szenet!
 - Akkor menjen, és vegyen ott!

Jacob faképnél hagyta, és nyugodtan folytatta az útját. A férfi ekkor megszólaltatta a hajókürtöt.

- Mindig ilyen paprikás hangulatban vagy? kérdezte Jacobot, amikor az vonakodva visszatért a dokkhoz.
 - Csak amikor esik!

A férfi nevetett, de úgy hangzott, mintha röfögne.

- Rendben van, adj három tonnát! De honnan tudjam, hogy nem versz át?
- És én honnan tudjam, hogy maga nem ver át engem? adta vissza Jacob a sértést. – Lehet, hogy a tartályba több fér, mint három tonna!
- Egy ilyen teknő tartályába sosem fér háromnál több morogta a férfi. Nem tudtad? Néha azt kívánom, bárcsak...

Jacob felcsatolta a csurgót, és intett Massuilnak, hogy engedje le a szenet.

- Tetszik a merszed, barátocskám szólt a kapitány, miután odaadta neki a pénzt, és egy üveget húzott elő a zsebéből. A nevem McMahen. Húzd meg, fiú, hiszen olyan vagy, mint egy ázott ürge!
- A nevem Heatherington, és örvendek a találkozásnak felelt Jacob, miközben zsebre vágta a pénzt –, és köszönöm, de nem iszom.

A férfi hitetlenkedve bámult rá.

Nem iszol? Bányász vagy, és nem iszol? Prédikátornak készülsz, vagy mi?

Jacob rávigyorgott.

– Dehogy! Csak egy olyan szénbányász vagyok, aki nem szereti az italt, s ha nem szeretem, hát nem is iszom, ennyi az egész...

Estig a zsebében tartotta a pénzt. Miután megvacsoráztak, és Massuil visszament a szálláshelyére, Jacob hátrament a melléképületbe, felemelte a küszöbül szolgáló nagy, lapos követ, szétkaparta alatta a nedves földet és a lyukból két zsírosbödönt húzott elő. Az egyiknek egy nagy F betű volt az oldalára vésve, a másikra

ELIZA

semmi. A pénzt elosztotta a két bödön között, majd mindkettőt visszatette a rejtekhelyre.

Jacob könyvelése egyszerű és biztos volt. Tévedéstől nem kellett tartania: a szénért kapott pénzt mindig egyenlően osztotta szét a két bödönben. Ha pedig fizetnie kellett, például a csurgóért vagy amikor Massuil bérét adta ki, a pénz egyik felét az egyik, a másikat a másik bödönből vette ki. Ha ennivalót vettek, a sajátját és Massuilénak a felét a maga bödönéből fizette, a másik felét meg abból vette ki, amelyiknek az oldalára az F betű volt vésve. Ami a rejtekhelyet illeti, a melléképület biztonságosabbnak tűnt, mint a kunyhó.

Másnap reggel Jacob ünneplőbe öltözött. Már éjszaka elállt az eső, a levegőben a tavasz illata érződött. Minden lucskos volt és sáros, a MacMahon túlpartján víz borította a mezőket is. A két tanya olyan volt, mint két sziget a messzeségben. Vadkacsarajok kutattak élelem után az elárasztott kukoricaföldeken.

- Hé, Mass, boldog karácsonyt! köszöntötte a portugált, aki reggelizni jött át. – Átmegyek Kelseyhez. Velem tartasz?
- Átgázolni ezen a hatalmas vízen? nézett rá undorodva. Nincs az a pénz!
 - És a ladik?
 - Miféle ladik?
 - A mi ladikunk. Ami a révnél van kikötve!
 - Szóval az a ladik. Hát... megpróbálhatjuk...

Az egyetlen kérdés az volt, hogy a McMahon torkolatánál hogyan jutnak át az erős sodráson. Onnantól kezdve a kis ladik könnyedén siklott át a mezőket elárasztó sekély vízen. Mindössze annyit kellett tenniük, hogy a rudakkal tolják. Az Indián-zúgó torkolatánál ki kellett kötniük a csónakot egy fűzfához. Otthagyták, mert a túlpartot nem lepte már el a víz, és a part mentén árral szemben feltolni a csónakot túl sok időt igényelt volna. Kelsey fogadójáig már úgysem volt több, mint fél mérföld.

- Én majd bordát eszem ábrándozott Massuil, amint a fogadó felé haladtak. – Talán még egy marhaszeletet is, mit szólsz? Végtére is karácsony csak egyszer van egy évben! Te mit fogsz kérni?
- Nem is tudom felelte Jacob csendesen. Megnézem, Mrs.
 Armstrong ott van-e, vagy fent a kunyhóban. Tavaly náluk voltam karácsonykor. Felolvasott a Szentírásból, tudod... az tetszett nekem.

– Igen – mondta Massuil –, tudom, mire gondolsz. Amikor kisfiú voltam, az anyám engem is elvitt a templomba. Szerettem vele templomba járni, s mindig azt kívántam, bárcsak az apám is velünk lehetne, mert a többi fiú mind az apjával járt a templomba. De én az apámat sohasem ismertem. Egyébként sem jött volna el velünk...– tette hozzá. – Kalóz volt.

A kihalt fogadóban csupán Kelsey üldögélt egy üveg whiskyvel a kandallója mellett. Louise és férje a konyhában tettek-vettek.

- Nincs jól, egyáltalán nincs jól sóhajtott Kelsey –, úgy értem, Mrs. Armstrong. Bárcsak rá tudnám beszélni a wheelingi kórházra. Két jó doktor is van ott, akik kiválóan értenek a betegekhez. Mi volna, ha te megpróbálnád, öcsém? Téged nagyon nagyra tart, és a lánya is... nos, James fiam fordult Massuilhoz –, mit szólnál ahhoz, ha innánk egy karácsonyi italt, aztán ennénk valami jóféle disznóhúst ebédre azzal a turbékoló gerlicepárral? A ház kontójára!
- Efféle ajánlatot nehéz visszautasítani vigyorgott a kis portugál, és máris az üvegért nyúlt, amit Kelsey odatolt elé az asztalon.

Az eget könnyű, selymes felhők takarták, de nem esett. A fákról csöpögött még a ráhullott eső, és a sziklákról is szivárgott a víz. A kunyhóhoz vezető ösvény csúszós volt, alatta a patak morajlott, habzott, és dühösen csapkodta a sziklákat.

A nagy, sárga kutya vakkantott egyet, leugrott a verandáról, odaszaladt a fiúhoz, aztán megállt, és csóválni kezdte a farkát.

Emlékszel rám, mi?

Jacob megpaskolta a kutya fejét, és fellépett a verandára. Nyílt az ajtó, és ott állt a lány. Arca sápadt volt és gondterhelt.

- Boldog karácsonyt!.
- Boldog karácsonyt...

A fiú egy apró, papírba csomagolt tárgyat húzott elő a zsebéből.

Ezt magának hoztam.

A lány elvette és kibontotta. Egy kis fanyelű tükör volt.

- Köszönöm, Jacob... maga mindig gondol rám!
- Csak egy kis apróság.

Pár pillanatig álltak ott, és nézték egymást.

– Bejön? Látja az ablakpárkányt? A váza, amit tavaly hozott nekem... a barka benne épp most fog kirügyezni!

A konyha üres volt és sötét. Az asztal, a székek... szép rendben, mint egy olyan házban, ahol egyedül laknak. – Jöjjön – intett a lány a fejével a belső szoba felé.

Az asszony az ágyban feküdt, sötét, nehéz takaróval volt bebugyolálva egészen az álláig. Arca fehér és beesett volt, szeme betegesen fénylett.

 Boldog karácsonyt, Jacob! – mondta halk, erőtlen hangján, mely úgy remegett, mint egy ijedt pillangó verdeső szárnya. – Kedves magától, hogy eljött. Éppen most kezdtük el az istentiszteletet. Kérem, üljön le! Eliza, mutass neki egy széket!

A fiú az ágy lábánál ült, míg Eliza Jézusról olvasott a Bibliából. A lány széke az ablaknál volt, hogy jobban lásson, és ahogy a könyv fölé hajolt, egy apró, aranyszínű tincs rakoncátlanul kiszabadult a kontyból, a homlokába lógott, és olyan elragadóvá tette kedves arcát, hogy a fiú nem tudta levenni róla a szemét. Hallotta ugyan a szavakat, de úgy érezte, csak annak van értelme, amit a szeme fog fel.

Egy idő után, – lehetett egy óra vagy pár perc csupán –, a kutya ugatni kezdett odakint. A lány felemelte a fejét, kinézett az ablakon, és becsukta ölében a könyvet.

Az asszony lehunyta a szemét, és arcán halovány mosoly jelent meg, amikor felsóhajtott:

– Áldja meg az Isten... karácsonyi ebédet küld nekünk..!

Eliza felkelt. Louise lépett be, kezében szalvétával letakart tálca.

Boldog karácsonyt mindenkinek! – mondta vidáman.– Ünnepi ebédet hoztam nektek!

De nemcsak sülthús-szeletek, krumpli és szósz volt a tálcán, hanem egy boríték is. Nem volt leragasztva, és nem volt ráírva semmi. Eliza odavitte anyjának, majd kijött, hogy elővegyen néhány tányért az ebédhez. Hirtelen elfojtott zokogás hallatszott a szomszéd szobából. Eliza, mielőtt bement volna, ujját felemelve kérte Jacobot, hogy ne kövesse. Csendes beszéd szűrődött ki, majd megint zokogás. Aztán a lány kijött, kezében a fehér borítékkal. Szeme tele volt könnyel. Szó nélkül odanyújtotta a fiúnak, és könnyeit törölgetve elfordult. Jacob belepillantott, és öt darab százdollárost látott benne, és egy fehér papírlapot, amire nagy, kusza betűkkel néhány szó volt írva. Eliza felolvasta neki az üzenetet: "A legjobb doktorokra és a legjobb kórházra, soha el nem múló szeretettel!"

Később, amikor Jacob menni készült, kint a verandán a lány odaadta neki a borítékot. Az öt százdolláros bankó még mindig benne volt, a levél azonban hiányzott. – Anyám azt akarja, hogy ezt vigye vissza Mr. Kelseynek – suttogta Eliza –, és mondja meg neki, hogy köszöni a jóságát, és hálás a nagylelkűségéért, de az ő egyetlen orvosa és kórháza Isten szava. Meg tudja ezt mondani neki?

Megpróbálhatom...

Hideg szél zörgette a faleveleket, és a felhők lassan felszakadoztak a gerincen. Ott egy keskeny sávban már látszott a kék ég.

Jacob visszavitte a borítékot Kelseynek, és igyekezett az üzenetet is pontosan elmondani. Kint beszélgettek a pajta ajtaja előtt. Dunlap szénát vetett a lovaknak, Massuil segített neki az abrakolásban. Kelsey csak állt meggörnyedve, kezében a borítékkal, lehajtott fejjel, és annyira szomorú volt, hogy egészen belesápadt. Aztán néhányszor bólintott és felsóhajtott:

- Igen, igen, tudom motyogta. Hangja fáradt volt és rekedt. –
 Annyiszor hallottam már... Megfordult és Jacobra nézett:
 - Szerinted van Isten?
- Hát motyogta Jacob zavartan a váratlan kérdés hallatán. –
 Azt hiszem, van...
- Akkor mondd meg nekem kezdte fojtott hangon olyan közel hajolva a fiúhoz, hogy érezte leheletében a whiskyt –, mondd meg nekem, hogyan lehet az, hogy ez az Isten, aki az emberek szerint jóságos és igazságos, engedi, hogy egy ilyen asszony szenvedjen? Hogyan lehet, a keservit!

Különös tél volt abban az évben. Karácsony után kicsit fagyott, de még nem volt_annyira hideg, hogy jeget vágjanak a jégvermek feltöltésére. Aztán január közepén olyan balzsamos meleg jött, hogy Davisék háza mögött mind a hat barackfa kivirágzott tőle. A déli lejtőkön néhány juhar is megbolondult, és vörösbe váltott. Néhány napra rá jeges szél söpört végig észak felől, s minden lefagyott. Február első hetében a part mentén a jég végre elég vastag lett, ezért mindenki sietett, hogy telirakja a vermét.

A gőzhajók továbbra is egyfolytában tülköltek, és egész télen kavarták a Nagy-folyó vizét. Jacobnak rengeteget kellett dolgoznia, hogy vevőinek jusson elég szén. Fel kellett bérelnie még két embert Massuil mellé. Bob Torbet, egy farmer fia a hegyeken túlról jött, míg Richard Hawkins Wheelingből. Mivel jó munkások voltak mindhárman, Jacob felemelte fizetésüket napi egy dollárról egy húszra.

Valamikor március közepén Finkék is visszatértek az *Eliza* fedélzetén. Jó kedvük volt. Az északi prémvadászoktól vásárolt prém jelentős nyereséget hozott New Orleansban. A wheelingi piacra siettek cukorral és melasszal megrakodva, de megálltak, hogy megnézzék a bányát.

- Jó, hogy végre jöttek mondta Jacob az üzlettársának –, ki kell ürítenie a bödönt!
 - Miről beszélsz? kérdezte Fink értetlenül.
- Hát a részéről jött a válasz. Csak üljenek le odabent, egy perc múlva én is itt vagyok.

Hideg eső szitált, így Finkék örömmel fogadtak szót. Annyi idejük volt csupán, hogy leüljenek az asztalhoz, Jacob máris visszatért. Nála volt a zsírosbödön, aminek az oldalán az F betű állt.

- Itt van mondta mindennek a fele, amit eladtam, és levonva a költségek fele.
 - Mennvi?

Jacob vállat vont.

– Nem tudom. Csak beleraktam a nevével megjelölt bödönbe a szénért kapott pénz felét, s mindig kivettem a felét annak, amit fizetnem kellett munkára, fára, meg olyan dolgokra, mint a csurgó, amit azért rendeltem, hogy kedvében járjak a gőzösöknek, no meg a táblákra, amiket felállítottam...

John Fink jóízűt nevetett és fejét csóválta.

Ez a legfurcsább könyvelési módszer, amit valaha láttam!
 kiáltotta.
 Mit szólsz, Eliza? Meg kell hagyni, jól kifundáltad, öcsém! Papírokat írogatni? Mit számít az? Az számít, ami ebben a bödönben van!

Felesége úgy látszott, nem mindenben ért egyet vele, de egy mukkot sem szólt. Fink kinyitotta az edényt, s tartalmát az asztalra öntötte.

 – Ejha! – szólt elégedetten. – Jó sok pénz van benne. Kezdjünk csak számolni, Eliza!

Összesen 868 dollár és 50 cent volt az asztalon.

- Nem rossz, Jacob, egyáltalán nem rossz mondta Fink vigyorogva, amikor zsebre vágta a pénzt. Hány embered dolgozik itt?
- Egész télen csak ketten voltunk. Úgy egy hónappal ezelőtt viszont szereznem kellett még kettőt. Egyre több gőzös áll meg itt...

- Mit fizetnek?
- Tizenötöt egy tonnáért.
- Tizenötöt? Ennyiért árulják odalenn New Orleansban is!
- Én is ezt mondtam nekik húzta ki magát Jacob büszkén. –
 Ha ugyanezt az árat ott lenn akarják kifizetni, nekem mindegy!

Finkék nevettek, nagyokat bólogattak, és hamarosan ismét útra keltek. Öt nappal később azonban visszatértek, hogy megrakodjanak szénnel.

- Bell épít nekünk egy uszályt mondta Fink. Az majd magától lecsorog a sodrással, felfelé jövet meg az Eliza visszatolja.
 Nyolcvan tonna kell, hogy megtöltsük. A wheelingi iroda annyi munkást fog küldeni neked, amennyi csak kell!
- Nincs szükségem azokra a csavargókra tiltakozott Jacob. –
 Csak a fejem fáj miattuk, és az időt fecsérlem!
- Ide hallgass, Jacob szólt Fink, és a hangja komoly lett –, te keményen dolgozol, és becsületes ember vagy. De nem tudod, mi folyik a világban. Az ipar terjeszkedik. Hamarosan annyi gyár lesz itt a folyó mentén, hogy azt el sem tudod képzelni. Hosszú kéményeikből füstöt eregetnek majd, és mindnek szénre lesz szüksége. Persze továbbra is én akarom ellátni őket, mielőtt valaki más beszáll, s elviszi előlünk az üzletet. Már nyílik egy új bánya fent, Kirkwoodban. Úgy tudom, apád fogja irányítani... Fel kell vennünk a kesztyűt, ha versenyben akarunk maradni. Olyan világ van, hogy holló a hollónak is kivájja a szemét!

Jacobnak ezúttal el kellett ismernie, hogy Finknek igaza van. Az utóbbi időben nem múlt el úgy hét, hogy valaki ne állt volna meg a dokknál, és ne akart volna szenet venni. Mariettában már fel is épült egy gyár, Cincinattiben pedig kettő. Mindegyik szenet akart, sokat és olcsón.

Aztán az egyik áprilisi napon, amikor Jacob és emberei fönn ültek a nagy lapos sziklán, és ebédjükhöz láttak, valami furcsa dologra lettek figyelmesek. Davisék mezején, épp a McMahon partján, három ember cölöpöket vert le, és egy hosszú kötelet húzogattak maguk után.

 Valamit mérnek! – mondta Richard Hawkins, aki már dolgozott a földmérőknél.

Később, délután újabb három ember jelent meg. Végül Jacob leszalasztotta Hawkinst, hogy tudja meg, mi folyik ott. A fiú izgatottan tért vissza.

- Davis elad néhány telket mondta kifulladva. Kimért egy utcát az ösvénytől a folyóig, és a földsáv mindkét oldalán telkeket mér ki, egyenként százötvenszer kétszáz láb nagyságúakat. Három egymás mellett lévőt már el is adott közülük.
 - Ki veszi meg azokat itt, a semmi közepén kérdezte Torbet.
- A két Wallace fivér vett egyet-egyet, a harmadikat pedig James Dunlap, aki most Kelseynek dolgozik. Régebben ő is a bányában volt, ha jól tudom... és Davis szerint nem a semmi közepén lesz – tette hozzá. – Már ki is rakott egy táblát a most kimért utcának a sarkára. Az áll rajta, hogy "Bel Air", s ugyanolyan, mint amilyen a tanyája előtt áll. Szerite hamarosan egy igazi nagyváros épül ezen a helyen, mert az emberek sáska módjára vándorolnak ide keletről...

Két héttel később John és Robert Wallace kétlovas szekéren hordta le a fát a domboldalról. A fát Davistől vették, a lovakat is tőle bérelték. Nekiláttak az első ház összeácsolásához. Az ifjú James Dunlap velük dolgozott egész nap, mert megegyeztek, hogy az első Wallace-kunyhó elkészülte után segítenek neki megépíteni a sajátját. Mindkét Wallace fivér agglegény volt, egy kis kunyhó egyelőre elégnek bizonyult kettejüknek. Ezután Richard Hawkinsnak is meglett a saját telke, épp Wallace-ékkal szemben a sarkon, ahol az ösvény találkozott az új utcával, a szomszédos telket pedig Bob Torbet vette meg. Aztán egy vasárnap este, amikor Jacob hazatért a Whisky-zúgóról, Massuil jelent meg, arcán szégyenlős vigyorral.

- Főnök mondta –, azt hiszem, most már egész életemben neked fogok dolgozni. Vettem magamnak én is egy telket a folyó partján!
- Miért a folyó partján? Nem láttad talán, amikor mindent elárasztott?
- Szeretek halászni vigyorgott a portugál –, és életemben először a saját földemen fogok horgászni! Ami azt a kis vizet illeti, ami időnként kiloccsan... egyszerűen úgy fogom megépíteni a házam, ahogy lenn délen, bayou földön szokták, ahol felnőttem...lábakra!

Amikor Finkék visszatértek, a Wallace-kunyhó ácsszerkezete úgy meredezett a mező közepén, mint egy magányos csontváz. Fink jól megnézte a dokkról, meghallgatta Jacobot, s azt mondta:

- Hidd el, Davisnek igaza van! Keletről tényleg nagy tömegek érkeznek majd. Remélem, van elég szened kéznél – váltott témát
 , mostanra már biztosan elkészült az uszályom, és ott vár Bellnél, én pedig megígértem, hogy 80 tonnát viszek le Maysville-be tíz napon belül.
- Nem tudom, van-e annyi felelte Jacob. A gőzösök mostanában sokat visznek...
- Rengeteg van a hegyben mordult fel Fink –, csak ki kell szednünk. Küldök ki holnap néhány embert, hogy segítsenek nektek.
- Akkor küldjön szerszámokat is velük vágott vissza Jacob –,
 a körmükkel nem mennek sokra. Egyébként sem veszem majd semmi hasznukat tette hozzá kelletlenül –, csak vesződöm azzal a semmirekellő népséggel.

Fink ránézett, aztán szigorúan hozzátette:

– Jacob, a munka és az üzlet különböző dolgok. Te foglalkozz a munkával, én pedig az üzlettel! Mostantól fogva egyedül járok a rakománnyal, Eliza Wheelingben marad és vezeti az irodát. Ő majd küld neked munkásokat. A rosszaknak add ki az útját, a jókat pedig tartsd meg! Ez a te dolgod.

Másnap déltájban nyolc férfi baktatott lefelé az ösvényen. Megálltak a félig kész kunyhónál, és beszélgettek egy kicsit a Wallace fivérekkel. Aztán átbaktattak a hídon, és körbeálltak a szálláshely előtt. Jacob otthagyta a munkáját, s lement hozzájuk.

- Keresnek valakit? kérdezte tőlük hűvösen.
- Aha mondta egyikük vontatottan –, egy Henrikton, vagy valami hasonló nevű fickót. Állítólag ő itt a főnök.
- Én vagyok Jacob Heatherington mondta Jacob a homlokát ráncolva –, mit akarnak?

A férfiak egymásra néztek. Elmosolyodtak, némelyikük a földre köpött és a fejét rázta. Kemény fickóknak látszottak. Végül az, aki az előbb beszélt, elröffentette magát:

- A mindenségit! Egy kölyök parancsol felnőtt férfiaknak?
 Hány éves vagy, fiacskám?
- Elég öreg ahhoz, hogy visszaküldjem magukat oda, ahonnan jöttek! – mondta Jacob határozottan. – Nekünk itt olyan emberek kellenek, akik a kezükkel dolgoznak, nem a nagy szájukkal. Menjenek innen!

A férfiak újra összenéztek.

- Várj csak egy percet...
- Nem, maguk várjanak! Jacob hangja pattogott, mint egy korbács. – Dolgozott már valamelyikük bányában?
 - Nem...
- Akkor mondok én maguknak valamit, nagyokosok! Jöjjenek, és fejtsék a szenet egy kicsit velünk! Lássuk, miféle férfiak! Ha lépést tudnak tartani, és bírják a munkát, tisztelni fogom magukban a férfit, és jó bért fizetek. Ha nem, mert túl gyengék vagy lusták, kotródhatnak innen. Megértette, nagyszájú?

A nyolc férfi egymásra nézett. Arcuk komor volt, néhányuké valósággal eltorzult a dühtől.

– Rendben van, főnök úr! – mondta gúnyosan az a robosztus, hosszú hajú fickó, aki már az előbb is beszélt. – Versenyt akarsz? Megkapod! Lefogadom egy üveg whiskybe, hogy erősebb vagyok, mint te, s bármikor, bármilyen munkában túlteszek rajtad. Gyerünk!

Jacob szó nélkül vezette fel az embereket a bányába. Érezte hátában a vigyorukat, amitől egyre komorabb lett. Torbet, Hawkins és Massuil abbahagyták a munkát, csak álltak szerszámaikra támaszkodva, és figyelték a különös menetet.

Jacob felvette az egyik csákányt, ami a földön hevert, aztán odadobta a nagydarab, rőt képűnek.

- Nesze! - morogta.

Megfogta a sajátját, amit egy sziklához támasztva hagyott.

- Gyerünk, nagyszájú! Ez itt az én vájatom, az meg ott a tied! Essünk neki! Ha harc, legyen harc! Egyikőtök kezdje lapátolni a felgyülemlett szenet, hogy ne kelljen megállnunk! Hadd adjak néhány csapás előnyt, nagyszájú! Ezzel belevágta csákányát a fekete falba, s a széndarabok kezdtek legördülni a lábához. Újra sújtott, egy újabb adag omlott le. A fickó elvigyorodott, levetette a bőrzekéjét, megragadta a csákány nyelét, és a szénfalhoz lépett.
- Akarod, hogy ezt az egész istenverte hegyet egy csapással leomlasszam? Hm? Terpeszbe állt, meglendítette a csákányt, és teljes erejéből a falba vágott. A csákány hegyes vége megrepesztette a szénfalat, és beragadt a mélyedésbe.
 - Az istókját…!

Felbőszülten kirángatta.

- Használd a másik oldalát! - kiáltotta oda Hawkins.

Megfordította a szerszámot és újra meglendítette. Ezúttal a szén legördült a lábához.

– Rendben, fiacskám! – kiáltott fel győzedelmesen –, most már belejöttem! Kösd fel a gatyádat, és nézd, hogyan dolgozik egy igazi férfi!

Jacob válaszra sem méltatva tovább csákányozott. Úgy tett a másik is. Puff...puff...puff... A többiek álltak ott egy darabig és nézték, majd Hawkins így szólt:

- Hát, folytassuk a munkát mi is. Bárki, aki közületek meg akarja kapni a félnapi bérét, fogjon egy szerszámot, és essen neki!
- Én itt maradok a lapáttal mondta Massuil, és kezdte ellapátolni a szenet először Jacob lábától, majd a másik elől.

Azok ketten tovább csákányozták a szenet. Puff, puff... puff, puff... puff, puff... Arcuk kipirult. A veríték folyni kezdett homlokukon. Csuromvizes ingük a hátukhoz tapadt. Puff, puff... puff, puff... a szén egyre csak gurult le hatalmas darabokban, Massuil alig győzte lapátolni. Kis idő múltán mindkettejük előtt jókora mélyedés tátongott, és idővel a vájatok egyre mélyebbek lettek.

Aztán a termetes, tagbaszakadt fickó, aki már csuromvizes volt és lihegett, mint egy bika, kezdett oldalt pillantgatni Jacobra. Csodálattal nézte, ahogy a fiú gépiesen, rezzenéstelen arccal csákányozott tovább, szemét mereven a szénen tartva. A hideg tavaszi nap, amely lassan nyugat felé billent, egyre nagyobb árnyékot vetett a lejtőre. A többiek egymás után hagyták abba a munkát, összegyűltek a nagy lapos sziklánál, és figyelték kettejük párharcát, ami olyan volt, mintha bajvívást néznének.

– Nézd őket! – suttogta Hawkinsnak az ifjú Torbet. – Mindketten a végét járják... meg kéne valahogy állítanunk őket, mielőtt összeesnek!

Ehelyett azonban más történt! Az idegen túlságosan mélyen vájta be magát a falba anélkül, hogy a széleket lenyeste volna, ahogy Jacob tette, emiatt balján a fal hirtelen leomlott, és egy hatalmas széndarab eltalálta a vállát. Megtántorodott, a csákány kihullott a kezéből, és a férfi a lezúduló szénkupacra esett.

Jacob eldobta a csákányt, és társa segítségére sietett. Mielőtt a többiek odaérhettek volna, talpra is állította. A fickót nedves szénpor borította, szemei vérben forogtak, és erősen zihált, akár egy sebesült medve. Inge elszakadt, válla vérzett.

 A keservit... – dörmögte –, a keservit ennek az átkozott hegynek...

Kimosták a sebét a vállán. Csak egy karcolás volt. Barátai egy vödör vizet zúdítottak a fejére. Hüppögött és püffögött.

Adjatok inni, a szentségit!

A vödörből ivott, hatalmas, mohó kortyokkal nyelte a vizet.

- Elég már, hagyd abba! kiáltotta Jacob, és elvette tőle a vödröt.
- Ha? bámult rá eltorzult arccal, még mindig lihegve. Add vissza, a keservit...!
- Meg akarsz halni, te ökör, hiányzik neked egy tüdőgyulladás? – ordított Jacob, miközben ő is lihegett. – Hát csak tessék!

Az ember a sziklán gubbasztott és magában motyogott. Jacob egy kövön ült. A többiek körülöttük álltak, és halkan vitatták a helyzetet. Egy idő után a fickó feltápászkodott, s így szólt:

– Hé, te, bárhogy is hívnak... tudd meg, nem győztél le, igaz, én se téged. De mondok én neked valamit. Te aztán férfi vagy! Sajnálom, hogy letegeztelek. Mostantól nem így lesz, az szentbiztos! Itt a kezem, mister! A nevem Hank, Hank Sullivan. És ha szüksége van egy férfira, aki magának dolgozik, én vagyok az a férfi.

Azzal vigyorogva kinyújtotta széles, koszos kezét. Jacob elfogadta, és az ő izzadt arcára is kiült a mosoly.

- Nevem Jacob Heatherington, és büszke vagyok, hogy találkoztunk, Mr. Sullivan...
 - Hank! dörmögte a tagbaszakadt fickó.
- Hank fogadta el Jacob a kiigazítást –, maga olyan ember, aki meg tudja fogni a munka végét. Ha kitanulja a bányász mesterség csínját-bínját, addig lesz itt munkája, ameddig csak akarja!

Nyolcuk közül kettő még az első este távozott, de a többi hat, élükön Hank Sullivannel, maradt. Jó munkát végeztek, és négy nappal később John Fink nyolcvan tonna szenet rakodhatott fel a Maysville-be tartó új uszályára, és még húszat az *Elizára*, amelyik Cinicinattibe vitte a szenet. Jacob az emberek fizetését napi egy dollár ötvenre emelte, amin Eliza Fink nagyon megdöbbent, és azzal érvelt, hogy Pittsburgh és New Orleans között az egy dollár huszonöt a legmagasabb fizetés.

Többé nem – felelt Jacob szárazon –, az én bányám mostantól egy ötvenet fizet, de csak a legjobbakat alkalmazza, és sosem

többet tizenkettőnél. Az napi tizennyolc dollár, és Isten segedelmével minden nap tíz tonna szenet termelünk ki ezért a pénzért!

A következő héten magára hagyta "Hank bandáját", ahogy a hat újonnan jöttet nevezte, hogy tovább fejtsék a szenet, míg ő Hawkinsszal, Torbettel és Massuillal a régi bányához ment, és pár nap alatt meghosszabbították az ottani csúszdát száz lábbal, majd összekötötték a másikkal, ami egészen a Nagy-folyóhoz vitt le. Azután kipróbált néhány embert, akiket az iroda küldött Wheelingből. Miután felvett még kettőt, volt már mindkét bányához legénysége, a munkásoknak pedig maradt elég mozgásterük ahhoz, hogy ne akadályozzák egymást.

Eközben a Wallace fivérek tető alá hozták az új kunyhójukat, kerítést építettek köréje, melynek kapuja az "utcára" nyílt, s végül beköltöztek. Napsütésben csak úgy ragyogott a vadonatúj, sárga zsindelytető, és a levegő a frissen hántolt farönk édes illatával volt teli. Néhány napon belül már Bill Frazier házán dolgoztak, aki sürgősen el akarta hozni családját Wheelingből. Júniusban be is költözhettek, és a két kis Frazier kölyök együtt horgászhatott a három Hawkins gyerekkel a folyóparton. Akkor már James Dunlap kunyhója is épült. Ráadásul egy George Wheatley nevű termetes ember, akit senki sem látott azelőtt, egy dupla telket vásárolt Massuil telkével szemben a folyóparton, ahol Davis már egy második utcát osztott ki a "Bel Air" néven emlegetett kis település számára.

Mivel sok új ember dolgozott a Fink-bányában, és sokan vettek Davistől telket, Kelsey fogadójának forgalma is gyorsan növekedett. Úgy határozott, kibővíti a fogadót hátul, és a pajtához építtet egy hosszú, négyszobás szárnyat és melléképületeket.

 Vendégszobák lesznek – mondta, mikor valaki az épületről kérdezte. – Olyan, mint egy szálloda. Negyed dollárt fogok kérni egy szobáért, vagy tíz centet egy ágyért. Minden szobában három ágy lesz.

Egyik szombat este, augusztus közepe felé, Mrs. Armstrong összeesett a konyhában. A kocsma tele volt emberekkel, azért jött le az asszony, hogy segítsen Lousie-nak s Elizának. Sebtében hordágyat készítettek, és két tagbaszakadt favágó visszavitte a kunyhóba. Jacob csak másnap tudta meg, amikor reggel átment, és egyedül találta Kelseyt az ebédlőben, aki úgy járkált fel s alá, mint egy bezárt bika az istállóban.

 Nem megy kórházba, bárhogy könyörgök neki! – fakadt ki elkeseredve. – Próbálj meg beszélni vele, ugye megteszed? Téged nagyra tart, talán hallgat rád...

Az ösvény két oldalán, még mindig nyíltak a színes vadvirágok. A nagy tölgyek árnyékában csirkék kapirgáltak. A tehén békésen legelészett a tisztáson, és a kis patak ezüst csengettyűket görgetett a sziklák alatt. Minden szelíd és nyugodt volt. A nagy sárga kutya farkcsóválva jött elé.

A kunyhó ajtaját gondos kezek szélesre tárták, hogy a nyárutó meleg, virágillattal teli levegője a szobába áradhasson. Belül azonban sötétség volt. Az asszony halovány arccal, mozdulatlanul pihent a fehér vánkoson, a nehéz gyapjúpokróccal most is nyakig be volt takarva. Az ágy mellett, a régi hintaszékben ült a lány tehetetlenül, magába roskadva. Csak ült ott és a fiút nézte, amikor az belépett. Ujját szájához emelte, hogy csendre intse. Aztán óvatosan felkelt a hintaszékből, anyjára pillantott, lábujjhegyen kiment a konyhába, majd a verandára. Nyitva hagyta az ajtót, és a padra mutatott:

Üljön le, kérem – suttogta. – Anyám alszik. Olyan erőtlen...
 alig eszik valamit...

Némán ültek egymás mellett. Enyhe szellő suhant át a fák között, lágy érintésére bókoltak a levelek. Időnként egy csirke kotyogása hallatszott a bokrok alján, a hegyek felől pedig egy gyászoló galamb panaszos búgását hozta a szél.

- Miért nem viszi el az édesanyját a kórházba? kérdezte a fiú kiszáradt szájjal. – Ha a pénz miatt...
- Nem a pénz miatt vágott közbe a lány halkan, s szemébe könnyek gyűltek. – Kelsey felajánlotta, hogy kifizet mindent. Egyszerűen nem akar orvost látni. Egyre azt hajtogatja, hogy mindez Isten akarata ellen való volna...

Zsebkendőt vett elő, letörölte könnyeit és kifújta az orrát.

– Tudja, mit mondott tegnap? Azt, hogy megérdemli a halált. Hogy ez Isten büntetése azért, amit tett! – szólt a lány meg-meg-akadva, s újra csak a szemét törölgette. – Jacob...úgy félek!

Kövér könnycseppek gördültek le az arcán. Válla rázkódni kezdett, és néma zokogásban tört ki. Jacob gyengéden kinyújtotta karját, s a lány belehanyatlott, mint egy elhervadt virág. Arcát a fiú vállába temette, és az hamarosan érezte, hogy könnyek áztatják ingét. Gondolatai kuszán kergetőztek. Szegény kicsi leány, sze-

gény kicsi leány... de nem tudta, mit is mondjon neki. Így csak ült ott magatehetetlenül, fájdalommal a szívében, vállán a zokogó leánnval.

Aztán hirtelen egy élettelen, alig hallható hang érkezett a nyitott ajtó felől.

'liza...!

A lány talpra ugrott, letörölte arcáról a könnyeket és besietett.

- Igen, anyám!

Jacob ottmaradt a padon, és a napszítta fákat bámulta. Hallotta a fojtott hangokat odabentről. Aztán minden elcsendesedett. Egy idő után a lány megint kijött, de nem ült le.

 Azt akarja, hogy menjek fel Martin atyához – mondta alig érezhető, fáradt kétségbeeséssel a hangjában –, és kérjem meg, hogy üzenjen Campbell testvérnek, a prédikátornak. Az Úr gyógyító irgalmát akarja...

Iacob felkelt a lócáról.

– Magával mehetek?

A lány megrázta fejét. A könnyek megállíthatatlanul folytak az arcán.

- Nem hagyhatom őt itt, Jacob, egyszerűen nem suttogta remegő ajkakkal –, ilyen állapotban... Elmenne? Kérem!
 - Természetesen felelte Jacob. Ez a Martin testvér az, aki...
 - Aki összeadta Louise-t és Jamest. Fent a kunyhóban...
- Emlékszem bólintott a fiú komoran. Egy pillanat alatt ott leszek.
 - Óh, köszönöm, Jacob...

A fiú a keskeny csapást követve kaptatott fel a meredek lejtőn. Meglelte a legelőt, ahol egy tucat marha legelészett, emlékezett, hogy itt balra kell fordulnia, aztán elindult a legelő szélén, és hamarosan ráakadt a gesztenyeligetre. Amint gyors, egyenletes léptekkel haladt a terebélyes fák alatt a liget szélén kitárulkozó napsütötte rét felé, ahol a kunyhó állt, hirtelen hangokra lett figyelmes. A hangot kutatva megpillantott egy árnyas tisztást az ösvény mellett, ahol hét vagy nyolc ember ült farönkökön, és egy szép szál ember beszédét hallgatták. Azonnal megismerte a férfit. Martin volt az.

Letért az ösvényről, és a tisztás felé sietett. Léptei neszére néhányan hátrafordultak, és rosszallóan pisszegtek rá. Négy férfi és három nő ült ott, egyikük Martin felesége, Nancy volt, aki a zsoltárt énekelte James Dunlap esküvőjén. Ugyanúgy ült ott most is, feszesen, egyenes háttal, férjére szegezve tekintetét.

Jacob már éppen kilépett a tisztásra, amikor ráeszmélt, hogy a szakállas ember a Bibliából olvas fel. Akarata ellenére egy vasárnapi istentisztelet szakított félbe. Zavartan állt meg. Ekkor a kis csoport előtt álló termetes férfi feltekintett, becsukta a Bibliát, és így szólt:

- Imádkozzunk!

Az imádság után egy zsoltár következett, és Jacob, kezében a bányászsapkájával, velük együtt énekelt. Aztán a szakállas ráemelte tekintetét, és barátságosan így szólt:

 Köszöntünk körünkben, fiatal testvérem! Azt hiszem, emlékszem reád! Te vagy a szénbányász lentről, igaz? Ha tudtuk volna, ifjú testvérem, hogy minket keresel, bizonyosan megvártunk volna...

Amikor Jacob kissé megilletődve közelebb lépett, a férfiak mind kezet fogtak vele, az asszonyok kedvesen mosolyogtak, és tudni akarták, van-e családja... Időbe tellett, míg Martinhoz ért, és megrázhatta a feléje nyújtott kezet.

- Nagyon örülök, hogy itt láthatlak, testvér! Áldjon az Isten!
- Üzenetet hoztam szakította félbe Jacob nyersen, és ettől zavarba jött, mert faragatlannak érezte magát. – Elnézését kell kérnem, de Miss Eliza Armstrong kért meg, hogy jöjjek el önhöz Mr. Martin. Édesanyja nagyon beteg, kórházba nem akar menni, hanem azt szeretné, hogy ön üzenjen a tiszteletesért...

Hirtelen megállt, mert nem emlékezett a névre. Csend honolt körülöttük a tisztáson, mindenki őket figyelte.

- ...Campbellért bólintott komoran a szakállas ember.
- I-igen, Campbell tiszteletesért kapott a néven Jacob –, azt akarja, hogy küldjön Campbell tiszteletesért. – Mrs. Armstrong szeretne...
- Tudom szakította félbe Martin, és széles karimájú kalapjáért nyúlt, ami egy farönkön hevert. Hóna alá tette a Bibliát, és így szólt a felségéhez:
- Nancy, odaleszek egy darabig. Menjünk, fiatalember! A neve...
 - Heatherington.
- Persze, Heatherington. Menjünk, Heatherington! Szólít az Úr!

Hóna alatt a Bibliával, hosszúra nyújtott léptekkel a szakállas Martin ment elöl. Át a gesztenyefa-ligeten, végig a legelőn, le a lejtőn, egyetlen szó nélkül. Jacobnak igyekeznie kellett, hogy lépést tartson vele.

- Ez a... Campbell tiszteletes... valahol a közelben van? tudakolta.
- Nem felelt Martin anélkül, hogy megállt volna, vagy feléje fordult volna.. – Most éppen Philadelphiában tartózkodik.
 - Akkor hogyan…?

A lefelé vezető ösvény kanyarulatában Martin megállt egy nagy szikla mellett, Jacobra nézett és így szólt:

– Isten szava nincs egy emberhez kötve, gyermekem. Mindenkié, ahogy az Úr Jézus mondá. Asztalosként csupán egy szegény ember vagyok. Keresztény tanítványként azonban Isten szava által gazdag, és az Úr áldása velem van, bárhová is tartok!

E szavakkal újra megfordult, és folytatta útját lefelé.

Amint megérkeztek, kezében a Bibliával Martin belépett a kunyhóba, kiküldte Elizát, és becsukta az ajtót. A lány sápadt volt, szeme könnyes, amikor leült kint a lócára. Jacob szótlanul mellé telepedett. Langyos szellő fújt a lejtőn, lágyan ringatta a lombokat. A nap még mindig magasan járt, bágyadt ragyogással melengette a fákat. Csendben ültek a teraszon, s a csukott ajtó mögül időnként hallották a mély hangot, és néha még a szófoszlányokat is megértették. "És Jézus mondá nékik…ha valaki énutánam akar jönni, vegye fel naponként a keresztet, és kövessen engem. Bizony, mondom néktek…"

Ahogy ott ültek csendben, körös-körül a szélben sóhajtozó erdővel, a csukott ajtón kiszűrődő halk szavak felröppentek a kék égig, és valami ismeretlen dolog láthatatlan erejével töltötték meg a világot. A Mindenható megnyugtató és vigasztaló jelenlétét érezték meg ekkor, mely ugyanúgy vigyázza a sas röptét, mint ahogy törődik a piciny fűszállal is. Az idő megszűnt, nem létezett más, csupán a lágy, csöndes békesség, mely átölelte a világot... egy parányi örökkévalóság.

– Meg kell fejnem a tehenet és megetetnem a csirkéket... – szólt Eliza, és valóban, a nap már lent járt a fák mögött, rózsaszín festéket szórva az aranyszínű égboltra. Kis madárrajok érkeztek haza a mezőkről, és a közeledő este csipogó hangjaival töltötték meg a sötétedő erdőt.

ELIZA

127

Amikor kiléptek a pajtából, az esthajnalcsillag már ott pislogott a keleti égbolton. A lány lábujjhegyen bevitt egy vödör tejet a hátsó ajtón, aztán újra kijött.

Bent csend van – suttogta, és hangja reszketett a félelemtől. –
 Biztosan imádkoznak... – tette hozzá, hogy megnyugtassa önmagát.

Némán odasétáltak a ház elejéhez. A fák közt átszűrődő bíbor ragyogásban látták, hogy valaki ül a verandán.

Megálltak. Aztán Eliza zokogva rohant fel a verandára. Anyja ült ott a lócán.

Tizenharmadik fejezet

Annak a napnak az emléke sok-sok éven át kísértette Jacob Heatheringtont, és megtöltötte elméjét olyan megfoghatatlan kérdésekkel, amelyekre nem talált feleletet. Mialatt a szenet fejtette, vagy a csúszdába lapátolta, néha meg-megállt, s a semmibe bámult. Gyakorlatias, józan esze küszködött, hogy felfogjon és megértsen valamit, ami rejtélyes volt, sűrű ködbe burkolt titok, és érezte, hogy mindez szorosan összefügg azzal a misztikus képzettel, amit megtanult Istennek nevezni. Az, hogy megpróbálja keresztültörni a képzetét ellepő ködrétegeket, túl sok lett volna a számára. Ezért hát megtett minden tőle telhetőt, hogy elfogadja a valóságot: Eliza anyját valamiféle csoda gyógyította meg. Nem kérdőjelezte meg annak mikéntjét, és választ sem keresett a számtalan hogyanra és miértre, melyek elméje legbensőbb zugaiban bujkáltak. De mindhiába, amikor munkáját végezte, és senki nem volt körülötte, akihez szólhatott volna, s teste csupán a munkavégzés gépies mozdulataival volt elfoglalva, gondolatai őrizetlen nyájként szétszéledtek, és újra meg újra elméje csukott ajtaja előtt kötöttek ki, melyet képtelen volt megnyitni. E mögött az ajtó mögött, mélyen rejtőzött a kérdés, amit sohasem mert feltenni.

A nyár lassan őszbe fordult. A szén felhalmozódott a csúszda körül, a pénz meg a bödönökben. Lenn a laposon, ahol már négy ház állt, látta, amint férfiak hosszú köteleket vonszolnak, mérik ki a földet, és tudta, valaki megint építkezésbe fogott. Először ez a George Wheatley, aki két telket is megvett a folyó partján, és egy viskót gyorsan fel is húzott rá, majd nem sokkal ezután egy Dick Dickson nevű öregember segítségével szeszfőzdét nyitott benne. Ezzel magára haragította Daviséket, Rodeferéket, s az ifjú Davis majdnem ökölre ment vele. Még azt is felkínálta, hogy visszavásárolja a két telket kétszeres áron. Wheatley azonban kemény fickónak tűnt, és kitartott amellett, hogy joga van azt csinálni a saját földjén, amit akar. Így hát, mielőtt beállt volna a tél, Davisék és Rodeferék háborút hirdettek Wheatley szeszfőzdéje ellen.

Cunningham szerint azonban, aki révész lévén mindenről tudott, ami a környéken történt, Wheatley legjobb törzsvendége maga az öreg Davis lett, aki fent lakott a hegyoldalban. Minden egyes alkalommal, amikor az öreg Dick Dickson lehajtotta a hegyekből a két teherhordó lovát, melyek csöves kukoricával voltak felmálházva, visszafelé az éj leple alatt mindig elvitt egy-két üveget az öreg Davis kunyhójába. És egy ideig még el is üldögélt a magányos öregemberrel, mivel Cunningham szerint a régi medvevadászidők óta jó cimborák voltak.

Akárhogy is, George Wheatley vállalkozása rohamosan gyarapodott. Hajók jöttek-mentek, néha még gőzösök is megálltak. Ahogy a fák kezdtek színt váltani, Wheatley épített magának egy nagy, rút épületet a viskó mellé, s "áruháznak" nevezte el. Olyan volt, mint egy hatalmas pajta. Nem voltak ablakai, csak két nagy ajtaja a folyó felé. A hatalmas zsanérokat és zárakat egyenesen Pittsburghből hozatták a *Mars* kapitányával.

November közepére a négy füstölgő kéményű kunyhó mellett öt másik építése is elkezdődött a "Bel Air" nevű új város gondosan kimért utcájában. Bár Davisék és Rodeferék nem voltak hajlandók szóba állni Wheatleyvel, az új házakban lakó asszonyok meglehetősen elégedettek voltak az "áruházzal az utcában", mert bármikor odasétálhattak és megvehettek mindent, amire szükségük volt, a fazéktól a seprűig, a krumplitól a kígyóolajig. Még öntöttvas tűzhelyet, hintaszéket és kerti szerszámokat is rendelhettek. Wheatley még arról is gondoskodott, hogy a gőzösökön utazók nála szerezzenek be minden szükséges portékát, hiszen ott volt a legolcsóbb.

Miután az ifjabb Davis kimérte a második utcát is, egy kis kutat épített ott, ahol az út felfutott a hegy lábához. A víz a kövek közt egy kis nyúlfarknyi vascsövön bugyogott fel, hogy mindenki forrása legyen. Bárkinek, aki odalenn telket vásárolt, joga volt felmenni egy-két vödör ivóvízért. A kis kút vize jóízű volt és hideg, még a legforróbb nyári napokon is. Ugyanennek az utcának a túlsó végén a családos férfiak egy mosóhelyet alakítottak ki a folyóparton, ahol az asszonyok térdig a vízben állva, mángorlóval, faggyúszappannal és sulykolóval mostak.

Amint a tél hidegre fordult, a férfiak feladata lett, hogy így vagy úgy vizet vigyenek a folyóról. Decemberben egy Hiram McMeechem nevű férfi, aki újonnan érkezett, egy kétkerekű kocsit épített hordóval a tetején, amibe egynapi mosáshoz elegendő víz fért bele, s megengedte a szomszédoknak is, hogy használják. Később Bob Torbet lehozott egy öreg szamarat apja farmjáról, s attól kezdve a szamár hordta a vizet a folyóról.

A szenet egész télen két csapat termelte ki, az egyiknek Hank Sullivan, a másiknak Richard Hawkins volt a vezetője. Jacob megmaradt magányos farkasnak. A széleket és a sarkokat munkálta meg, ahol csak egy embernek jutott hely. Ő volt az, aki lerohant a dokkhoz, valahányszor egy gőzös megfújta kürtjét, vagy egy uszály siklott a csúszda alá.

Karácsony és újév között esni kezdett a hó, és majdnem egy hétig abba sem hagyta. Le kellett állni a munkával. Mindenütt hótorlaszok keletkeztek, és utat kellett lapátolni a kunyhóktól az erdőig meg a melléképületekig. Amikor elállt a havazás, minden megfagyott. Az ember hallhatta, ahogy a dermedt faágak ropognak fenn a lankákon.

Jacob, ahogy ki tudta ásni magát a hó alól, elindult Kelseyhez, hogy meglátogassa Elizát. Az ösvényt legalább kétlábnyi fagyos hó fedte, ami megnehezítette a gyaloglást. Késő délutánra járt az idő, az este haloványszürke fátylai lassan ráborultak a lejtőre, és a gyenge, öreg nap fáradtan ereszkedett lefelé a gerincen. A világ hideg és halálosan fehér volt.

Amikor megérkezett Kelsey fogadójához, odabenn már égtek az olajlámpások, melyektől hosszú sárga csíkok vetődtek ki a bepárásodott ablakokon át a szürkületbe. Amikor Jacob kinyitotta az ajtót, a párás levegő és a forralt bor fűszeres illata csapta meg. Sokan ültek odabenn. Ott volt Cunningham, Frazier, a Wallace fivérek, James Massuil, Hank Sullivan és az egyik legjobb új bányásza, Harrison Porter is. Mindnyájan "Bel Airből". Az ajtó nyikorgására néhányan felkapták a fejüket.

- Hé, Jacob! Gyere, igyál egyet! A legjobb orvosság a hó ellen!
 Massuil kihúzott egy üres széket.
- Gyere, főnök böffentette tréfásan –, csatlakozz a boldog agglegényekhez, akiknek nincs családjuk, ami miatt csak főhetne a fejük!

Mielőtt azonban felelhetett volna, Kelsey egy bólintással a söntéshez hívta. A mindig vidám arca most végtelenül komoly volt, és szemében aggodalom ült.

ELIZA

Megint összeesett – mondta halkan. – Három nappal ezelőtt.
 Hordágyon kellett felvinnünk a kunyhóba. Egyszerűen nem akar kórházba menni. Sehogy sem tudtam üzenni neked a hóvihar miatt...

Jacob szó nélkül megfordult, és visszasietett az ajtóhoz. A férfiak az asztaloknál némán figyelték, fejüket csóválták. Amikor kilépett a hófödte éjszakába, örült a csípős, hideg levegőnek és az ösvény menti néma fák ismerős látványának. A hó térdig ért. Fenn a tisztáson álló kunyhó aprócska ablakából kiszűrődött az olajlámpás gyenge fénye. Olyan volt, mint egy fojtott segélykiáltás a magányos éjszakában. A kutyát biztosan bezárták a pajtába a tehénhez, mert nyomát sem lehetett látni. Úgy tűnt, mintha minden némaságba fagyott volna. A félelem és a kétségbeesés dermedtsége ült a levegőben, ahogy a kunyhó ott gubbasztott a fekete, bársonyos ég alatt, melyen apró, rémült csillagok pislákoltak.

Fellépett a verandára, lerázta csizmájáról a havat, és kopogtatott az ajtón. Egyszer. Kétszer. Az ajtó résnyire kinyílt.

– Oh, Jacob... jöjjön be...! – szólt a lány remegő hangon. – Anyám épp most aludt el... felmenne Martinékhoz? Megtenné, kérem?

Két ízben is eltévedt a gerincen. A mély hóban és az éj sötétjében minden fa, kőszikla, minden kis tisztás egyformának tetszett. Elég későre járt már, amikor végre felismerte a gesztenyefák sötét vonulatát. Valahol elöl egy kutya kezdett csaholni, és Jacob tudta, hogy végre-valahára megtalálta a helyet. A kunyhóban már sötét volt. A fészerből előjött a kutya, s ott állt a hasáig érő hóban és ugatott.

Odabenn valaki meggyújtotta az olajlámpást. Aztán kinyílt az ajtó.

- Van odakinn valaki? kérdezte egy mély hang.
- Jacob Heatherington.

Egy pillanatig csend volt. Aztán ugyanaz a hang halkan ezt kérdezte:

- Armstrong testvérünk…?
- Igen.
- Várjon egy percet.

Az ajtó becsukódott, és belülről suttogás hallatszott. Valaki biztosan felélesztette a tüzet, mert hallotta a fa pattogását. Aztán súlyos csizmák dobbantak, és nyílt az ajtó.

- Menjünk! szólt Mr. Martin. A hórihorgas alak kilépett az éjszakába, és becsukta maga mögött az ajtót. Fejére prémsapkát húzott, széles vállára pedig hosszú, térdig érő bundát terített.
 - Nehéz volt idetalálni? tudakolta.
 - Kétszer tévedtem el ismerte be Jacob.
- A Jóisten vezeti azokat, akik jó célért küzdenek szólt a férfi kilépve a hóba –, másképp sosem találtál volna ide, elhiheted!

Mr. Martin A férfi ment elöl, köveken és fatuskókon botladoztak keresztül, és Jacob úgy érezte, hogy rossz irányba mennek. De aztán hirtelen megjelent előttük egy sárga fénysugár, és megvilágította a sötét fatörzsek oldalát. Jacob rájött, hogy alaposan lerövidítették az utat.

Már a csizmájukról rázták le a havat a verandán, amikor az ajtó hangtalanul kinyílt. A bentről jövő gyenge fényben a lány izgatottan suttogta:

- Még mindig alszik...

Nehéz csizmáikban lábujjhegyen mentek be, olyan halkan, ahogyan csak lehetett. A termetes, szakállas ember levette kucsmáját, meleg télikabátját, és kezében a Bibliával belépett a sötét hálószobába. Leakasztotta az olajlámpást a kampóról, és odavitte a beteg ágyához. Eliza közben kinyitotta a tűzhely ajtaját, és a táncoló fehér lángnyelvek villogó fényénél Jacob láthatta, hogy nincs több fa, amit a tűzre lehetne vetni. Felkapta az üres kosarat, és óvatosan a hátsó ajtóhoz osont. Odakint az éjszaka sötét és néma volt.

Amikor visszaérkezett, Eliza a tűzhely mellett ült a lócán, lehajtott fejjel és karba tett kézzel. A másik szobából Mr. Martin halk hangja hallatszott, amint a Szentírásból olvas fel.

Jacob letette a kosarat, tett néhány hasábot a tűzre, és leült a leány mellé. A lángok szikrázva és pattogva nyaldosták körül a fákat. A másik szobában a férfi azt a történetet olvasta éppen a Bibliából, amikor egy asszony meggyógyult csupán attól, hogy megérintette a Megváltó köpenyét.

Azután csend lett, csak a konyhában duruzsolt a tűz. Hallották, amint Mr. Martin felkel a székből és fel-alá járkál. Súlyos léptekkel az ajtóhoz jött, ott megállt, és imára kulcsolta a kezét.

– Imádkozzunk!... Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy, szenteltessék meg a te neved...

Mély hangja betöltötte a szobát. Jacob felállt, és úgy érezte, valami hideg érinti meg a szívét. Eliza ajkai is követték a miatyánkot.

 – Ámen – mondta zengő hangon Mr. Martin. – Nyugodj békében, Agnes testvérünk, az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében...

Eliza válla rázkódni kezdett. A régóta tartó aggodalom és a megtapasztalás döbbenete a fájdalom könnyáradatát indította el. A fal felé fordult, arcát kezébe temetve zokogott. Jacob kinyújtotta érte a karját, és szorosan magához ölelte.

A következő éjszaka volt a leghosszabb és a legsötétebb, amit Jacob valaha átélt. A termetes Mr. Martin, aki olyan gyengéd volt, mint egy újszülött bárányt dédelgető juhász, egész éjjel ott virrasztott, imádkozott, felolvasott a Bibliából, és az örök életről beszélt. A lány a tűzhely melletti lócán gubbasztott, már nem zokogott, még csak nem is sírt, csak kuporgott ott, mint egy kicsi, védtelen, sebzett madár. Talán ez az éjszaka tartott a legtovább ezen a világon.

Jacob újra meg újra kiment fáért, újból és újból felélesztette a tüzet, aztán a lócára ült ő is, hallgatta az Úr szolgáját, és figyelte a magába temetkező Elizát.

Aztán hosszú-hosszú idő után, amikor megint fáért ment ki, látta, hogy pirkad az ég alja a folyó túlsó oldalán, a virginiai hegyek fölött. Új nap hajnala jött el.

Bent a kunyhóban Mr. Martin is észrevette, hogy véget ért az éjszaka. Becsukta a Bibliát, felkelt és elfújta a lámpát. Különös félhomály borult a szobára, a lángok is csak pislákoltak a kályhában, a nyitott ajtó mögött pedig sötétség volt, és annak a sötétségnek a legsötétebb sarkában állt az ágy a halott asszonnyal.

 Jacob, vezesd fel Elizát a feleségemhez! Velünk marad egy ideig – jelentette ki Mr. Martin erélyesen. – Eliza, szedd össze, amire szükséged van! Jacob majd viszi helyetted.

A lány feltekintett, kisírt szemekkel, sápadtan, és megrázta a fejét.

- Nem mehetek szólt, és hangja mintha nagyon messziről jött volna. – Meg kell fejnem a tehenet, megetetnem a csirkéket...
- Én majd gondoskodom róla, hogy valaki mindezt elvégezze
 mondta határozottan a férfi. És gondoskodom a koporsóról, meg minden más egyébről. Édesanyád elmondta nekem a végakaratát, és én megígértem neki, hogy tiszteletben tartjuk.

Eliza újra zokogásban tört ki. Mr. Martin a lány vállára tette súlyos kezét.

 Eliza – szólt –, az Isten majd erőt ad néked. Most menj, és tedd, amit mondtam! Jacob, légy mellette!

És Jacob úgy tett. Segített összeszedni a ruháit és betekerni egy lepedőbe, aztán a batyut a vállára vette, és átvezette a lányt a hófödte erdőn Martinékhoz. Magasan jártak már a gerincen, a hátuk mögött a felkelő nap ragyogása beborította az egész hegyoldalt. A kék ég olyan ragyogó volt, és a mindent betakaró hó olyan vakítóan szikrázott, hogy a lányt megállította a varázsos szépség káprázata.

- Istenem... - mondta - ó, Istenem...

ELIZA

Mrs. Agnes Armstrongot másnap eltemették a gesztenyefaliget alatti kis temetőben, kőhajításnyira a tisztáson lévő gyülekezőhelytől. Azt a területet Mr. Martin épp ilyen célra tartogatta, és már két sírkő emelkedett ki a hóból.

Csak néhány ember gyűlt össze a nyitott sírhant körül. A koporsót egy szánhoz erősítve vitték oda, melyet Kelsey egyik lova húzott. Mr. Martin, ezúttal rövidre fogta a gyászbeszédet, mert hideg, csípős szél süvített a lejtőn.

Kelsey mosómedveprém bundájában állt ott, és hamuszürke, komor ábrázattal meredt a sírra. Tíz dollárt adott Martinnak a koporsóért, a sírhelyért és a gyászbeszédért, ami szokatlanul nagy összeg volt, és nagymértékben továbbdagasztotta a pletykákat, amik már így is keresztül-kasul bejárták a völgyet.

A szertartás után, amikor a kemény ohioi agyag fagyott rögeivel befedték a fakoporsót, az emberek lassan szétszéledtek, míg végül nem maradt ott más csak Eliza, aki Mrs. Martin karjába kapaszkodott, Kelsey, Jacob, és a sír lábánál Mr. Martin, kezében a Bibliával.

Aztán Mrs. Martin lassan elvonszolta onnan a megdermedt lányt.

- Velünk maradsz egy darabig mondta határozottan. Az a kunyhó ott lenn egyébként sem a tiéd, hanem Mr. Kelseyé...
- Ott maradhat, ameddig csak akar szakította félbe Kelsey dörgő hangja. – Még dolgoznia sem kell!

Eliza megtorpant, és megpróbált ellenállni a derék asszony vonszolásának. Tanácstalanul nézett körül.

- Maradhatok, Mr. Kelsey? Tényleg?

- Hát persze, hogy maradhatsz! Gondoskodom arról, hogy semmiben ne szenvedj hiányt!
- Én azt ajánlom... kezdte az asszony parancsolón, de a férje közbevágott:
- Nancy, hadd tegye a lány azt, amihez kedve van!
 szólt.
 A Jóisten majd utat mutat neki, ebben bizonyos vagyok.

Útban hazafelé egyikük sem szólt egy szót sem. Kelsey ment elöl, és arcán sötét, majdnem mérges tekintettel taposta a havat. Mögötte a lány egy nagy, kötött, fekete kendőbe burkolózva, amit Martin asszony erőltetett rá csökönyös jóakarattal, hátul pedig Jacob, aki Eliza batyuba kötött ruháit cipelte. Lehajtott fejjel követték a hófödte, keskeny, kanyargós ösvényt, nyomokat tapostak a végtelen hótakaróba, mely befedte a hegyeket, völgyeket, sziklákat és fákat, amit csak imitt-amott törtek meg élelmet kereső szarvasok vagy rókák magányos lábnyomai. A világ szikrázott a délutáni napsütésben, és magasan fent, a kék égbolton egy sólyom körözött szélesre tárt szárnyakkal. Időnként ugrándozó mókusok vagy cinkeszárnyak egy kis havat söpörtek le az ágakról. Lentről hallották a patak fojtott hangját, ami úgy lopakodott keresztül a csenden, mint egy távoli templom zümmögő zsoltára.

A kunyhó még nem látszott, amikor lent egy kutya csaholni kezdett. Eliza megtorpant.

- Duke... suttogta, és mintha valami visszatért volna hozzá a távoli múltból. Aztán hangja erőre kapott, amint belekiáltott a téli erdőbe.
 - Duke! Ide, Duke!

A kiáltás úgy szaladt körbe a hófödte hegyeken, mint egy ezüst csengettyű hangja, és pillanatokon belül a nagy, sárga kutya már iramodott is fel a lejtőn, átugrálta a havas fatuskókat, áttörte magát a bokrokon. Lihegett, de a szeme örömtől csillogott, és boldog izgalommal nyüszített.

– Duke... ó, Duke...

A kunyhó előtt Kelsey megállt.

- Eliza... ha félsz itt maradni egyedül...
- Köszönöm vágott közbe a lány –, nagyon jó hozzám Mr.
 Kelsey...de ha nem haragszik... ez még mindig az otthonom...

Bementek. A kunyhóban meleg volt, a tűz égett a kályhában, a tüzelő pedig majdnem a mennyezetig állt felpakolva. Három vödör teli volt vízzel, ahogy az asztalon álló kancsó is.

James valóban gondoskodott mindenről – jegyezte meg Kelsey elégedetten. – Jó fiú ez a James...

Eliza kiment a pajtába, hogy utánanézzen a tehénnek. Kelsey és Jacob féltőn utánaeredt. Nagy halom széna volt a jászolban az állat előtt. Az alkonyi fényben a fák hosszú, rideg, kék árnyat vetettek a hóra. Ahogy kísérték vissza a kunyhóba a lányt, a hideg, hófödte világ olyan üresnek, olyan félelmetesen magányosnak tűnt, hogy Kelsey megtorpant, és fojtott hangon így szólt:

- Lánykám, figyelj rám... édesanyád kedvéért... egy üres szoba odalenn rád vár. Nem jó az neked, ha itt vagy egymagad...
- Köszönöm felelte Eliza hálás mosollyal –, de nem vagyok egyedül.

Mielőtt befejezhette volna, Jacob tett egy lépést előre, tekintete határozott volt.

 Tudom, hogy most nem illendő ilyet mondani – kezdte, majd mély lélegzetet vett és kibökte –, de ha hozzám jönne feleségül...

Eliza szemei tágra nyíltak, arca lángba borult, ahogy rámeredt Jacobra. Kelseynek földbe gyökerezett a lába.

 Igazad van, fiam! Nem illendő, most ezt előhozni. Ez a helyes kifejezés! – förmedt rá a fiúra. – Te mondtad, nem én!

Egy másodpercig dermedt csend lett, melyet a lány lába előtt heverő kutya szűkölése csak még feszültebbé tett. Aztán a lány erőt vett magán, s szavai elűzték a zavartságot.

- Köszönöm mindkettejük jóságát. Épp mondani akartam, Mr.
 Kelsey folytatta visszanyerve nyugalmát –, ha nem bánja, itt maradnék a kunyhóban, és megtartanám a munkám is odalenn.
 Nem vagyok egymagam tette hozzá, ujjaival megérintve a kutya fejét. Aztán Jacobhoz fordult, és újra elpirult.
- Higgye el, Jacob, én is nagyon... vagyis... most nem igazán... alig tekintett a fiúra. Nem gondolja, hogy bölcsebb lenne várni, egy keveset?

Jacob vérvörös arccal állt ott, szíve hevesen vert, de egyetlen szót sem tudott kinyögni. Csak szófogadón bólintott. Kelsey megköszörülte a torkát.

 No, azt hiszem, mi most már el is indulhatunk... Természetesen megvan még az állásod, hát hogyne. Akkor hát holnap...

Lefelé az ösvényen Kelsey hirtelen megállt és hátrafordult, hogy Jacob szemébe nézhessen. WASS ALBERT

Hátuk mögött a nap éppen nyugovóra tért, és a hegy árnyéka kékre festette a havat.

- Csak azt akartam mondani neked, Jacob fiam - folytatta Kelsey mély lélegzetet véve –, hogy nem hibáztatlak egy fikarcnyit sem azért, amit ott fenn mondtál. Csak olyan hirtelen jött. Ha olyan idős lennék, mint te, kezem-lábam törném, és feje tetejére állítanám az egész világot..., hogy el ne kövessem ugyanazt a hibát másodszor is. Szóval, amit mondani akarok... sok szerencsét kívánok, de igazán. Megérdemelsz egy jó asszonyt, öcsém, és őnála különbet nem találsz.

ELIZA

Tizennegyedik fejezet

Hosszú, kemény tél volt. A Wheeling-sziget gázlója újra befagyott, és az emberek könnyedén átjárhattak rajta. Még a lovas kocsik is átjuthattak anélkül, hogy beszakadt volna alattuk a jég. Hideg szelek fújtak északról éjjel-nappal, és a csákány nyele úgy odafagyott a kezekhez, hogy még a nyúlszőrből vagy vastag gyapjúból készült kesztyűk ellenére sem lehetett egyhuzamban fél óránál tovább fejteni a szenet anélkül, hogy az ember ne akart volna melegedni a tűznél, amit egész nap ébren kellett tartani a tárna bejáratánál.

Február vége felé az enyhébb szél és az eső hatására kezdett széttöredezni a part menti jég, így a gőzösök és az uszályok is meg tudták közelíteni a széncsúszdát. Az üzlet gyors ütemben fejlődött. A Cincinattiben épülő új gyáraknak jócskán kellett szén, és Fink vásárolt egy második uszályt is, hogy teljesíthesse a rendeléseket. Egyre több munkásra volt szüksége a bányában, a wheelingi irodája meg csak küldte-küldte az embereket, akik munkát keresve a kikötő körül őgyelegtek.

Március közepére Jacobnak elfogyott a türelme. Amint az *Eliza* Wheeling felé tartva feltűnt a folyón, Jacob lejött a bányából, kivette rejtekhelyéről a két bödönt, a hóna alá fogta, és elindult velük Wheelingbe.

Nem volt nehéz ráakadnia Fink irodájára a dokkok közelében. De időbe tellett, hogy megtalálja magát Finket, akit azóta nem látott, amióta a hó leesett. "Kint van valahol a városban, üzleti ügyben", válaszolta kérdésére a fehér inges, fekete kézelős idősebb úriember az íróasztal mögül. Jacob leült a lócára és várt. Telt-múlt az idő, a dél délutánba fordult, a délután kezdett egyre hosszabbra nyúlni, mint az árbocok árnyéka odakint a kikötőben. De végül megjött, telve energiával, divatos, aranygombos egyenruhában, tengerészkapitány-sapkában és fényes csizmában.

- Jacob, ifjú barátom! kiáltott fel kedélyesen. Mi szél hozott?
 Remélem, jó hírek! Épp az imént adtam el még egy uszály szenet néhány mariettai embernek. Szállítás két hét múlva!
- Az a maga dolga, John mondta a fiú szárazon. Én azért jöttem, hogy egyeztessük a könyvelésünket. Itt a maga része, emitt meg az enyém. Odaadom, amivel tartozom, és maga is ideadja, ami nekem jár a legutóbbi szállítmányból, aztán pedig beszélnünk kell.

John Fink arca elkomorodott.

- Valami baj van, Jacob? tudakolta.
- Igen. De menjünk csak sorjában! felelte Jacob, átnyújtva Johnnak a két bödönt. Fink azonban csak azt vette el, amelyiknek a nagy F betű volt az oldalára vésve, és átnyújtotta az íróasztal mögött ülő embernek.
- Mr. Miller, ez a szénpénz mondta a zavart könyvelőnek. –
 Olvassa meg és tegye el! Aztán adja át Mr. Heatheringtonnak a cincinatti szénbevételből származó részét! Ebédeltél már? fordult vissza Jacobhoz. Eliza igencsak örülne...
- Új egyezséget akarok kötni magával, ezért vagyok itt vágott közbe Jacob. Hangja komoly és eltökélt volt. John Fink meglepetten nézett rá.
 - Miféle új egyezséget?
- Földet akarok venni magától, amit havonta törlesztenék, ahogy tudok. Saját házat szeretnék építeni, és saját bányát nyitni. Hamarosan megnősülök.
- Hej, ezt örömmel hallom! kiáltott fel Fink. Ki az a szerencsés leány?
- Őt is Elizának hívják mondta Jacob lassan, és a feje búbjáig elvörösödött –, Eliza Armstrongnak.

Fink arckifejezése kissé megváltozott.

- Az, aki a Whiskey-zúgó felett lakik?
- Igen.

John Fink vett egy mély lélegzetet, kinézett az ablakon és sóhajtott.

- Miért akarsz a magad ura lenni? Nem vagy elégedett azzal, hogy üzlettársak vagyunk?
- Dehogynem sietett Jacob tisztázni a félreértést. És az is akarok maradni. De egyedül szeretek dolgozni. Nem tudom el-

viselni azokat a csavargókat, akiket a maga irodája küld hozzám. Nem, uram! Egy nappal se tovább!

- És ha hivatásos bányászokat hozok Pennsylvaniából? Vagy egyenesen Angliából?
- Akkor már egyébként sem lesz rám szüksége felelte Jacob mosolyogva.

Fink megrázta a fejét, és kezét Jacob vállára tette.

– Jacob! – szólt, hangjában mély őszinteséggel. – Bárki felfogadhat hivatásos munkaerőt, ez csupán pénz kérdése. Amit nehéz megtalálni, az az emberség és a becsület. És ezért vagy te értékes nekem, barátom! Nos, legyen! Eladok neked pár hold földet ott, ahol te kiválasztod, a bányától délre, a folyóparton. Fizethetsz havonta vagy akár évente, nem számít. Ami számít, az, hogy maradj a bányában...

De Jacob csak ingatta a fejét.

– Rám nincs szüksége, John. Két jó csapata is dolgozik ott. Betanítottam, kiképeztem őket, jól végzik a dolgukat. Becsületesség? Becsületesek ők! Csupán annyit kell tennie, hogy az elvégzett munkájuk után fizeti őket. Minél többet dolgoznak, annál magasabb legyen a bérük! Fizesse őket tonnánként, és engedje, hogy a főnökük ossza szét a pénzt köztük! Tonnánként három dollár éppen megfelelő lesz...

Pár másodpercnyi csönd következett. Aztán Fink megint sóhajtott.

- Nem akarlak elveszíteni, Jacob.
- Miért vesztene el? Akkor is dolgozhatnánk együtt!
- Hogyan?

ELIZA

- Nos, úgy százlábnyira a második bányától van még egy szénfal, most még bokrok takarják. Nem nagy, de épp megfelel egy embernek. Mi lenne, ha bérbe adná azt nekem úgy, ahogy eddig, ötven-ötven százalékban? Maga üzemelteti a két nagy bányát annyi emberrel, amennyit jónak lát, én meg itt egyedül fejtek, ahogy mondtam, fele-fele arányban.
 - Ki felügyelné a bányászaimat? kérdezte Fink.
- Megmondom ki: Richard Hawkins. Ő született bányász! Családos ember, és épp ott lakik a hegy lábánál, az egyik új faházban. Megtanítottam mindenre, amit tudnia kell, és szereti a munkáját.

Fink vett egy nagy levegőt.

- Nem lesz túl bonyolult ugyanazt a csúszdát használni?
 Hogyan különítjük el a te szenedet az övékétől?
- Természetesen építek egy újat mondta mosolyogva Jacob.
 Nem túl nagy munka. Fele-fele alapon csináljuk azt is: maga fizeti a költségek egyik felét, én meg a másikat. A munkámat meg ingyen adom bele...

Már sötétedett, amikor Jacob megkongatta a harangot a virginiai oldalon a révnél, és sok időbe telt, míg Cunningham felelt a hívásra. A fogadó tele volt emberrel, emiatt Elizának rengeteg dolga akadt. Csak késő éjjel, amikor a leányt hazakísérte, tudta elmondani neki a Finkkel kötött új alkut. A lány fáradt volt és álmos, egy kukkot sem értett az egészből.

 Most majd megépíthetjük a saját otthonunkat a saját földünkön! – kiáltotta Jacob a lány mögött, amint felfelé mentek a sötét ösvényen.

Az éjszaka hűvös volt, az égbolt telis-teli csillaggal. Nyers földszagot és a megduzzadt vizek bódító illatát repítette feléjük a tavaszi szél. A lány szótlan maradt. A kutya boldog ugrándozással jött eléjük. A csillagfényes szürkületben a fák ködös árnyékként állták körbe őket.

 Tudom, ma még nem sokat ígérhetek – mondta a fiú halkan, miközben kiértek az erdőből, és végre a lány mellé léphetett –, de néhány esztendő múlva igazi faházat építek magának, emeleteset, lépcsővel, meg fenn hálószobákkal...

Elizából kirobbant a kacagás, ahogy Jacob arcába nézett. Egy apró tisztás közepén álltak, a kis ház körvonala előttük egybeolvadt a csillagos égbolttal.

 Jacob Heatherington – szólt elérzékenyülten, és a hangjából sugárzott az öröm –, azt hiszed, hogy mindez számít nekem?
 Akkor is boldog leszek, ha egy barlangban élhetek a férfival, akit szeretek... ha eljön az a nap!

Atkarolta a fiú nyakát, megcsókolta az arcát, aztán vidám kuncogással felszaladt a házhoz, Jacob pedig ott maradt megzavarodva és céklavörösen.

Mindez 1835 márciusának utolsó szerdáján történt. Két nappal ezután John Fink kilovagolt, hogy megnézze a bányát, és meghozza a szükséges döntéseket. Richard Hawkinst tette meg vezetőnek dupla fizetésért, és Jacobnak meg kellett ígérnie a zavarban lévő új

főnöknek, hogy segít minden bajban, amivel esetleg szembekerül, különösen, ha alá kell majd dúcolni a tárnákat.

Aztán Fink látni akarta a "partot a bokrok közt", amit Jacob bérbe szándékozott venni. Beletelt némi időbe, míg átmásztak a sziklákon, és átverekedték magukat a tüskés szederbokrokon. John elegáns lovaglóruhája még el is szakadt, amikor végül a szederindák közepén állva Jacob valami feketére mutatott egy távoli szikla alatt.

- Ezt akarod te bérbe venni tőlem? kiáltott hitetlenkedve
 Fink, és döbbenet ült ki az arcára.
 - Igen.
 - Fele-fele?
 - Ez az, amit mondtam.

Fink megrázta a fejét.

- Neked elment a józan eszed! Hogyan hozod ki a szenet erről az istenverte helyről?
 - Ahogy mondtam. Építek egy csúszdát.
 - Egyenesen a folyóhoz?
- Egyenesen a folyóhoz. Aztán egy hatalmas tartályt itt fenn, ami legalább 40 tonnát befogad, az aljára egy zsilipet szerelek, amit az ember csak kinyit, és leereszti a szenet anélkül, hogy lapátolnia kellene. Munkát takarítunk meg vele...
 - Mibe kerülne mindez? tudakolta Fink.

Jacob gondolkodott egy darabig.

- Biztos, hogy nem fog többe kerülni száz dollárnál mondta.
 Maga fizeti az egyik felét, én meg a másikat.
- Megegyeztünk bólintott rá Fink –, és hol van az a föld, amit meg akarsz venni?
- Azt is megmutatom felelte Jacob. A múltkor leléptem, és megjelöltem néhány helyen. Persze egy napon ki kell majd pontosan mérnünk.

Levitte Johnt a folyópartra, aztán a sűrű füzes mentén, úgy negyed mérföld hosszan egy fiatal nyárfához vezette, amit egyik oldalán fejszével jelölt meg.

 Itt kezdődik – mondta. – A folyó partján fut úgy ötszáz láb hosszan, aztán fel annak a hegynek a csúcsáig. Hét vagy nyolc hold, azt hiszem.

Azon a helyen a völgy erősen beszűkült, csupán néhány százlábnyi, enyhén lejtős területet hagyva. Felette a hegy rögös volt és

ELIZA

meredek. A folyóparti fákat szinte a meredély lábáig kivágták, így ott teljesen elburjánzott a bozót.

Fink megrázta a fejét.

- Miért ennyire messze, Jacob? Egy ház számára sokkal jobb helyek vannak fentebb. Ráadásul elég távol leszel a csúszdától! Jacob egyenesen a szemébe nézett.
- Odafenn, a sziklák alatt szén van mondta lassan. Egy napon saját bányám lehet ott, ha a Jóisten is úgy akarja...

John Fink csodálattal bámult ifjú barátjára, és széles mosollyal így szólt:

Jacob Heatherington, belőled sosem válik sikeres üzletember.
 Soha! Ahhoz túl becsületes vagy.

Mély lélegzetet vett.

- Rendben, Jacob. Nyolc hold, holdanként százötven, visszafizetendő tizenkét év alatt, három százalékos kamattal. Mit szólsz?
 - Köszönöm.

Még ugyanazon a napon, amikor Fink újra elhajózott, Jacob fogott egy fejszét, és visszament frissen szerzett tulajdonához, hogy alkalmas helyet keressen a házának. Szíve hevesen kalapált az izgatottságtól. A saját földje! Nyolc hold! Odaát Durham megyében ez már kész birtok!

Keresztül-kasul járkált a bokrok közt. Aztán felmászott a sziklákra, ahol szenet talált, és szeme egy képzeletbeli vonalat húzott a szénfaltól egészen a folyóig. Ide kell majd egy napon a csúszdát építeni. A ház nem állhat a közelében, a szénpor miatt. Tájékozódási pontnak volt ott egy terebélyes, öreg fűz, melynek koronája ráhajolt a folyóra épp azon a helyen, ahol a rakodó dokkot kell majd megépíteni. Fentről úgy látszott, hogy a fától jó kétszáz lábnyira felfelé a folyón volt némi vízszintes terület, mely elég nagy volt ahhoz, hogy épületet lehessen rá felhúzni. Lesietett és hamarosan meglelte a helyet. Majdnem sík volt, nem több mint háromszáz lábra a folyótól, de legalább hatlábnyira vagy még többel felette. A délnyugati csücskében néhány hatalmas tölgy állt, alattuk kis forrás bugyogott fel egy lapos szikla alól. Megízlelte a vizet. Jó volt.

Nyomban fejszét ragadott, és nekilátott kiirtani a bokrokat. De annyira izgatott volt, hogy nem bírta sokáig. El kellett mondania valakinek az érzéseit. Így hát visszasietett a kunyhóba, megmosta a kezét és az arcát, tiszta inget húzott, és anélkül, hogy időt szakított volna a vacsorára, útnak indult.

A kora délutáni szellő madárdalt hozott az erdős hegyoldalról. A levelek még nem bújtak ki a rügyekből, de a fűzfák sárgán csillogtak, és halványzöld, puha fátyol lengte be őket. A lejtőket sötétvörös lepel fedte, ahol a juharok, nyárfák, szilek és a gesztenyefák bontották rügyeiket.

Az erdő csendjét azonban balták, fűrészek és kalapácsok zaja zúzta szét az új "Bel Air" építkezésein, ahol a frissen szántott, nedves föld szaga elvegyült az erjedő kukoricaliszt átható illatával, ami Wheatley főzdéjéből szivárgott ki.

Közvetlenül az ösvény mellett, az egyik saroktelken Bill Frazier és a két Wallace fivér egy faház felállításán szorgoskodott.

- Kié lesz ez a ház? állt meg Jacob mellettük.
- Cunninghamé felelte Frazier a szerkezet tetejéről. Kezd elege lenni abból, hogy minden este felgyalogol az apja farmjához vagy Kelseynél alszik. Lehet, hogy egy nap még meg is nősül!
 - Meddig tart, amíg itt végeztek? tudakolta Jacob.
 - Úgy két hét. Miért?
- Épp most vettem egy kis földet Finktől, és azt szeretném, ha ti hárman építenétek meg a házamat.
- No, nézd csak! kiáltott Frazier tréfásan. Tán házasodni készülsz?
- Lehet, hogy éppen ezt akarom tenni! mosolygott vissza
 Jacob. Szóval? Átjöttök hozzám? Megegyeztünk?
- Megegyeztünk! De aztán el ne felejts meghívni a mennyegződre! – ugratta Frazier.

Az Indián-zúgónál is dolgoztak emberek, hidat vertek. Davis is ott szorgoskodott.

- Minek kell ide híd? kíváncsiskodott Jacob.
- Nem lehet úgy várost építeni válaszolt Davis fontoskodva
 hogy közben az embereknek át kell gázolniuk a vizeken, mintha valahol a vadnyugaton élnének. Hamarosan egy színház is jön Wheelingbe...

Jacobot érdekelte volna, hogy mi köze a színháznak az Indiánzúgóhoz, de ment a dolgára. Sietett.

Kelsey ebédlője üres volt. Louise a konyhában tett-vett a tűzhely körül. Kelsey bement a városba – mondta Louise –, Eliza pedig még nem jött. Az imént hallottam, hogy erősen ugat a kutyája.
 Remélem, nincs baj! Felküldtem volna Jamest, hogy megnézze, de Kelseyvel tartott.

Ahogy Jacob nekivágott az ösvénynek, tüstént meghallotta a kutyát. Szokatlanul ugatott. Felbőszülve. Sosem hallotta Duke-ot ilyen dühödten ugatni. Megnyújtotta a lépteit, szinte nyargalt felfelé. A kutyaugatás egyre erősebb lett. Ahogy máskor, a csirkék most is a fák alatt kapirgáltak, a legelőn a barna tehén békésen kérődzött a napfényben. A kutya egyre vaddabul csaholt. A verandával szemben állt, hátán felborzolódott a szőr, és veszettül ugatott. Jacob szíve nagyot dobbant. Tudta, hogy valami baj van. Aztán meglátta a veranda szélén üldögélő nagydarab embert.

Szöghaja és a sötét szakálla is hosszú volt. A lócán ült az ajtó mellett, izmos lábait kinyújtotta maga előtt. Indián mokaszint viselt, amit marhabőr zsineggel kötött meg, lábszárvédője és zekéje szarvasbőrből készült. Rézveretes puskáját maga mellett tartotta a falhoz támasztva, széles karimájú, gyűrött fekete nemezkalapja pedig a padon hevert.

A kutya Jacob láttán felbátorodva közelebb merészkedett a férfihoz, felhúzott ínnyel vicsorgott rá, és ugatása még hangosabb és dühödtebb lett.

 Elhallgass, te féreg! – dörögte a férfi a verandán. – Rögtön beléd eresztek egy golyót!

Durva hangja úgy töltötte be a tisztást, mint egy feldühödött medve üvöltése.

Jacob erősen az ajkába harapott, igyekezett határozottnak látszani, ahogy közelített az idegenhez. A kutya úgy szaladt hozzá, mintha nyüszítésével el akarna valamit mondani. Az idegen csak ült ott és figyelte őket. Nem volt már fiatal. Szakállába ősz szálak vegyültek, arcát mély barázdák szántották. Hosszú pengéjű, veszedelmes kés lógott az övén a dohányzacskó és a puskaporos szaru mellett. Sötét szemének metsző tekintete olyan volt, mint egy vadállaté.

Jacobot kirázta a hideg. Tudta, hogy fél. Nem maga miatt, hanem a lány miatt. Mi történt vele? Miért volt olyan mérges a kutya? Tudta, ha harcra kerülne sor, nem sokból állna ennek az óriásnak, hogy legyőzze. Ráadásul a kése sem volt nála, s hiába pillantott körbe valami fegyverként használható tárgyért, semmit nem látott. Csak ment tovább elszántan, felszegett fejjel, fel a veranda lépcsőjén egészen a lócán pöffeszkedő idegenig. Megállt előtte.

 Hol van Eliza? – kérdezte olyan nyugodtan, hogy higgadtságán maga is meglepődött.

A férfi csak ült ott, s úgy nézett a fiúra, mint az öklelni kész bika.

– Ki az ördög vagy te, he? – mordult fel. – Mi közöd ahhoz, hol van?

Már maga a hangja viszolygást váltott ki Jacobból. Közelebb lépett, egyenesen a férfi véreres szemébe nézett:

 A nevem Jacob Heatherington – mondta minden bátorságát összeszedve. – És kérdeztem valamit! Hol van Eliza?

Az idegen felhorkant, és nem lehetett tudni, kinevette-e, vagy a megvetését jelezte.

- Most aztán nagylegény vagy, mi? Az én nevem Thomas Armstrong, a szarvasvadász, ahogy hívni szoktak, és azért jöttem, hogy elvigyem a lányomat. Megteszi válasznak? És most te mondd meg, tejfelesszájú, mit keresel itt! Hm?
- Elizához jöttem felelte Jacob halkabban. Sosem halott Eliza apjáról, és a váratlan fordulattól hirtelen összezavarodott. – Bent van?
- Megkérdeztem egyszer, megkérdezem még egyszer. Mi közöd ahhoz, hol van? Hm?

Egy-két pillanatig Jacob csak állt, és bámulta a férfit. Aztán mély lélegzetet vett:

- Jegyben járunk.

A férfi szeme rákerekedett, száját eltátotta.

- Úgy? -hangzott újra a medvemorgás.
- Úgy! válaszolta Jacob visszanyerve határozottságát.
- Hm. És miből élsz? Hm? Tudsz neki rendes otthont teremteni? El tudod tartani? Hm?
 - Bányász vagyok.
 - Bányász? kérdezte a férfi, mintha nem hallotta volna jól.
 - Saját földem és saját bányám van emelte fel a hangját Jacob.
- Ha éppen magára tartozik, Mr. Armstrong. Feltéve, hogy az, akinek mondja magát. De ezt Elizától akarom hallani!

Egy lépést tett az ajtó felé, de a férfi a vállára tette a kezét, és ez a hatalmas, súlyos tenyér szinte a padlóhoz szögezte.

- Maradj csak nyugton, barátocskám! mondta, de hangja már nem volt annyira fenyegető.
 - Akkor hol van?
- Nem tudom felelt Eliza apja, és hangja szinte szomorúnak tűnt.

Jacob lerázta válláról a nagy kezet, és hátralépett. Tehetetlen dühében felemelte a hangját:

– Nem tudja? Ül itt, mint aki jól végezte dolgát, és nem tudja, hol van? És még az apjának nevezi magát?

Egyetlen ugrással az ajtónál termett, és szélesre tárta. A konyha üres volt. A szoba is. Minden szépen a helyén állt, dulakodásnak semmi nyoma, semmi nem hiányzott. Kiment a hátsó ajtón, benézett a pajtába és a fáskamrába. Felment a szénapadlásra is.

– Eliza! – de nem jött válasz. A nagy sárga kutya mindenhová követte, s halkan vinnyogott, mintha ő is kétségbeesve keresné a gazdáját. Lement a patakhoz. – Eliza! – kiáltott be a tavaszi erdőbe, ahol a fák már bontották a zöld rügyeiket. – Eliza! – Nem jött válasz.

Amikor visszatért, a behemót vénember még mindig ott ült a lócán fegyvere és kopott kalapja mellett. Volt valami szánalmas abban, ahogy ott ücsörgött, és a semmibe bámult. Jacob felment a verandára, és megállt előtte.

- Rendben. Mi történt? kérdezte.
- Ülj le! mondta férfi inkább kérőn, mint parancsolón. –
 Beszélnem kell veled.

Megvárta, míg Jacob tőle kicsit távolabb, a lóca másik végén leül, aztán belefogott.

– A malomnál hallottam úgy egy héttel ezelőtt, hogy Agnes meghalt – kezdte mondókáját a férfi. – Isten nyugosztalja a lelkét! Követett el hibákat, és megfizetett értük, mint bárki más. Mint mindegyikünk, azt mondom. Nem neheztelek rá. Magam sem vagyok angyal... Az egyik idevalósi farmer, valami Griffin nevezetű, aki néhány bőrt hozott a tímárhoz Armstrong Millsbe, mondta, hogy Agnes eltávozott közülünk, a lánya egyedül maradt, és abban az átkozott fogadóban dolgozik... Nem vagyok szent – folytatta –, de egy fogadó nem rendes lánynak való hely. Ebben az egyben biztos vagyok, öcsém. Persze nem tudhatom, hogyan nevelte az anyja, mivel maga is egy kocsmáros ágyasa volt...

- Tisztességesen felnevelte, és jobban teszi, ha elhiszi! vágott közbe védelmezőn Jacob. – Jó anya volt!
- Ha azt mondod, öcsém, te tudod bólintott béketűrőn az óriás. – Örömmel hallom, akár igaz, akár nem...
- Soha életemben nem hazudtam! berzenkedett Jacob –, és nem érdekel, akárki is ...
- A pokolba, öcsém, csihadj már! morgott a szarvasvadász –, most nem akarok verekedni. Azért jöttem, hogy megtaláljam a lányomat, és hazavigyem oda, ahová tartozik. Tudod, mit tett? Elfutott! Egyszerűen elfutott, amikor meglátott, mint egy riadt nyúl! Ennyire ijesztően nézek ki?
- Bizony úgy! szólt Jacob. Nem hibáztathatja azért, mert elfutott. Csak nézzen magára!

A válasz csupán egy horkantás volt. Aztán néhány pillanatnyi hallgatás után a termetes ember megkérdezte:

- Te nem tudod, hova mehetett, ugye?
- Ha tudnám, se mondanám meg, erre mérget vehet! vetette oda a fiú foghegyről.
 - Miért nem? Az apja vagyok!
 - Igazán?

A férfi arca elborult.

- Ezt hogy érted?
- Hol volt, amikor szüksége volt magára? Nem elég csupán a világra nemzeni egy gyermeket, öreg!

Az óriás hosszú ideig sötét és fenyegető arccal nézett Jacobra bozontos szemöldöke alól. Aztán újra kezdte:

- Darabokra szaggathatnálak és a csontjaidat megetethetném a kutyákkal – mondta most már nyugodtan –, de nem teszem, mert tetszel nekem, öcsém. Jó vér folyik az ereidben, az egyszer szent! De mit tudsz te az életről, mi? És azt mondod, elveszed a lányomat?
- El én, akár tetszik magának, akár nem jött a dacos válasz –, akár megeteti a kutyákat a csontjaimmal, akár nem, el fogom venni őt feleségül!
- Ej, hallgass már, és ne beszélj velem ilyen félvállról, mert elvesztem a türelmem! – csattant fel mérgesen az öreg. – Ha valóban te leszel a vőm, rám figyelhetnél végre!

Jacob vállat vont, és nem szólt egy szót sem. Arca kemény volt, akár a kő. Fent a fákon a pajkos áprilisi szél a friss zöld lombokkal játszadozott. A levegőt a juharfák zsenge illata töltötte meg. A szakállas óriás szusszant egyet, majd folytatta:

– Én sem vagyok hiba nélkül, soha nem is állítottam. De elhagyni engem, ahogy Agnes tette... nem, ez nem volt helyénvaló. Utána jöhettem volna, az igaz. Behajíthattam volna azt az átkozott fogadóst a folyóba, és hazavihettem volna az asszonyt meg a lányt is, haza, ahová tartoztak. Igen, megtehettem volna könnyedén. De én nem szoktam a házamba kényszeríteni senkit. Ha nem akart velem élni, hát nem akart. Csak menjen, ő döntött így! Ha eljöttem volna a lányért, senki sem állíthatott volna meg, az biztos. Eliza akkoriban hatéves lehetett, azt hiszem. Igen, visszavihettem volna, de nem tettem...

Megállt, felnézett a fákra, mintha ott próbált volna választ találni a fel nem tett kérdéseire. Aztán mélyet sóhajtott.

– Szóval – folytatta. – Alexander fiam velem maradt, de négy évvel idősebb volt és fiú. Mit kezdhettem volna egy kisleánnyal a hegyekben egyes-egyedül? A fiúk mások. Az ember megtanítja őket halat fogni, szarvast zsigerelni, medvét nyúzni, csapdát állítani... elviszi őket hetekre a vadonba. A fiúknak ez kell. Szeretik. De egy lány? Nem, ezt nem tehettem. Úgy gondoltam, jobb lesz neki az anyjával még akkor is... nos, még akkor is, ha egy fogadó konyhájában kell felnőnie.

Egy mély lélegzetet vett, Jacobhoz fordult és mindkét kezével a térdére csapott.

- Most viszont egyedül van, eljöttem hát érte, hogy magammal vigyem! Ennyi az egész.
 - Nem mondta Jacob eltökélten. Ez nem minden.
 - Mi? dörrent rá az óriás.
- Nincs egyedül vágta oda dacosan Jacob. El fogom venni feleségül, mondtam már!

Thomas Armstrong, a szarvasvadász bosszúsan tekintett rá.

– Még nem adtam rá az áldásomat. És nem vagyok biztos benne, hogy megteszem...

Ekkor Jacob mérgesen felpattant, a szemébe húzta bányászsapkáját, és elindult, hogy megszabaduljon végre ettől az embertől, de a lépcső aljában még megállt egy pillanatra és hátraszólt:

- Tartsa meg, öreg! Egyébként is, kinek kell a maga áldása?

Lelépett az udvarra, megpaskolta a kutya fejét, és határozott léptekkel folytatta az útját. A szakállas óriás egy-két pillanatig döbbenten ült a lócán. Aztán akkorát üvöltött, hogy a kunyhó beleremegett, a kutya pedig hátraugrott, és eszeveszett ugatásba kezdett.

 Hé, te átkozott senkiházi! – üvöltötte. – Gyere vissza! Azt mondtam, gyere vissza! Hogy törne ki a nyavalya!

De Jacob határozott léptekkel ment tovább. Még csak vissza se nézett. Egy-két pillanatig csend volt, ám ahogy a fiú elérte az első fát, ahol rá akart fordulni a lefelé tartó ösvényre, szörnyű robajjal valami elsüvített fölötte, levitte a fejéről a sapkát, majd hatalmas csattanással épp az orra előtt lévő tölgyfába csapódott. Azonnal megfordult. Az öregember puskával a kezében állt a verandán, és füst gomolygott a fegyvere csövéből.

– Ha azt mondom, hogy visszajössz, akkor visszajössz, hallod?
– ordított. – Vagy elevenen nyúzlak meg!

Jacob nyugodtam felvette öreg bányászsapkáját, jól szemügyre vette a golyó ütötte nagy lyukat, aztán fejét csóválva újra visszafordult a verandán álló férfi felé.

Ne üvöltözzön, öreg! – mondta szikrázó szemekkel – visszamegyek, ebben biztos lehet!

Kezében a kilyuggatott sapkával visszaindult a kunyhó felé. A kutya egyre vadabbul ugatott a veranda mögül.

Hallgass, te átkozott korcs, mielőtt beléd eresztek egyet! –
 bömbölte a feldühödött férfi.

Már töltötte volna újra a puskáját, amikor Jacob komor elszántsággal ugrott oda hozzá.

- Mit heveskedsz, te csatornatöltelék... kezdte ordítva a nagydarab ember, de nem tudta befejezni mondókáját, mert Jacob egyetlen gyors mozdulattal kicsavarta kezéből a puskát, és nekivágta a verandaoszlopnak. A hatalmas reccsenésre még az eresz is megremegett, és az ósdi rézveretes hosszúcsövű középen kettéhasadt. Jacob az udvarra dobta.
- Ezt azért, mert szétlőtte a sapkámat mondta. És most tudd meg, öreg... Hangjának éle felbőszítette az amúgy is dühös embert.
 - Ezért megöllek, te...

Hatalmas kezével, megragadta Jacob kabátját, és a falhoz penderítette a fiút. Másodszor is odavágta volna, de ezúttal Jacob se volt rest, ököllel válaszolt, és próbálta leszorítani az öreget. Egy csavarás, és az ifjú bányász vasmarkának szorítására a másik

– No, öreg! –lihegte Jacob kifulladva. – Fegyverrel ijesztgetni könnyebb, mint ökölharcot vívni valakivel, igaz-e? Jobb ha visszamegy oda, ahonnan jött, és sosem gondol a lányával! Jól meglesz az maga nélkül is!

A szakállas csak ült a lócán leforrázva, és bambán nézett a fiúra.

– Legyőztél, fiú!– motyogta – Még most is darabkora vághatnálak ezzel a késsel, hidd el! És igazán viszket a tenyerem, hogy megtegyem, mert eltörted a puskámat. Aki ilyet tett velem utoljára, egy francia prémvadász volt, akinek a csontjai most is ott száradnak az északi erdőkben, ahol hagytam őket. Nem akartam ártani neked, öcsém! Csak azt akartam, hogy visszagyere és megbeszéljük a dolgokat, te szamár! Tetszel nekem, fiú, és ha nem törted volna el a puskámat, még meg is kedveltelek volna, mivel azt mondod, el fogod venni a lányomat feleségül. Most azonban jobb, ha elválnak útjaink, mielőtt meggondolom magam...

Felkelt, egy lendítéssel félrelökte Jacobot, felvette a törött puskát, megnézte, és megcsóválta a fejét.

- Nem, ezt nem kellett volna...

Visszanézett a verandára, ahol Jacob még mindig a falnak támaszkodott, és így szólt:

– Ha eljön az ősz, és még mindig nem vetted el a lányomat, visszajövök, hogy kiegyenlítsem a számlát, hallod? De ha ti ketten akkorra már egy pár lesztek, no, azt hiszem, tartozom neki annyival, hogy békén hagylak benneteket. Bizonyára jó férj válik majd belőled. De vő? Ez a puska itt közénk állt, fiú...

Sarkon fordult, és az erdei emberek hosszú, egyenletes járásával elindult felfelé a hegyre, kezében a törött puskával. Egy perc se telt bele, elnyelte az erdő.

A kutya lassan odament Jacobhoz, aki még mindig ugyanott állt az ajtó mellett. Csak a farka hegyét csóválta, halkan vinnyogott, és várta, hogy Jacob megpaskolja a fejét.

- Rendben, Duke, menjünk és keressük meg Elizát!

Tudta, csak egyetlen helyre mehetett, Martinékhoz. Igaza volt. A lány szeme vörös volt a sírástól, tekintete olyan, mint a riadt őzgidáé.

Láttad őt? – Ez volt az első kérdése. – Borzalmas ember!

Hazament – próbálta csitítani Jacob.

– Biztos vagy ebben?

ELIZA

– Biztos. Mához két hétre Frazier és a Wallace fivérek a mi házunkat kezdik építeni, és amikor kész lesz, azonnal összeházasodunk...

Mindezt egy szuszra mondta el Martinék konyhájában. Mrs. Martin a tűzhely körül tüsténkedett, készítette a vacsorát. Eliza a fiúra bámult, aztán csillag gyúlt a szemében. Hirtelen felkacagott, lángra gyúlt arcát két tenyerébe temette, a lócához szaladt és egyszerre sírt és nevetett, szorosan a szemére tapasztott ujjai közül csak úgy peregtek a megkönnyebbülés könnyei.

Jacob zavartan állt ott, kezében a golyó szaggatta sapkával. Mrs. Martin letette a fakanalat, Elizához lépett és átölelte a vállát.

– Ugyan, ugyan, drágám – mondta –, ugyan, ugyan, kedvesem. Nincs miért sírnod. Akarod, hogy fogjam a sodrófát, és kikergessem innen ezt a fiatalembert? Csak egy szavadba kerül, lelkecském, és megteszem! Meg én!

A lány, még mindig hüppögött, de már rájuk emelte a tekintetét. Lassan a sírás is abbamaradt, csak egy utolsó sóhaj hagyta el az ajkát.

- No, hát, ha akarsz valamit mondani neki, lelkem, akkor most mondd! – évődött tovább az asszonyság, és mosollyal a szája szegletében visszatért a sütőhöz.
 - Jacob Heatherington szipogta a lány –, borzasztó vagy!

Tizenötödik fejezet

A következő héten Jacob Heatherington minden nap hajnaltól késő estig dolgozott, csak néha állt meg, hogy szomját oltsavizet igyon és délben tartott egy kis szünetet, hogy egyen valamit. Mindjárt az első napon kiirtotta a bozótost az építkezés helyén. A második napon szabaddá tette az új csúszda útját, s egy hajókikötőt alakított ki a folyóparton. A harmadik napon nekilátott a favágásnak. Először olyan fák után nézett, melyek a széncsúszdához kellettek, majd olyanokat keresett, amikből a leendő házát felépíthette. Előzőleg megkérdezte a Wallace fivéreket, mennyi szálfa szükséges egy tekintélyes, kétszobás ház, valamint a hozzá tartozó pajta és melléképület megépítéséhez. Fenn a lejtőn hamarosan kivágott és le is gallyazott minden szükséges fát, s már csak a vontatás maradt hátra. Barátai, Hawkins, Massuil és Hank Sullivan elképedve figyelték, amint őrült tempóban dolgozik. Egy napon meglátogatták az épülő faházánál, s amikor látták, hogy szinte már csak hálni jár belé a lélek, így szóltak hozzá:

– Te őrült vagy, Jacob. Jó állásod volt, jól is kerestél... ha meggondolnád magad, még mindig dolgozhatnál a bányában, Fink örömmel visszafogadna. Miért ölöd magad azzal, hogy egy favágó munkáját végzed?

Jacob szótlanul ült a lócán. Olyan sovány volt, mint egy prérifarkas tél derekán, és torzonborz, mint az álmából ébredő medve, de az arcát takaró borosta mögül csendesen mosolygott:

Be kell fejeznem, amit elkezdtem...

Szombaton felment Andrew Wood fűrészmalmához Elizabethtownba, és megrendelte az összes pallót, amire szüksége volt a csúszda és a ház padlójának megépítéséhez. Visszafelé megállt ott, ahol a családja lakott. Csak az anyja és kistestvérei: Martha, a kis Elizabeth, meg a kilencéves Ed voltak otthon. A többiek, még a tizenöt éves Rebecca is dolgozni mentek. "Összetartunk, ahogy egy igazi családnak illik", vetette oda az anyja, aki a verandán ült,

és egy szakajtóra való malátasarjat tisztított, amit a gyerekek gyűjtöttek össze zöldségnek.

Feszült volt ez a látogatás, csak ültek a lócán, és valami beszédtémát próbáltak találni. Olyan volt éppen, mintha az ember egy jéghegyet próbálna néhány tűzkővel megolvasztani. A gyerekek ugyan őszintén örültek, hogy eljött, de boldog csacsogásukat beléjük fojtotta anyjuk rosszalló tekintete.

Amint a beszélgetés végleg elakadt, Jacob felnézett a verőfényes áprilisi égboltra, nagyot sóhajtott, és így szólt:

- Megnősülök aztán a halálos csendben hozzátette –, csak azt akartam, hogy tudjátok...
- Remélem, tisztességes keresztény leány szólt az anyja anélkül, hogy fiára nézett volna.
 - Az. Elizának hívják. Eliza Armstrongnak.

Anyja szinte kővé dermedt.

- Csak nem az a kis fruska a fogadóból? kérdezte, s most először találkozott a tekintetük. Pillantása szúrt, mint az éles acélpenge. – Amit az anyjáról hallottam...
- Az anyja halott vágott közbe Jacob ugyanolyan ridegen –, és egy jó keresztény nem bírálja a halottakat, engem úgy tanítottak!

Anyja hirtelen felugrott, megragadta a szakajtó zöldséget, és erőteljes léptekkel indult be a házba. Anélkül, hogy hátranézett volna, még visszaszólt a küszöbről, és minden egyes szava úgy fájt, mint az ostorcsapás.

Szégyen és gyalázat! A fiam egy kocsmai szajhát vesz feleségül! Hallani sem akarok róla! Gyerekek! – csattant fel odabent. –
 Gyertek be azonnal, és csukjátok be az ajtót magatok mögött!

Martha és Ed azonnal felugrott, és követték anyjukat anélkül, hogy egy pillantást is mertek volna vetni Jacobra, a kis Elizabeth azonban vonakodva követte őket. Szemében könny csillogott, és amikor elhaladt bátyja előtt, hirtelen a nyakába ugrott, szorosan átkarolta és megcsókolta, aztán a többiek után szaladt. Az ajtó becsapódott, és Jacob magára maradt. Arcán még érezte kishúga könnyeit, amitől keserves szomorúság fogta el, és nem értette, mit hibázott el megint. Lassan felkelt, és lába szinte magától vitte le a verandáról, le a hegyről, vissza Cunningham kompjához, majd át Wheelingbe.

Majdnem sötét volt már, amikor hazakeveredett. Másnap korán reggel megmosakodott a folyóban, felöltötte vasárnapi öltönyét, átsétált az új hídon az Indián-zúgó felett, majd ráfordult az ösvényre, amely felvezetett a hegyekbe. Üde, hűvös, szikrázó tavaszi reggel volt, a mátyásmadarak harsányan fütyörésztek, ezernyi tavaszi virág pompázott az erdő alján, s a szellő a nyíló virágok illatát hozta.

Eliza karján kis kosárral a tojásokat szedte össze a szénapadláson, amikor meglátta a fiút közeledni a gesztenyeligeten át. Visszasietett a kunyhóba, és amikor Jacob kezében pár szál vadvirággal megérkezett, a fekete ünneplőbe öltözött Mr. Martin, hóna alatt a Bibliával éppen kilépett a házból.

- Dicsértessék az Úr, Jacob testvér! köszöntötte a fiút a jól ismert mély hangján. Mindjárt kezdjük a szertartást. Kérlek, ülj le. Fejével a lóca felé intett.
- Még elő kell készülnöm tette hozzá –, de Mrs. Martin és Miss Eliza mindjárt itt lesznek veled – ezzel eltűnt a fészer mögött, ahol az asztalosműhelye állott.

Jacob, kezében a virággal, leült és a madarakat figyelte, amint kereken röpködtek a tisztás üde pázsitja felett, melyet a gyermekláncfű rikító sárgája tarkított. Egy kis idő múlva hallotta, hogy nyílik mögötte az ajtó, és amikor várakozón arra fordult, Mrs. Martint pillantotta meg talpig feketébe öltözve.

– Dicsértessék az Úr, Mr. Heatherington! – köszöntötte a fiút fenséges mosollyal. – Jó, hogy itt van!

Jacob zavartan felkelt, és valami "jó reggelt" félét motyogott, amikor a fekete ruhás hölgy mögött feltűnt Eliza, ragyogó kékbe öltözve, s olyan sugárzó volt, mint az áprilisi égbolt. A fiúnak tátva maradt a szája, és csak állt ott a lányt bámulva.

– Nos – szólalt meg Mrs. Martin, megtörve a varázst –, nem szól semmit, fiatalember? Hogy tetszik az új ruhája? Az egészet ő maga varrta, én csak tanácsokat adtam... szóval?

A fiú alig tudott kinyögni valamit.

- Gyönyörű... hihetetlenül gyönyörű!
- Csak ennyit tudsz mondani? kérdezte Eliza tettetett haraggal.
 Semmi jó reggelt? Azokat a szép virágokat incselkedett tovább –, gondolom a csirkéknek hoztad!
- Ó dünnyögte a fiú, és érezte, hogy arcát elönti a pír. Ezt természetesen neked hoztam... és még valamit...

Mrs. Nancy Martin máskor szigorú arcán enyhe mosoly jelent meg, amikor lassan elindult a gesztenyefa-liget felé. Eliza elvette a virágokat.

Milyen illatosak! – szólt mosolyogva. – Vízbe teszem őket.

Sietős léptekkel bement a konyhába. Jacob követte, és figyelte, amint a lány leveszi a polcról azt a kis vázát, amit az elmúlt karácsonyra adott neki, belemeríti a vizesvödörbe, óvatosan beleteszi a virágokat, és az asztal közepére helyezi.

Jacob közelebb lépett.

- Azt mondtam, van még valami és a zsebébe nyúlt.
- Talán kismadár? kérdezte tréfásan a lány.
- A fiú előhúzott egy kis szelencét, és átnyújtotta a lánynak.
 Elizának kerekre nyíltak a szemei.
 - Mi ez?
 - Nyisd ki és meglátod!

A lány tenyerére fektette a dobozkát, és óvatosan felnyitotta. Arcáról eltűnt a mosoly, s meglepetten nézte a ragyogó kék ékköves kis aranygyűrűt a dobozban.

– Édes Istenem! – suttogta csodálattal –, nekem?

Néhány pillanatig csak állt meghatottan, s a gyűrűt bámulta. Jacob kivette a dobozkából, és a lány ujjára húzta.

- Tökéletesen illik rá mondta elégedetten –, és a kő éppen olyan színű, mint a szemed!
- Óh, Jacob... kiáltott fel a lány, s a fiú szemébe nézett –, óh, Jacob!
 - Tetszik?
- Hogy tetszik-e? Soha, de soha életemben nem láttam ilyen gyönyörűségeset!

Két karjával hirtelen átölelte a fiú nyakát, és ajkával Jacobét kereste. Ugyanabban a pillanatban fémes hang kondult valahol a nyitott ajtón túl, egyszer, kétszer, háromszor, négyszer. A lány karjai lehanyatlottak a fiú nyakáról.

Mennünk kell – mondta Eliza lángoló arccal –, ez a szertartásra hívó hang!

Kisurrant az ajtón, vissza se nézett Jacobra, és lehajtott fejjel elindult, át a tisztáson. Jacob alig tudott lépést tartani vele. "Bim, bam, bamm", szólt a különös hang a hegyeken át. Amikor odaértek a tisztásra, látták, hogy egy férfi az egyik terebélyes gesz-

tenyefa ágán lógó fém háromszöget kongatja ütemesen egy vasrúddal, így "harangozott".

Néhány ember már ott üldögélt a súlyos farönkökön. Mosolyogva fogadták az újonnan érkezőket. A férfiak némán kezet fogtak Jacobbal. Eliza az utolsó rönkre ült hátul, s a fiú melléje telepedett. A kongatás abbamaradt, a férfi pedig a háromszög mellé akasztotta a vasrudat, majd ő is leült. Csend lett a tisztáson.

Valahol egy fakopács kalapált, és hallották a vadméhek távoli zümmögését a virágzó gesztenyefákon. Hátuk mögött léptek zaja hallatszott. Újabb emberek érkeztek, a sietségtől kipirultan. Eliza a gyűrűjére pillantott, majd Jacobra mosolygott. Aztán a feketébe öltözött James Martin lassan kijött a fák közül, kilépett a tisztásra, és a szertartás kezdetét vette.

Nem is annyira az aznap kimondott szavak érintették meg Jacob szívét, hiszen templomba járó emberként a Biblia igéit jól ismerte, hanem a köréjük magasodó néma fák méltósága, a felettük tündökölő tiszta, kék égbolt, és a piciny tisztást bearanyozó fénylő napsugár. Mindez meghitté tette a szertartást, és a szentírásból felolvasó ember arca olyan lett, mintha egy sokat megélt tölgyből faragták volna... Jacob ebben a pillanatban úgy érezte, hogy nagyon közel van Istenhez.

Pontosan négy vasárnappal később, 1835. május nyolcadikán Alexander Campbell tiszteletes, a Keresztények Egyháza megalapítójának, Thomas Campbellnek a fia, a huszonegy éves Jacob Heatheringtont és a tizennyolc éves Eliza Armstrongot az Indiánzúgó feletti gesztenyefa-ligetben Isten és ember előtt összeadta.

Ragyogó volt az a májusi nap. Martinék esküvői lakodalmat rendeztek, és a szertartás után minden jelenlévőt meghívtak. Asztalként a fűrészbakokra szerelt táblák szolgáltak a Martin-kunyhó mögött álló két hatalmas szilfa alatt. A Wallace fivérek, Bill Frazier, Richard Hawkins, James Dunlap, Hank Sullivan, és a portugál Massuil, farönköket és tuskókat görgettek oda, melyekre padokat szögeltek, hogy legyen mire ülni. Kelsey levágott egy egyéves ökröt, és Nancy Martin vezetésével az asszonyok lakodalmi ebédet főztek. Kelsey felajánlott egy hordó jó francia bort, de őszinte sajnálatára James Martin határozottan elutasította, hogy bármiféle ördögi ital legyen az otthonában, különösen, amikor Campbell tiszteletes is jelen van. Így hát a fogadós, aki méltóságteljesen és büszkén játszotta el az após szerepét, titokban

meghívott minden kevésbé aggályoskodót egy lakoma utáni koccintásra, le a fogadóba, hogy megünnepeljék az alkalmat, és áldomást igyanak az ifjú pár egészségére.

Miután a lakomának vége lett, és a tiszteletes ellovagolt Wheelingbe, a vendégek segítettek Mrs. Martinnak rendet rakni. Mr. Martin pedig befogta két indián póniját a kocsi elé, és felpakolta rá a nászajándéknak szánt tükrös kredencet, amit mélyvörös vadcseresznye-fából készített. A tetejére rakta Eliza összekészített holmiját, a tehenet pedig a szekér után kötötte, és elindult lefelé a Kirkwoodon keresztülvezető hosszú kocsiúton, hogy még napnyugta előtt az új Heatherington-házhoz érjen. A fogadó feletti kunyhónál hagyott baromfit és a bútorokat Jacob barátai Kelsey lovain már korábban átvitték. Jacob és Eliza az Indiánzúgótól a rövidebb úton ment, csak ők ketten és sarkukban a nagy sárga kutya. Eliza a könnyű kék ruhájában volt, Jacob pedig a vasárnapi öltönyében, rendesen megnyírt szakállal és hajjal, de a fakó-kék bányászsapkáját mégiscsak a fejére húzta.

A délután szikrázó napsütést hozott, egyetlen felhő sem látszott az égbolton. Mindenütt vadvirágok pompáztak. Egy hatalmas szilfa tetején rigó dalolt, aranyszín begye csak úgy tündökölt a lágy napsütésben.

- Még nem is láttam az idén sárgarigót! torpant meg Eliza a madarat csodálva.
- Talán éppen miattad jött! mondta tréfálkozva Jacob. A fiatalasszony azonban nem vette tréfának.
- Isten küldte őt egy üzenettel, ebben biztos vagyok suttogta.
 Figyelj! Hallod? Azt mondja: "Isten úgy szerette a világot, hogy mindent tökéletesnek teremtett benne", és látod, a mai napon minden szépséget nekünk adott!

Ahogy az ifjú pár továbbhaladt a McMahon hídja felé, az út mellett fekvő új Hawkins-tanyáról emberek vidám hada rohant ki eléjük. A gyermekek vadvirágokat, a férfiak és az asszonyok ételt, frissen sütött kenyeret és korsókban italt, tálakon süteményt hoztak. Elhalmozták őket minden földi jóval.

 Hogy az új asszonykának pár napig ne a főzéssel legyen gondja – mondta Cunningham, a környék szószólója arcán széles vigyorral –, inkább a férjével legyen elfoglalva!

James Massuilnak, aki a már félig kapatos bányászok élén állt, az a remek ötlete támadt, hogy kerít egy jó nagy vesszőkosarat, amibe beletehetnek mindent, amit kaptak. Így hát ajándékokkal felpakolva végre elindultak saját otthonuk felé, maguk mögött hagyva a még mindig pajkos jó tanácsokat osztogató, vidáman hangoskodó barátaik seregét.

A bányászkunyhóktól kezdve az ösvény elég göröngyös volt, tuskók álltak ki a földből, és csúnyán letaposott bokrok szegélyezték.

- Ezt rendbe kell hoznunk! szólt Eliza.
- Igen motyogta Jacob –, egyik nap nekilátunk.

A kosár nehéz volt. Le kellett tenniük, hogy Eliza pihenhessen.

- Mi az a csúfság? kérdezte Eliza az új csúszdára mutatva.
- A széncsúszda magyarázta Jacob.

Miután átmentek alatta, a fák közül hirtelen előbukkant az új otthonuk. Zsindelyteteje csak úgy ragyogott a tündöklő napsütésben. Még érezni lehetett a frissen hántolt szálfák nyers illatát.

Káprázatos! – mondta halkan Eliza.

A tyúkok már ott kapirgáltak a bokrok alján. Egy vörösbegy a csobogó patak feletti bokron üldögélt, és teli torokból trillázott.

ELIZA 159

Tizenhatodik fejezet

Így eresztett gyökeret az élet a McMahontól délre, a Nagy-folyó partján, 1835 tavaszán. A fiatal pár életének minden percét áthatotta a beteljesült szerelem varázsa, ám a csodavárás helyett a létért való örökös küzdelem megedzette és leleményessé tette őket a mindennapokban. Szinte mindent saját maguk teremtettek elő. A tehén adott nekik tejet, a tyúkok tojást, és Eliza jól ismerte a természet bőkezűségét is. Tudta, hogyan használja fel a gyermekláncfű és a spárga levelét, miként készítsen ízletes ebédet a medvekáposztából vagy a galambbogyó zsenge hajtásaiból és más növényekből, melyek a lejtőkön nőttek.

Jacob pénze ugyan elfogyott, de ott volt a szén, és tudta jól, mit kezdjen vele.

Házaséletük első napjának hajnalán Jacob csendesen kikelt az ágyból, ruháját és csizmáját a hóna alá csapva lábujjhegyen kiosont a szobából, és hagyta tovább aludni Elizát. A kosárban az ajándékok közt talált egy vekni kenyeret és egy darab sonkát reggelire, és mielőtt a nap felkelt, ő már szenet fejtett a hegyoldalon.

Déltájban, mikor éppen a szenet lapátolta az új csúszda szájánál, meglátta Elizát, ahogy jött felfelé a fák közt, karján kis kosárkával. Még nem volt kész az ösvény az új ház és a bánya között, emiatt a lánynak sziklák és szederbokrok közt kellett meglelnie a járást, de ő azért csak jött és hozta az ebédet urának. Jacob megállt és nézte, amint közeledik, s a látvány melegséggel töltötte el.

A lány felért, és elsőként azzal kezdte, hogy "Szükséged van egy idevezető ösvényre, Jacob Heatherington, és én majd gondoskodom arról, hogy meg is legyen." Aztán körülnézett, kivett a kosárból egy sárga terítőt, s ráterítette egy lapos kőre.

– Most pedig enni fogunk – mondta, miközben két cseréptányért vett ki a kosárból. Megleltem a legnagyobb martilapu mezőt, amit valaha láttam, éppen a part felett. Annak a sonkának a maradékával készítettem el, amit reggelire ettél. Jacob Hea-

therington – emelte fel hangját színlelt haraggal –, ha még egyszer, csak egyszer így kisomfordálsz mellőlem, soha többé nem szólok hozzád! Most egyél!

Az étel jóízű volt.

- Mi a neve ennek a dudvának, amit megetetsz velem? érdeklődött óvatosan Jacob.
- Martilapu felelte önérzetesen a lány –, és csak azért, mert vadon nő, még nem gaz! Ehető növény, amit Isten adott nekünk. Úgy bizony!

Miután végeztek az evéssel, és ittak egy jót a korsóból, Eliza összeszedett mindent a kosárba, majd felkelt. Szeme meglelte otthonuk sárga tetejét a lombok közt.

- Meg kell találnom a legrövidebb utat a házunkig mondta –, ott az a szikla, amit meg kell kerülnöm, onnan pedig addig a kiszáradt fáig... van itt fent valahol egy fejszéd?
 - Minek?
 - Hogy kitisztítsam az ösvényt lefelé menet.

Jacob egy kiálló sziklához ment, ahol a szerszámait tartotta, és előhúzott egy fejszét.

- A te kezedbe inkább egy kisbalta való mondta. Ez nehéz.
- Jó lesz az felelt a lány és a fejszéért nyúlt. Találkozunk napnyugta után, bányász-uram!

Jacob figyelte a lányt, amint lemegy a lejtőn egyenesen a sárga tető irányába, mint egy fészkét kereső galamb, s emitt megjelöl egy fát, amott meg egy bokrot a súlyos fejszével. Mosolyogva figyelte, amíg látta fel-felvillanni a fehér blúzát a lombok közt. Egy idő után már nem láthatta,csak a fejsze hangja jutott fel hozzá a csenden át. Jókedvvel vette fel a csákányt, és folytatta a munkáját.

A nap már a bánya feletti szikláról permetezte be bronzzal a hegyeket, amikor Eliza újra megjelent fejszével és kapával. Bokrokat vágott ki, s a földet egyengette az ösvény számára.

 Egyszerűbbnek találtam kis kerülővel jönni, mint egyenesen fel a kapaszkodón – szólt erősen zihálva, mikor felért férjéhez. – Lefelé menet ki kell vágnunk még néhány bokrot, és azzal kész az ösvény!

Apró izzadságcseppek fénylettek szemöldöke felett, arca kipirosodott, haja kócos volt, csupasz karját tüskék karcolták össze.

 Figyelj csak – mondta. – Beszélnünk kell valamiről. Észrevettem, hogy a pajtában az egyik padlódeszka mozog, és tudod, mit találtam ott? Két zsírosbödönt pénzzel. Az egyikben csak nyolcvanhét cent volt, de a másikban úgy háromszáz dollár! Hogy lehet? Azt mondtad nekem, hogy nincs pénzed.

- Mert a miénk az, amelyikben csak nyolcvanhét cent van felelte Jacob mosolyogva, és átkarolta a lány derekát. Mondta már valaki, milyen szép vagy, amikor ilyen morcosan nézel?
- Szégyelld magad, Jacob Heatherington dorgálta a fiút, és a kezére csapott. Kinek a pénze az?
 - Johné.
 - John Finké?
- Igen, egy F betűt véstem a bödön oldalára, pont úgy, ahogy te mutattad. Hogyhogy nem vetted észre?

A lány rosszallón csóválta a fejét.

- A pénzt a wheelingi bankban kell tartani, ahogy Mr. Kelsey teszi. Nem pedig a pajtában!
- Majd ha eljutunk oda, ahol Mr. Kelsey van felelte Jacob –, majd mi is a bankban tartjuk. Addig azonban a pajta épp oly jó hely, mint bármi más, ha nem jobb, mert egyetlen tolvaj sem fogja ott keresni.
- Nos szólt a lány fejcsóválva –, erre később visszatérhetünk.
 Hol tartod az elszámolást? Annak is a pénz mellett kellene lenni.
 - Miféle elszámolást? csodálkozott Jacob.
- A feljegyzéseket, amik megmutatják, mi folyik be, és mi megy ki. Úgy tudom, felesben bérled a bányát. Ez azt jelenti, hogy valamiféle elszámolást kell csinálni.

Jacob, kissé zavarban ugyan, de elmagyarázta módszerét a két bödönnel: mindennek a fele az egyikbe megy, fele pedig a másikba.

 Elég egyszerű – ismerte el homlokát ráncolva Eliza –, Fink biztosan megbízik benned, hogy ezt elfogadja így.

Jacob meglepetten nézett felségére:

- Miért ne bízna? Én is megbízom őbenne!

Eliza újra megcsóválta a fejét, elmosolyodott, karjával átfonta férje szénporos nyakát, és csókot nyomott fekete arcára.

 Jacob Heatherington – szólt –, szeretlek. De hamarosan el fogom kezdeni neked a könyvelést!

Elengedte, és felnézett az égre. A nap még mindig fent volt, lángoló nyilait messze röpítette a végtelen kékségbe.

Korán van még hazamenni – mondta és körülnézett.
 Meglátta a lapátot s felvette.

- Mit szeretnél csinálni? kérdezte gyanakodva Jacob.
- Természetesen segítek neked felelte a lány, s máris tolta a lapátot a szénkupacba, majd egy lendítéssel beledobta a széncsúszdába –, és nem csak szeretném, csinálom is! Mit álldogálsz ott nevetett urára –, mozogjon az a csákány, Mr. Heatherington!

Néhány perc múltva már a keze és az arca is ugyanolyan fekete volt, mint a férjéé.

– Istenemre mondom – mosolygott Jacob –, új munkatársat szereztem magamnak!

Majdnem besötétedett már, amikor hazaindultak a hepehupás ösvényen. A bozótosban körös-körül madarak surrogtak. Könnyű szürke köd szállt fel a folyóról, és lépteik zajába a nyugodni térő vadkacsák távoli szárnysuhogása vegyült.

Később, amikor asztalhoz ültek az olajlámpás alatt, Jacob összekulcsolta kezeit, és így fohászkodott:

 Mennyei Atyánk, áldd meg ezt az étket... és áldd meg a mi otthonunkat! Ámen.

Feltekintett, már nyúlt volna a kanálért, de Eliza feje még mindig le volt hajtva.

– És köszönjük neked, Atyám, mindazt, amit adtál nekünk – mondta egészen csendesen –, ezt az otthont, az ételt s a szenet... és legfőképpen köszönjük a szeretetet és a boldogságot, amit szívünkbe oltottál... Ámen.

Fejét felemelve férjére mosolygott, aztán a nagy fakanálért nyúlt, és megtöltötte Jacob tányérját az asztal közepén gőzölgő tálból. Húsdarabok voltak, amiket sötétzöld, kásás anyag vett körül.

- Mi ez? kérdezte gyanakodva Jacob.
- Füstölt kecskenyak csalánnal érkezett a válasz. Ez a legegészségesebb zöldség, amit csak ehetünk, és egy fillérünkbe sem kerül! Holnap hal lesz vadkáposztával.
- Honnan veszel halat? kérdezte Jacob elbizonytalanodva az új ételféléktől.
- Épp most állítottam fel egy varsát a sekélyesben felelte egyszerűen Eliza.

Másnap reggelire füstölt kecskesajtot és rozskenyeret ettek, ami Martinék különleges ajándéka volt. Aztán Eliza megmutatta neki a varsát. Nem volt más, mint egy vesszőből font kerítésdarab, amit a folyó sodrásával szemben állított fel egy kiszögellésnél, s a végén egy kör alakú csapda. Már két hal csapkodott benne.

– Hagyd csak ott! – szólt Eliza, amikor Jacob ki akarta venni őket. – Nem mennek sehova. Estére több lesz. Kóstoltál már valaha vadkáposztát? Nagyon jó, főleg hallal...

Az első néhány napon Jacob megpróbálta lebeszélni feleségét arról, hogy vele dolgozzon a bányában, de Eliza csak nevetett ezen.

– Ha neked nem árt, nekem miért ártana? – tette fel a megválaszolhatatlan kérdést a lány. – Úgy tudom, társak lettünk egy életre, nem?

Jacobnak el kellett ismernie, hogy megnyugtató volt a felesége jelenléte. A munka nem volt többé magányos. Jó volt így együtt dolgozni. Minden reggel hajnalban keltek, megreggeliztek, Jacob kiengedte a tehenet és a csirkéket, Eliza meg ebédet főzött. A tehenet nem kellett már fejni, elapadt a teje, mert csak egy hónapja volt hátra a borjadzásig. Aztán együtt felmentek a bányába. Jólesett a séta a reggeli friss, hűvös levegőn, gyönyörűség volt figyelni, ahogy a felkelő nap arany seprűje letisztítja a lejtőről az ottmaradt ködfoszlányokat, és jó volt mélyen belélegezni a vadvirágok édes illatát és a harmatlepte fák nyers szagát.

Fenn a bányában Jacob csákányozott, két erős karja lassú, megfontolt lendítéseivel folyamatosan vágta, faragta a drága fekete rögöket, Eliza meg azonnal ellapátolta, ahogy földet értek a széndarabok. Néha megálltak szusszanni egyet, s ha ilyenkor egymásra néztek, melegség járta át a szívüket. Délben lementek a kövek alól felzubogó kis csermelyhez, megmosták kezüket és arcukat, leültek a közeli nagy tölgy árnyékába, és Eliza elővette az ebédet a kis kosárból. Mialatt ott ültek és ebédeltek, szemük megpihent a folyó nyugtalanul csillogó sodrásán, vagy az ég kékjében köröző sas madáron és a fa tetején zsákmányára leső sólymon. Néha Jacob felkelt és leszakított egy szép szál vadvirágot, s átadta a lánynak, aki tüstént aranyszín hajába tűzte, mely huncutul kikandikált a szénportól feketéllő kendő alól. Aztán a rövid pihenő után beraktak mindent a kosárba, s visszatértek a bányába.

Amikor a nap elhagyta a felettük húzódó kiálló sziklát, és a közeli juharfa árnyéka elérte a széncsúszdát, Eliza letette a lapátot, felvette a kosarat, majd hazaindult, hogy gondoskodjon a tehénről, a csirkékről és persze a vacsoráról. Egy jó óra elteltével, amikor az est fátylai kezdtek ködfüggönyt vonni a virginiai hegyek köré, és az első sápadt csillag is felszökött a bársony-égre,

Jacob követte a feleségét. Amint ment lefelé az ösvényen, egy kis sárga fénysugár hívogatón pislákolt feléje a lombok között, hogy az otthon meleg, lágy kikötőjében fejezhesse be a napot.

Három hét telt el anélkül, hogy egyetlen felhő is lett volna az égen. A verőfényes napokat hűvös, harmattól nedves éjszakák követték. Vasárnaponként felsétáltak az Indián-zúgón lévő gesztenyésbe, leültek a tuskókra, és hallgatták Isten szavát, ahogy azt James Martin olvasta fel nekik a Szentírásból. A második vasárnapon visszafelé menet Eliza így szólt:

– Fohászkodtam Istenhez egy vevőért. Ott van az a rengeteg szén, de még mindig csak ugyanaz a nyolcvanhét cent van a bödönünkben, ami azelőtt. Pénzzé kell tennünk a szenet. Amellett – tette hozzá gyakorlatiasan – most már mindenképpen el kell mennem a boltba, vagy a végén csak vízben főtt csalánt és halat fogunk enni!

Nehezen ment a szén eladása, annak ellenére, hogy Jacob kiásta a nagy táblát a régi kikötő mögül, s átvitte az újhoz. Ráadásul Fink bányája is rendületlenül dolgozott. Tavasszal újabb léhűtők érkeztek Wheelingbe, és Fink irodája egyre csak küldte őket a bányába. Időnként több mint húsz ember dolgozott ott. A wheelingi iroda vezetője úgy döntött, hogy a szerződéseket, melyeket John Fink kötött, mielőtt New Orleansba hajózott volna, a Finkféle bányának kell teljesítenie. Csak szénhiány esetén szólhattak Jacobnak, hogy szállítson fele-fele alapon. Sajnos úgy látszott, hogy Hawkins és Sullivan sohasem fogy ki a szénből, és valahányszor egy gőzös megfújta a kürtöt vagy egy uszály kikötött, hallhatták a régi széncsúszda csattogását.

Jacob érezte, tennie kell valamit, de egyszerűen nem tudta, mit. Az új feladat szokatlan volt számára. Sosem kellett házalnia a szenével, mindig a vevők jöttek el hozzá. Most versenyeznie kellett azzal a bányával, amit ő maga hozott létre. Időnként úgy érezte, hibát követett el, és talán maradnia kellett volna a régi bányában, mert most más lett a helyzete, mint annak előtte volt. Ott volt neki Eliza, és felelős volt érte.

Egyik este hazafelé menet megálltak Hawkinséknál, ahol Richard Hawkins éppen az új fészere tetejével küszködött.

– Tudom, hogy vasárnap van – morogta a szikár, csontos ember a tetőn –, de az öreg Davis válla azt mondja, hogy eső van készülőben, és egyszerűen meg kell csinálnom ezt a tetőt, mert az

ő válla sosem hazudik! Sem a Wallace fivérek, sem Bill Frazier nincsenek itt, hogy segítsenek, mert a bolond Dan Zane felbérelte őket dupla fizetségért a Wheeling-szigeten, hogy azon a nagy házon dolgozzanak, amit ott a semmi közepén épít. Holdkóros az a Zane, én mondom neked...

Jacob felajánlotta, hogy segít neki, így Eliza – aki egy darabig csak álldogált ott, és Mrs. Hawkinssal beszélgetett – végül egyedül ment haza. Fogott egy ásót, felásott egy jókora ágyás gazdag, fekete földet a folyópart felett konyhakertnek, majd kivett pár halat a csapdából, megpucolta és vacsorát főzött belőlük. Majdnem este volt már, mire Jacob hazaért.

Hej, biztos, hogy az imádságod nyílegyenesen a Jóisten fülébe jutott! – mondta izgatottan, amikor meglátta a verandán üldögélő Elizát. – Épp most adtam el negyven tonna szenet! Holnap korán reggel már itt lesznek és felpakolják.

Kiderült, hogy George Wheatley találkozott Jacobbal és szólt neki, hogy feltétlenül látogassa meg az "áruházában", mielőtt hazaindul. Amikor odaért, Wheatley első kérdése ez volt: "Van valamennyi szened? Úgy negyven tonna? Van itt egy uszály, s nem akar üresen visszamenni Cincinattibe." Eredetileg negyven tonna szenet akartak venni a Fink bányából, de az irodában közölték a kapitánnyal, hogy semmi szenük nem maradt. Az uszályos véletlenül elmondta ezt Wheatleynek, ő pedig azonnal tudta, kinek kell szólnia.

 Negyven tonna, tizenöt dollárjával, mennyi az? – kérdezte Jacob a feleségétől széles mosollyal. – Elég ahhoz, hogy végy néhány dolgot a városban? A Jóisten igazán gyorsan meghallgatott téged!

Később, miután megették a halat a medvekáposztával, és még üldögéltek egy keveset a verandán, hogy figyeljék a folyón megpihenő néma éiszakát, Eliza kicsit tétován tette fel a kérdést:

– Észrevetted, hogy nem hívott be a házába? Csak álltunk ott és semmiségekről beszélgettünk... még csak szívélyes sem volt. De miért?

Jacob egy vállrándítással elintézte a dolgot.

– Honnan tudhatnám? Lehet, hogy fájt a feje, vagy valami hasonló. Tudod, milyenek a nők...

Eliza azonban nem elégedett meg a válasszal, mert kis idő múlva újra megszólalt:

- Miért kerül engem a legtöbb asszony? Mert Kelseynél dolgoztam? Egy fogadóban dolgozni miért rosszabb, mint bárhol máshol? Nem mindegy az? Nem az számít, hogy becsületesen dolgozz egész nap?
- Nem ismernek téged, ennyi az egész próbálta csitítani Jacob. Várd ki, amíg jobban megismernek! Biztos, hogy szeretni fognak, úgysem tudják megállni!
- Gyere! szólt egy idő után. Kezd hűvös lenni az este. Ideje lepihenni. Holnap nagy nap lesz. Mihelyt végeztünk azzal az uszállyal, beviszlek Wheelingbe.

Hajnalban megjött az uszály, és az emberek pontosan a csurgó alá tolták, amit Duke, a nagy sárga kutya szakadatlan csaholása kísért. Jacob felment a bányába, és hamarosan a szén elindult lefelé. Eliza az uszály kapitánya mellett állt, és figyelte, amint a tartály lassan megtelik.

- Honnan fogom tudni, mikor van bent a negyven tonna? kérdezte. A kapitány elmosolyodott.
 - Maga sehonnan, asszonyom. Én fogom tudni.
 - Honnan?
 - Kitalálom!

Miután az uszály elment, és Jacob leért a hegyről, az első dolog, amit Eliza mondott, miközben átnyújtotta neki a hatszáz dollárt, ez volt:

- Ki kell találnunk, hogyan mérjük meg a lejövő szenet. Ezek az uszályosok úgy csapnak be, ahogyan csak akarnak! Nem lehet tudni, mennyi fér beléjük.
- A gőzösök tartályát vonalak jelzik. Ha megtöltjük az első hosszú vonalig, tudjuk, hogy az tíz tonna. A rövid vonal öt tonna...
- De ezen az uszályon egyáltalán nem voltak vonalak! kötötte az ebet a karóhoz Eliza.
- Persze, hogy nem magyarázta Jacob. Mindenféle árut szállítanak. Vékánként vagy hordónként kell mérni...

Jacob elvette a pénzt, hátrament, kihozta a két bödönt a rejtekhelyről, beletett háromszáz dollárt az F-fel jelzett edénybe, kétszázat a másikba, és visszatette őket a deszka alá. A kezében maradt százast odaadta Elizának, aki még mindig ott állt a verandán, gondolataiba merülve.

– Tessék – mondta Jacob –, ebből megvehetsz mindent, amire szükséged van.

A lány ránézett a pénzre és megrázta fejét.

- Nem kell mind. Talán tíz... de elteszem. Ide hallgass, gondolkodtam azokon a vonalakon, amit említettél – mondta nagyon komolyan –, tudod, a gőzösök tartályában. Miért ne lehetne nekünk ott fenn egy nagy tartályunk... vagy akár itt lenn... egy zsilippel az alján, amit egyenesen a csúszdába lehetne nyitni? Ugyanazokkal a vonalakkal a tartályban, amik a tonnákat jelölik? Miért nem?
- Semmi akadálya felelte az ura zavartan. Csak sosem gondoltam erre.
 - Sokba telne építeni egyet?
- Nem többe, mint egy csúszdát. Vastag deszka kell hozzá, amit a fűrészmalomból lehetne hozni. Acéllemezzel kellene kibélelni, hogy a szén könnyebben csússzon, és ne ragadjon a fához...
- Hogyan mérnéd ki az első tonnákat kérdezte Eliza –, hogy pontosak legyenek a vonalak?
- Vékánként vagy hordónként. Lassan menne, de meg lehetne csinálni. De most menjünk – sürgette Jacob –, tudod, hogy hosszú még az út a városig!

A gyaloglás kellemes volt. Látták, amint a meleg napfényben Davis és a kisfia kukoricát vetettek az alsó táblába. A felső területen a zab már kihajtott, és zöld fátyollal fedte be a termékeny, fekete földet. Még feljebb John Rodefer is kukoricát vetett. Néma kézlendítéssel felelt Jacob üdvözlésére.

Úgy félúton az Indián-zúgó és Kelsey fogadója között néhány férfi földet mért ki egy hosszú kötéllel és pirosra festett karókkal.

Fink kapitány hat hold földet vett itt az öreg Miss Duertől – mondta az egyik ember, amikor Jacob odament hozzá és megkérdezte.
 Úgy hallottam, házakat fog építeni és eladja őket. Annak a Finknek aztán van pénze!

Amíg Cunninghamre vártak, hogy átjöjjön a komppal, Kelsey is lejött hozzájuk.

Hallom, hogy a bányában dolgozol, Eliza –mondta, és a szeme sarkából mérgesen nézett Jacobra.
 Az nem nőknek való munka! Ha munkára van szükséged...

Eliza mosolyogva nézett rá.

Tud olyan munkát, ami heti ötven dollárt fizet, Frank bácsi?
 Kelsey megrázta a fejét, aztán elnevette magát.

169

- Addig is mondta Jacob együtt nevetve vele –, mi volna, ha küldene pár vevőt?
- Tonnánként és vékánként is áruljuk tette hozzá Eliza gyorsan, és lángolt a tekintete. Ne felejtse el, hogy pár hónap múlva beköszönt a tél, és a szén több meleget ad, mint a fa! Lehet, hogy kemény tél jön!
- Na nézzenek oda! rikkantott fel a kövér fogadós. Máris micsoda üzletasszony lett belőle! Még a kakastejet is el tudná adni, ugye, öcsém?

Cunningham a kikötőhöz siklott, partra tett néhány embert, köztük egy üstfoltozót két öszvérével, Eliza és Jacob pedig búcsút intett Kelseynek. A folyó nyugodt volt, szelíden csobogott a rév deszkái alatt. Körülöttük a levegő nehéz volt a ránehezülő ködfüggönytől, csak a messzi hegyek szikráztak a fülledt, erős napsütésben.

- Esni fog, még napnyugta előtt mondta Cunningham, letörölve homlokáról az izzadságot –, és keményen fog esni, úgy bizony!
- Ezt már másodjára hallom jegyezte meg Jacob. Hawkins mondott tegnap valamit arról, hogy amikor az öreg Davis válla sajog...
- Igen bólintott Cunningham, és húzott egyet a kötelén –, az biztos jel. Nagyon kell az eső, főleg fenn a farmon!

Míg Eliza vásárolni ment, Jacob lesétált Bell hajójavító műhelyébe. Hosszasan beszélgetett Bell-lel. Visszafelé menet észrevett egy evezős csónakot, ami egy oszlophoz volt kikötve, "ELADÓ" felirattal. Visszament az irodába.

- Mibe kerül az a csónak?
- Magának öt dollár mosolygott Bell.
- Három.
- Négy.
- Három és fél!
- Vigye.

Eliza igencsak meg volt lepve, amikor Jacob odalépett hozzá a szatócsboltban, átvette tőle a szatyrokat, zacskókat, táskákat és dobozokat, majd így szólt:

- Nem megyünk haza gyalogszerrel ezzel a sok holmival.
 Vettem magunknak egy csónakot!
 - Egy csónakot?

ELIZA

- Három és fél dollárért nyugtatta meg Elizát. Megérte!
 Mikor a kikötő felé cipekedtek, Jacob így szólt a csomagok mögül:
- Beszéltem Bell-lel arról a tartályról. Azt mondja, látott már hasonlót valahol Pittsburgh környékén az egyik szénbányában. A jövő héten elküldi egyik emberét, bizonyos Barneyt, aki meg tudja tervezni, hogy bírja is azt a hatalmas súlyt... ez a Barney lehozza majd hajón az összes anyagot, ami kell hozzá, és segít nekünk összerakni.

Mikor berakodtak mindent a kis csónakba, az eget felettük már szürke, ködszínű fátyol borította, bár a lehanyatló nap még forróbban sütött, mint előtte. A fiatal pár nem sokat törődött ezzel. Jacob besegítette Elizát a középső ülésre, eloldotta a kötelet, beszállt hátulra, és megragadta az evezőket. A sodrás már vitte is őket lefelé a part mentén.

 Egyébként – jutott eszébe Jacobnak –, mához két hétre egy másik uszály fog megállni szénért. Addigra ötven tonnával készen kell lennünk.

Eliza arca felragyogott:

– Rendben, Mr. Heatherington, akkor mire vársz? Húzd gyorsan azt az evezőt, hallod-e?

A Wheeling-szigetre vezető híd alatt siklottak el éppen, amikor az első égzengés hangja végigdördült a hegyekből. Szinte ugyanabban a pillanatban az első széllökés korbácsként érte a folyót, előrelökte a csónakot, felkavarta a vizet, majd újra eltűnt, akár egy pajkos manó.

– Vihar lesz! – kiáltott ijedten Eliza, és Jacob háta mögé mutatott az északi égboltra, ahol az első fekete fellegek már előtörtek a hegycsúcsok takarásából a megfakult égboltra. Néhány pillanatra megrekedt a levegő, forró volt és feszültséggel teli, még szellő sem rebbent. Aztán újabb mennydörgés robaja tört át az égbolton, aztán megint egy, majd még egy. A folyó beleremegett. Az első villám valahol Wheeling környékén csapott le. Aztán feltámadt a szél, az erős orkán hatalmas karmait belevájta a reszkető vízbe, és hosszú, ezüstös cafatokra tépte. A csónak előrebillent.

ELIZA

- Mindjárt vitorlássá változunk! próbált tréfálkozni Jacob. –
 Egy-kettőre otthon leszünk.
- Jobb lesz, ha gyorsan átevezel a másik oldalra! figyelmeztette Eliza. – A szél nem jó irányból fúj. Talán később nem sikerül.

Igaza volt. A szél egyre nagyobb sebességgel tolta a kis csónakot a virginiai part felé. Felkorbácsolt hullámok verték az oldalát. Habos, fehér tarajuk vizet zúdított rájuk.

 A lisztem! – jajveszékelt Eliza, s próbálta a csomagok egy részét a szoknyájával betakarni. – A cukor! A só!

A révátkelőnél jártak, amikor megérezték arcukon az első súlyos esőcseppeket. A villámok egymást követték a folyó felett, egyik hegytől a másikig, fülsiketítő ropogással. Minden sötétbe borult, a szél tombolva süvített, az eső sűrű záporként verte őket, mintha millió és millió dézsából öntenék.

Jacob minden erejével az evezőkbe kapaszkodott, és próbálta a kis csónak orrát a part felé kormányozni. Érezte, hogy a vihar felkapja a kis lélekvesztőt, megemeli, majd újra beletaszítja mélyen a vízbe. Újabb hullámok csaptak át felettük. Az orkán fákat tépett ki tövestől. Aztán valami erős ütést éreztek, és a csónak keresztbefordult.

Jacob egy faágat látott a feje felett, megragadta, és erősen megkapaszkodott belé. Alatta megrázkódott a csónak.

- Fennakadtunk egy tuskón! kiabálta túl Eliza a vihar robaját.
- Kapaszkodj erősen! kiáltotta vissza Jacob. Kikötöm magunkat ehhez a fához!

Végigkúszott az ágon, és a csónak farát közelebb nyomta a parthoz. Ágak és gyökerek csaptak az arcába.

- Fogd meg a kötél végét, és dobd ide nekem!

A csónak már megtelt vízzel, de Eliza megtalálta a kötelet az alján, odaadta Jacobnak, aki néhányszor gyorsan körbetekerte az ág tövénél. Aztán a kötélbe kapaszkodva belépett a csónakból a vízbe. Csak térdig ért. Ahogy a súlya már nem terhelte a csónakot, a szél újra megragadta és körbefordította, farával a nyílt sodrás felé. Jacob minden erejét összeszedve tartotta a kötelet, a partra ugrott, áttörte magát az aljnövényzeten, és a kötél végét olyan szorosra húzta, amilyenre csak bírta. Kétszer, háromszor, négyszer, ötször körbetekerte az ág tövénél, majd jókora csomót kötött rá. Aztán a sűrű bozóton áthatolva visszavergődött a csónakhoz.

Felette a fák hajladoztak, nyögtek a szélben. Eliza mozdulatlanul ült a derékig érő vízben, a csónak farában, és egy faágba kapaszkodott.

Jacob kinyújtotta kezét.

- Engedd el az ágat, és fogd meg a kezem!

Eliza szó nélkül engedelmeskedett.

- Gyere, ki kell jutnunk a szárazra. Bármikor belénk csaphat a villám.
 - A csomagok...– nyögte Eliza.
 - A pokolba a csomagokkal! Gyere...

Éles, cikázó fény villant, és egy mennydörgő csattanás követte. Eliza egyetlen ugrással kint termett a csónakból, és Jacob karjaiba vetette magát.

Édes Istenem!

Jacob a partra vonszolta a bozóton keresztül, egyre magasabbra a meredek lejtőn. Egyszer csak Eliza összecsuklott. Ruhája csuromvizes volt és nehéz. Kimerült. Az eső még mindig szakadt, s olyan volt a hangja, mintha egy csapat vadállat csörtetne keresztül az erdőn. Jacob körbetekintett. A közelben nem voltak nagy fák, csak bokrok. A partoldal meredek és sáros volt. Leült felesége mellé, és gyengéden átkarolta.

Akár itt is maradhatunk – mondta –, itt nincsenek nagy fák, amik idevonzanák a villámokat. Támaszd a lábad a bokor tövének
tanácsolta Elizának –, akkor nem csúszol le, és tudsz pihenni. Más egyebet úgysem tehetünk. A vihar nem tarthat örökké.

Egy ideig úgy tűnt, mégis örökké fog tartani, aztán hirtelen vége lett. A villámlás és a mennydörgés egyre messzebb és messzebb vonult dél felé, s már csak távoli robajként hallatszott. Az eső tovább áztatta a lejtőt, a víz pedig, amely aprócska erek százaiban gyűlt össze körülöttük, mindenfelől ömlött lefelé a hegyoldalon a folyóba.

Lassan az eső is elveszítette erejét. Már nem verte a lombokat, csak egyenletes hangon dobolt. A sötétség kissé feloszlott. Tisztán látták egymást, és a megtépázott bokrok levelei közt homályosan kirajzolódtak a hegyek. Aztán az ég sem zengett többé, csak az eső kopogott. A szél is elállt. Az egyenletes szemerkélésben a csend lassacskán előkúszott a bokrok alól, és rátelepedett a világra. Egy hang sem hallatszott. Semmi, csak az eső.

ELIZA

Hangja megtörte a dermesztő csendet. Az egyik bokortól a másikig kapaszkodva visszacsúsztak a sáros lejtőn a folyóhoz, elelestek és újra felkeltek, mígnem végül a csónak mellett belecsúsztak a vízbe. A folyó megduzzadt, de különben nyugodt volt. Szellő sem rezdült, csak az eső szürke függönye lebegett körülöttük.

Egymásra néztek, és kacagni kezdtek. Nemcsak csuromvizesek voltak, hanem nyakig sárosak is. Először ki kellett merniük a vizet a csónakból, amire az aznap vett új lábas éppen megfelelt. Míg Jacob a vizet merte, Eliza felmérte a kárt. A liszt elázott, a cukor és a só szintén. A többi holmi nagy részét viszont csak meg kell majd szárítani. Aztán Jacob eloldozta a ladikot, s miután mindketten viszszaszálltak, megragadta az evezőket, és eltolta a csónakot a parttól.

- Az a tuskó, az fogott fel minket mutatott Eliza a félig víz alá került nagy, kiszáradt fára.
 - Megmentette az életünket bólintott Jacob.
- Isten mentette meg javította ki urát Eliza. A tuskó csupán eszköz volt.

Amikor kisiklottak a vízre hajló vizes bokrok alól, éppen George Wheatley áruházával szemben találták magukat. Sötéten és üresen állt. Az egész völgy sötét és üres volt.

- Talán most már rendben lesz minden - vigasztalta ifjú feleségét Jacob, és a csónak orrát egyenesen a túlsó parton álló házak felé fordította. Aztán minden erejével elkezdte húzni az evezőket. A sodrás elragadta a csónakot és vitte magával, de Jacob erősen ellene evezett, így rövid időn belül elérték a folyó közepét, miközben sebesen sodródtak lefelé. Szemben valaki kijött az egyik bányászkunyhóból, meglátta, hogy a sodrással küszködnek, és a többiekért kiáltott. Pillanatokon belül egy sereg férfi termett a parton, kiáltoztak, tanácsokat osztogattak. Aztán jóval odébb, a kis csónak majdnem belesodródott a megáradt víz egyik sebesen forgó örvényébe. A délceg termetű Hank Sullivan, aki derékig benne állt a rohanó habokban, egyik kezével egy fűzfa meghajlott ágába kapaszkodott, s elkapta a sebesen rohanó csónak peremét, megtartotta, egy-két pillanatig küszködött ugyan az elemekkel, de aztán lassan magához húzta. Innen már erős karok ragadták meg Jacobot és Elizát, majd biztonságban a partra emelték őket.

Azon az estén Eliza vastag pokrócba csavarva üldögélt a tűz mellett, és még sokáig didergett. Életében először és utoljára megivott egy pohár forralt bort. Majdnem megfulladt tőle, de kedvére akart tenni a segítségükre siető Hanknek, aki szerint ez az egyetlen biztos módja annak, hogy az ember elkerülje a tüdőgyulladást és minden egyéb betegséget, amit az elázás és az átfázás okoz. Biztos, hogy igaza volt, mert Eliza pár perccel azután, hogy ivott abból a borzalmas italból, abbahagyta a köhögést, és ott helyben a tűzhely melletti lócán elaludt. Másnap reggel még mindig esett. Eliza kelt fel elsőként, és oldalba bökte férjét:

 Kelj fel, Jacob! Van ott fenn még egy kis szén, ami kifejtésre vár!

Tizenhetedik fejezet

Így zajlott Mr. és Mrs. Heatherington élete az Ohio folyó partján, az úr 1835. esztendejében, az alapítója által "Bel Air" névre keresztelt parányi településtől délre. Faházban éltek, akárcsak a többiek, két kezükkel keresték a kenyerüket pirkadattól alkonyatig, maguk termesztették a zöldséget, s maguk vágták a tűzifát. Csirkéket neveltek, tehenet fejtek, dacoltak az időjárással, és családalapításra is gondoltak, mint bárki más, aki ugyanazon a vad vidéken telepedett le.

Egyetlen vagyonuk az akaraterejük és a kitartásuk volt, olyan képességek, melyekkel előbbre jutottak, és ez megkülönböztette őket a legtöbb embertől. Tudták, mit akarnak, és meggyőződéssel hittek abban, hogy a világot Isten teremtette, és minden, amit ő alkotott, az valóban nagyon jó.

Azon az első nyáron Eliza a bányában dolgozott, együtt az urával. Jacob lendítette a csákányt, Eliza pedig lapátolt. Barney, ez a nagy termetű, rőt hajú ember, aki Bell hajóműhelyében dolgozott, egy teljes hétig építette az óriási tartályt a folyóparton, mely nyolclábnyira állt a föld felett és tizenhat, tölgyből faragott oszlop tartotta. Mindegyik vastagabb volt, mint egy ember lába, és mintegy hatlábnyira voltak leverve az agyagba. Barney szabaddá tette a csúszda végét, hogy a szén egyenesen a tartályba potyoghasson, ami kissé lejtett a folyó felé. A legalacsonyabb sarkában volt egy háromszor három láb széles csapóajtó, amihez Barney fémlapokból készült, négyszögletes csövet erősített. Ez forgatható volt, és elég hosszú ahhoz, hogy elérjen akármelyik hajóig, amelyik a kikötőhöz érkezett.

Jacobnak és Elizának ezután még egy napjába tellett, hogy az új tartály oldalába beleégessék a pontos jelzéseket. Jacob felment a bányába, egy vékáskosarat teletöltött szénnel, majd beleöntötte a csúszdába. Harminc kosár tett ki egy tonnát. Jacob százötven véka szenet zúdított le, Eliza ügyelt arra, hogy a számolásban ne legyen hiba. Aztán egyenletesen szétterítette a szenet a tartályban, fogott egy hosszú, fanyelű vasdarabot, izzó szénben felhevítette, és egy-egy rövid vonalat égetett a tartály négy oldalába. Miután leérkezett a következő százötven vékányi, újabb négy vízszintes vonallal jelölte meg a szén szintjét s egy álló vonallal az első tíz tonnát. A második tíz tonnát két álló vonallal jelölte meg, a harmadikat hárommal. A tartályba kicsivel több, mint negyven tonna fért. Hogy ne érjen a szénhez a forró vassal, Eliza úgy két hüvelykkel feljebb tette a jeleket, ami Jacob szerint éppen megfelelő volt arra, hogy egyetlen vevőt se csapjanak be.

John Fink nagyon meglepődött, amikor július közepén visszatért, és meglátta a hatalmas alkotmányt. De még jobban meglepődött, amikor megpillantotta a szénporos, verejtékező Elizát.

 Na, figyeljetek ide, ti ketten! – mondta, mikor a tartály alatt álltak, és Fink gőzösét töltötték fel szénnel. – Ha tudni akarjátok a véleményemet, a bánya teljes egészében férfinak való dolog. De egy nőnek? Nem. Ez egyszerűen nem megy!

Eliza csak mosolygott:

- Kár vitatkozni, Mr. Fink! Ahogy ön is láthatja, megy ez!
- Társak vagyunk próbálta elmagyarázni Jacob –, társak egy életre!

John megvonta a vállát.

- Várjatok csak, míg el nem mesélem az én Elizámnak mondta –, nagyon fel lesz háborodva! Lenn New Orleansban a hölgyek hosszú kesztyűt viselnek, hogy még a nap se érinthesse a kezüket...
- Én nem vagyok hölgy, Mr. Fink vágott közbe Eliza egy éles szemvillanással. – Feleség vagyok!
- No várjunk csak egy pillanatig! tiltakozott Jacob. Bizony, hogy hölgy vagy! Annak, hogy valaki hölgy-e avagy nem, semmi köze a munkához!

Eliza meleg pillantással viszonozta a kijelentést, de Fink oda se hederített. Rosszalló tekintettel nézett Elizára.

- Hát persze, hogy feleség vagy. És mi lesz, ha majd anya leszel? Akkor is szenet lapátolsz majd? Talán egy Heatherington csecsemővel a hátadon, mint lenn délen... – fakadt ki hirtelen, és a gőzös fedélzetén álldogáló emberei felé fordult:
 - Megrakodtatok?
 - Igen, uram! Indulásra készen állunk!

 Akkor gyerünk! Majd találkozunk, ha visszajövök! Elizám akkor majd velem lesz, és biztos vagyok abban, hogy lesz hozzátok egy-két szava!

Ez azonban nem következett be. Még Finkék visszatérése előtt történt valami, ami gyökeresen megváltoztatta az életüket.

Kiderült, hogy a legújabb szénfal, aminek bérletére Jacob a függetlenségét alapozta, pénzt és munkát fektetett bele, bányásznyelven szólva egy "marharépa" volt. A felszínen széles fallal indult, de néhány láb után egy "tölcsérbe" szűkült, ami mélyen benyúlt a föld gyomrába. Jacob tudta, hogy a bányászatban az az igazi siker, ha lejutnak az alul lévő szénrétegekhez. Ehhez azonban emberek és felszerelés kellett. Jacob érezte, hogy nem szívesen venné nyakába egy nagy cég terheit.

Amikor rájött, hogy a szénfal tölcsérbe keskenyül, első gondolata az volt, hogy otthagyja ezt a helyet, és megpróbálkozik a másikkal, ami a saját földjén van. Ez azonban egy új csúszda építését jelentette volna, új kikötőt meg új tartályt: olyan befektetést, aminek költségeit Fink nem lett volna hajlandó megosztani. Tudta, hogy képtelen mindezt tavaszig megcsinálni. A tél már az ajtón kopogtatott, az üzlet ilyenkor lelassul vagy akár még le is áll. Elizával az oldalán a kockázat túl nagy volt. Úgy határozott, kihozza a legjobbat abból, amije van, legalábbis tavaszig.

Ez azt jelentette, hogy egy aknát kellett építenie, hogy meglelje a beszűkülést. A hegy belsejébe szinte nyílegyenesen egy nyolcszor tíz láb széles ér vezetett, ami csak nagyon kicsit emelkedett, így könnyű volt követni. Kivágott néhány közeli fát, feldarabolta a megfelelő méretre, és Eliza segítségével odahúzta őket az akna bejáratához. Ott kifaragta az aládúcolást, hogy jól illeszkedjen, és megint csak Elizával a helyükre emelte. Az első keret elkészülte után, körülbelül két hétig tudták még fejteni a szenet. Azután már nem volt biztonságos mélyebbre ásni a támaszték meghosszabbítása nélkül.

Szeptember második felében az idő még mindig meleg volt, de a lejtőt szegélyező szederbokrok már kezdtek vörösbe fordulni. Sárguló levelek tarkították a nyárfákat, a folyóparton pedig az őszi kikerics lilásbíbor foltjai hirdették a nyár végét. Már a cserszömörce levelei is élénkvörös ruhát öltöttek a sziklák tetején, abban az évben túlságosan korán, ami Kelsey szerint azt jelentette, hogy hosszú és kemény tél van készülőben.

Egyik alkalommal, amikor vagy tíz láb mélyen dolgoztak az aknában, Eliza hirtelen elveszítette az eszméletét. Nekiesett a talicskának, s mivel az üres volt, oldalra billent, és Eliza a földre zuhant. Jacob éppen az utolsó két összekötő gerendát illesztette a helyére az aládúcoláshoz, a talicska szokatlan hangjára hátrafordult, s látta, hogy Eliza a földön fekszik. Azonnal a lányhoz rohant.

- Eliza! - kiáltotta rémülten.

A lány nem felelt. Lélegzett, de a szeme csukva volt. Az akna gyér fénye szürkére festette az arcát. Jacob felemelte, s kivitte a napfényre. Kora délután volt, a nap még magasan járt. Óvatosan ráfektette a lapos sziklára, amit pihenésre használtak, majd fogott egy kancsót, és vizet loccsantott Eliza arcára. A legördülő vízcseppek hosszú barázdákat mostak a szénporba. Eliza felnyitotta szemeit.

- Eliza! Mi történt?
- A lány egy-két pillanatig Jacobra bámult, aztán lassan felült.
- Mi baj, Eliza? faggatta Jacob kétségbeesetten.
- Jaj, hallgass már legyintett Eliza –, nincs semmi baj. Csak még nem akartam elmondani...
 - Micsodát?

Eliza egyenesen férje szemébe nézett:

- Gyermekünk lesz, Jacob.

Néhány pillanatig csend volt. Hallották, amint a szél susog a fák közt, valahol messze pedig egy kutya csahol.

 Akkor én... – motyogta Jacob a lapos sziklán térdelve, és értetlenül bámult a feleségére – , akkor én...!

Attól a naptól fogva Eliza nem lapátolhatott többé a bányában. Vitatkozott, veszekedett, duzzogott, még sírt is, Jacob azonban hajthatatlan maradt. Dolgozhatott a kertben, a ház körül, de nem a bányában. Néhány hét múltán beletörődött új életmódjába, és más dologba fogott. Összekalapált néhány régi deszkát, amit a viharok és áradások sodortak a füzek alá, és nagy fekete betűkkel rámázolta: SZÉN ELADÓ. A táblát egy oszlopra szögezte a széntartály mellé, eszkábált magának egy padot a tulipánfa árnyékában, és amikor nem akadt jobb dolga, ott üldögélt, oldalán egy vékáskosárral és babaruhát kötött.

George Wheatley volt az, aki elsőként jelent meg az ösvényen.

- Láttam a táblájukat múltkor egy gőzősről, fiatalasszony mondta. – Vékánként is árulja?
 - Igen felelt Eliza. Foglaljon helyet!

Wheatley azonban nem ült le.

- Mennyi? tudakolta.
- Fél dollár egy véka.
- A bányászok nem szeretik vékánként árulni folytatta Wheatley, kíváncsisággal apró, okos szemében –, hogyhogy maga igen?
- Miért ne árulnám? felelt vissza mosolyogva Eliza egy másik kérdéssel. – Nem kerül semmibe, hogy itt üldögélek és eladom magának.
- Azt hiszem, igaza van helyeselt a rőt hajú Wheatley és elment. Fél órán belül egy csézával tért vissza, és tíz véka szenet vett öt dollárért.
- Lehet, hogy kemény telünk lesz az idén magyarázta –, és ha rádobunk néhány széndarabot a fa tetejére, hosszú ideig meleg marad a tűzhely!
- No meg a szeszfőzdét is melegen tartja tette hozzá Eliza közömbösen, de szeme huncutul csillogott.

Wheatley meglepetten nézett rá, aztán némi gondolkodás után így szólt:

– Hát igen, igaz. Ha gondolja, esetleg egy keveset...

Elizából kirobbant a nevetés, és hevesen rázta a fejét.

- Te jó ég, dehogy, Mr. Wheatley, nem úgy értettem! Én nem élek vele, és a férjem sem! Csak bolondoztam. Bocsásson meg, kérem! Nem akartam megbántani...
- Persze, hogy nem mosolygott Wheatley, s megragadta lova kötőfékét. – Tőlem nem kell elnézést kérnie, asszonyom. Maga finom hölgy, akárhogy is... hej, gyí, te lustaság –rántotta meg a kötőféket. – Viszontlátásra, asszonyom!

A második ember, aki szénért jött, egy Bradford nevű új ember volt, aki két telket vett a folyó partján, éppen Wheatley áruházával szemben. Martinsville-ből jött, ahol bátyja szegkovács volt. Amikor júliusban építkezni kezdett, Bel Air néhány jóérzésű embere, főleg az asszonyok, eléggé fel voltak háborodva, mert ez a most érkezett kopasz nem csinált titkot abból, hogy fogadót épít. Davis még meg is próbálta visszavásárolni tőle a telkeket, húsz dollárral többet kínált értük, mint amennyit Bradford fizetett. De

ő csak megrázta a fejét és nevetett, az emberek meg sehogy sem tudták megállítani.

Kis kocsival érkezett, melyet egy öreg öszvér húzott. Tíz vékával vett, akárcsak Wheatley. Felpakolta a szenet, kifizette az öt dollárt, aztán csak állt ott várakozón, mint aki mondani akar valamit.

- Más egyebet, Mr...? kérdezte Eliza, és újra leült.
- Bradford, asszonyom, Gene Bradford mondta a férfi, és kopott kalapját hátrébb tolta a feje búbjára. – A szomszédom, ez a Wheatley megemlítette, hogy kegyed már dolgozott fogadóban azelőtt...

Eliza arcáról eltűnt a mosoly. Ültében kiegyenesítette a hátát, az arca szigorú lett.

- Hogy jön ez ide, Mr. Bradford?
- Hát kereste a kopasz ember a szavakat –, fogadót építek fentebb a folyón, épp Wheatleyvel szemben. A jövő hónapban szándékozom megnyitni, ha Isten is úgy akarja. A feleségem kórházban fekszik, két gyermekünk pedig a nagyanyjuknál van. Segítségre lesz szükségem, asszonyom, és csak kíváncsi voltam...

Eliza szigorú vonásai megenyhültek.

– Teljes állásom van, Mr. Bradford – mondta mosolyogva –, ahogy láthatja...

A férfi bólintott.

- Látom, asszonyom motyogta –, de gondoltam… talán néhány hétig, míg a feleségem jobban lesz… vagy amíg találok valaki mást… nem olyan nehéz munkára gondoltam, mint a padlósikálás vagy bármi hasonló. Csak éppen kiszolgálni a vendégeket… egy olyan kedves mosoly, mint az öné, sokat ér az ilyen üzletben…
- Köszönöm, Mr. Bradford, jólesik, amit mond felelte komolyan Eliza. – Tényleg. De mint mondtam, a férjem oldalán van a helvem. Azért köszönöm.
- Ne nehezteljen rám, asszonyom! kérte a férfi. Nem akartam megbántani. Csak hallottam...
 - Nem bántott meg, Mr. Bradford.

Jacob őszinte ámulatára néhány hét leforgása alatt Eliza vállalkozása virágozni kezdett. Jöttek az emberek szárazföldön és vízen, evezős csónakokon vagy kisebb-nagyobb szekerekkel, még olyan messziről is, mint Neffs. A hegyeket ellepték a szüntelenül dolgozó méhek, és rengeteg cserebogár kezdte beásni magát a

földbe, ami a farmerek szerint biztos jele volt annak, hogy igen hosszú lesz a tél.

Finkék október harmadik hetében tértek vissza délről. Csak egy rövid látogatásra, mondták, hogy elrendezzék az üzleti ügyeket a wheelingi irodában.

Két nappal azután, hogy a derekasan megrakodott *Eliza* az árral küszködve elúszott előttük, egy pej ló fényes, sárga bricskát húzott át a McMahon hídján, és megállt a bányászok házánál. Finkék voltak azok. John leszállt, átadta feleségének a gyeplőt, ő meg felsétált a bányába. Mrs. Fink áthajtott a Heatheringtonházhoz. Duke, a nagy sárga kutya, ugatva jött elő a pajtából, és Eliza is kilépett a tornácra. Hűvös, tiszta délután volt, elszáradt leveleket repített a lejtőn a nyugati szél. Az égbolt halványkékben úszott, és hideg, csillogó porrá szűrte az áttetsző napfényt.

 Elizám! Hogy vagy? – kiáltotta Mrs. Fink vidáman, amikor leugrott a kocsiról, és a gyeplőt egy fiatal nyárfához kötötte.

Eliza lelépett a verandáról, és lassú léptekkel elindult a vendége felé. Hosszú, barna ruha volt rajta, ami sikertelenül próbálta elrejteni alakját. Mrs. Fink, aki divatos új ruhában, fehér kesztyűben és széles karimájú kalapban érkezett, néhány lépést tett feléje, aztán hirtelen megállt, mintha a földbe gyökerezett volna a lába.

- Ez nem lehet igaz! mondta meglepetten. Nem hiszem el! Összecsapta a kezeit.
- Milyen csodálatos! kiáltott fel és megölelte Elizát. Bárcsak nekem és Johnnak is lehetne gyermekünk! De sajnos az orvos szerint ez nem valószínű... óh, Eliza! Lehetek én a keresztanyja? Ugye lehetek!
- Természetesen felelte mosolyogva Eliza. Én is gondoltam erre. Jöjjön, üljünk le a verandán!

Később John is megjött a bányából, és így szólt:

- Ezt meg kell ünnepelnünk! Mit szólnátok a holnap estéhez?
 Elküldök értetek egy bricskát!
- Meg kell kérdeznie Jacobot tért ki Eliza a válasz elől. –
 Mostanában nagyon keményen dolgozik. Egyes-egyedül. A múlt-kor hallottam, hogy magában beszél... panaszkodott a lány. –
 Alig várom már, hogy segíthessek újra neki!

Mrs. Fink gyengéden megérintette a vállát.

– Ugyan, ugyan – mondta vigasztalón –, mostantól a gyermek az első, ezt meg kell értened. Elmúlt az az idő, amikor úgy dolgozhattál, mint egy férfi, kedvesem!

Hamarosan Jacob is hazaérkezett. Arca sápadt és beesett volt, haja hosszú, szakálla torzonborz. Johnnak nem nagyon tetszett, amit látott.

 Mi van veled, Jacob? – kérdezte döbbenten. – Hová lett a mosolyod?

Jacob próbált valami mosolyfélét erőltetni az arcára, de csak grimaszra tellett az erejéből. Felsóhajtott.

– Nem is tudom – mondta. – Talán az a baj, hogy egész nap egyedül vagyok, és ez teljesen remetévé változtatott már. Ne is törődjön ezzel! – tette hozzá. – Hamarosan egy fiú lesz mellettem, és velem lapátol!

Mosolya ezúttal őszinte volt, de Johnt nem győzte meg, és csak csóválta fejét.

- Az még messze van, Jacob barátom mondta. Addig találnunk kell melléd egy társat. Van egy ötletem, ami lehet, hogy tetszeni fog neked! Egyébként – váltott témát – mennyi szén is van pontosan abban a nagy tartályban?
 - Azt hiszem, tele van...
 - Ötven tonna szólt Eliza.
- Pár nap múlva visszamegyünk délre mondta Fink –, viszek egy uszályt. Szükségem van hatvan tonnára. Meglesz?
 - Igen. Még több is.
- Remek! Lehet, hogy hatvanötöt is fel tudok venni, s talán még tízet a gőzösbe. Meglesz, lássuk csak... a jövő hét közepére? Inkább tőled vinném, Jacob, mert a többi bányám tele van szerződésekkel, és úgy látom, alig győzik a kitermelést...
 - Nyolcvan tonnám lesz készen akkorra ígérte Jacob.

A következő héten már fagy terjengett a levegőben, amikor Jacob lassú, nehéz léptekkel elindult az ösvényen felfelé a bányába. Felette az égbolt szürke volt a folyóról felszálló ködtől, de keleten, a virginiai hegyek felett már tisztán derengett az ég, egy újabb verőfényes nap ígéretével.

Épp hogy felért, és indult be a tárnába az üres talicskával, amikor meghallotta lentről a hajókürtöt. Az *Eliza* siklott lefelé a folyón, és egy uszályt vontatott. Nyomában a víz ólomszínűre változott.

Jacob lesietett, és ahogy odaért, a gőzös és az uszály a dokkhoz siklott, Finkék pedig a partra léptek.

Hoztunk neked valamit, Jacob – mondta John titokzatos mosollyal. – Az embereim mindjárt lerakják az uszályról.

A gőzös lassan előreúszott, míg az uszály neki nem ütődött a kikötőnek. Három ember egy keskeny pallót eresztett le, aztán valamit próbáltak kituszkolni az uszály gyomrából. Rá kellett emelniük a pallóra, ahonnan már könnyedén gördült a kikötőre. Jacob azonnal felismerte. Egy csille volt.

- Legutoljára Durhamben láttam ilyet mosolygott elégedetten. Az biztos, hogy egyszerűbb bánni vele, mint a talicskával!
 Vagy nehezebb is tette hozzá töprengve. Síneken gurítottuk.
 Attól tartok, Elizának nehéz lesz...
- Van itt valami más is, ami orvosolja ezt a gondot vágott közbe Fink, és kezével jelt adott embereinek, akik eltűntek az uszály gyomrában. Nemsokára nagy zaj hallatszott. A dübörgés olyan volt, mintha valaki kalapálásba kezdett volna odalenn: kopp, kopp, kopp, kopp...

Jacob és John Fink egymás mellett álltak a dokknál, Jacob keze a csillén nyugodott. A két Eliza a közelből szemlélte az eseményeket. Azon az ösvényen álltak, mely a kikötőtől a kis ház felé vezetett. Mindnyájan izgatottan várakoztak: Mrs. Fink mosolyogva, fél szemmel a várandós nőt nézte, aki egy nagy barna kendőbe burkolózva állt mellette. John Fink kíváncsian várta, mit szól majd Jacob ahhoz, ami következik.

Aztán hirtelen nagy zűrzavar támadt az uszály gyomrában, a férfiak káromkodtak, valami pedig vadul dobogott, majd a palló pereménél egy fej jelent meg... sötét, nagy, rémült szemekkel, és két hosszú füllel. Rekedt hangon bőgött rájuk: "Iá! Iá! Iá!"

Az állat háta mögött egy jókora csattanás hallatszott, mire a szamár egyetlen hatalmas ugrással a pallón termett, és Jacob arcába ordította: "Iááá"!

- Istenem! kiáltott Jacob, és kezét kénytelen volt a fülére tapasztani, ijedtében még hátra is hőkölt, hogy majdnem elvesztette az egyensúlyát. John csak nevetett és megragadta a haragos állat kötőfékét.
- Jacknek hívják. Öszvér, kétéves, be van tanítva arra, hogy kocsit vagy bármi mást húzzon. Egy pillanat alatt meg fogja tanulni, hogyan kell a csillét húznia neked. Jár hozzá lószerszám is.

Ez a mi ajándékunk... Hé, hozzátok ki a lószerszámot is! – kiáltotta oda az embereinek.

ELIZA

Akkorra már Eliza is odaért, arca csupa kacagás volt, ahogy szinte szaladt a nehéz, sötét kendőben, ami úgy repült utána, mint egy hatalmas szárny. Felugrott a mólóra, és megragadta az öszvér kötőfékét.

- Jacknek hívják? Ó, milyen gyönyörű állat! nevetett rá. Az öszvér előrenyújtotta puha, bársonyos orrát, és gyengéden megbökdöste Elizát.
- Tetszem neki! derült fel Eliza. Mondani akar valamit nekem!
- Majd mindjárt én mondok neked valamit, fiatalasszony!
 szólt közbe Mrs. Fink dúlva-fúlva, amikor utolérte a kikötőnél.
 Hát szabad így rohangálni a te állapotodban? Megbotlasz és eleshetsz! Az Isten szerelmére, úgy viselkedsz, mint egy gyermek!
- Ugyan már búgta Eliza, miközben arcát az öszvér fejéhez dörgölte –, nézzen rá! Mindig is szerettem az öszvéreket. Olyan bölcsen és szeretettel tudnak nézni.

İgy került Jack, az öszvér a Heatherington család tulajdonába azon a késő októberi napon, 1835-ben. Egy ideig semmi dolga nem akadt, csupán egész nap legelészett a folyóparton, ahol a tehén és a sárga kutya volt az egyedüli társasága. Aztán novemberben az ifjú James Dunlap összefutott Elizával Wheatley áruházában, és elmondta neki, hogy Kelsey fogadója előtt egy eladó kordé van kirakva. Mivel kora délután volt, Jacob pedig fenn dolgozott a bányában, Eliza hazament, felszerszámozta az öszvért, és kötőféken vezetve az állatot elindult a Whiskey-zúgó mellett fekvő fogadóba.

Nem törődött a kíváncsi pillantásokkal, a gyerekek sikoltozásával, a kutyák csaholásával, ő csak vezette rendületlenül az öszvért a fogadó felé.

Kellemes nap volt a sétához: a levegő ugyan hűvös, de tiszta, az ég vakítóan kék, az út pedig száraz, s kereken a hegyek mindenféle színekben pompáztak, a folyó meg csak úgy tündökölt és szikrázott a bágyadt novemberi napfényben. A kordé valóban ott volt, ahogy James mondta. Már messziről látta, hogy ott áll az épület mellett, oldalán egy nagy, otromba táblával: ELADÓ. Takaros kis kétkerekű kocsi volt: az elején deszkaülés, a hátuljában pedig egy vesszőkosár.

Kikötötte az öszvért az egyik oszlophoz, és felsétált a kőlépcsőn. Most először vette észre, hogy hamar elfárad, és nehéznek érzi magát. A nagy ebédlő üres volt, Kelsey pedig a megszokott székében ült a kandalló mellett, és újságot olvasott. A léptek zajára feltekintett, majd amikor meglátta Elizát, azonnal ledobta az újságot, és arcán széles mosollyal a lány elé sietett.

- Eliza! Milyen jó, hogy benéztél! kiáltott fel. Hogy megy sorotok? De régen láttalak! Gyere be, ülj le! Egy pillanatig a lányra bámult, majd halkabban így szólt Hé... jól látom? Te tényleg?
- Igen fojtotta belé a szóáradatot Eliza -, de nem ezért vagyok itt...

Be sem fejezhette a mondatát, mert a fogadós elérzékenyült hangja félbeszakította. Még a szeme is könnybe lábadt.

– A legjobbakat, kincsem, a legjobbakat! Nem tudom megállni édes lányom, de úgy érzem magam... mint egy nagyapa! Ülj le, kérlek! Hadd hozzak neked valamit! Egy kis finom almabort? Úgy szeretted régen! Most kaptam Neffsből, különlegesen jó...

Amikor Eliza végre el tudta mondani látogatásának okát, Kelsey égnek emelte kezét:

- Vidd, ha tudod valamire használni, vidd! Valami fickó hagyta itt három hónappal ezelőtt, mert nem volt hely az uszályon. Valahova Missouriba ment. A lovának eltörött a lába, és le kellett lőni... vidd el, drágám, vidd el!
 - Mennyi? érdeklődött Eliza.

Kelsey elborzadva nézett rá.

 Hogyhogy mennyi? Természetesen semennyi! Ajándék az én... szóval... – arca egyre vörösebb lett –, a gyermeknek, úgy értem... azt mondod, van egy öszvéred? Hadd lássam...

Kimentek és Kelsey gondosan megvizsgálta az öszvért.

– Nem rossz – mondta –, fiatal állat, jó felépítésű. Szelíd, ahogy látom. De vigyázni kell ezekkel az öszvérekkel, néha átkozottul agyafúrtak. Hadd nézzem csak!

Befogta az öszvért a kocsiba, felkászálódott a bakra, és a gyeplőért nyúlt.

- Gyí, te!

Az öszvér oldalra pillantott Elizára, aztán elindult, és a gyeplőnek engedelmeskedve nyugodtan húzta körbe a kocsit.

Hóóó!

Az öszvér megállt.

Gyí, te!

Az öszvér körülnézett, meglátta az ott álldogáló Elizát, és elindult.

Hóóó!

Az állat újra megállt, és prüszkölt, mint aki unja már ezt az egész képtelenséget. Eliza nem tudta megállni, hogy el ne nevesse magát, olyan mulatságos volt. Kelsey azonban semmit sem vett észre ebből. Leszállt a bakról, és elégedett mosollyal adta át Elizának a gyeplőt.

– Ez tényleg egy jól betanított öszvér – mondta. – Örülök, hogy ezt kaptad ló helyett. Az olyan jó öszvérek, mint ez is itt ni, sokkal nyugodtabbak és megbízhatóbbak a lovaknál. Ez sokat számít a te.... hm... állapotodban!

Visszafelé menet Eliza az újonnan szerzett kocsija bakján ülve újra elhaladt Bel Air házai előtt, meglátta egy pajta előtt álldogálni ugyanazokat a gyerekeket, akik az elébb visongva utána szaladtak.

- Akartok kocsikázni egyet? - kiáltott oda nekik.

Azok egymásra néztek, s már szaladtak is. Öten voltak. A legidősebb tízéves forma lehetett, a legkisebb talán öt.

- Hóóó mondta Eliza, s az öszvér megállt.
- Ugorjatok fel!
- Mindnyájan? kérdezte az egyetlen lány.
- Persze. Te is, kis hölgy, ide mellém, a többiek meg hátra.

Felkapaszkodtak, és Eliza befordította az öszvért az első utcába, a folyó felé.

- Futni tud? - kérdezte az egyik fiúcska hátul.

Eliza odasózott a gyeplővel az öszvérnek, mire az ügetésbe kezdett. A kocsi kattogott alattuk, a gyerekek sikoltoztak és kacagtak. Arcok jelentek meg a házak ajtajában.

- Hogy hívnak? kérdezte Eliza a bakon ülő kislánytól.
- Martha... Martha Huffman, asszonyom... apám a bányában dolgozik ott fenn... Régebben Mr. Heatheringtonnál dolgozott... A két öcsém is itt van, John és Don...
 - Kik a többiek, Martha?
- Az a fiú a kockás ingben Sammy Hawkins, a másik, a vörös hajú pedig Timmy McMeechen. Ő még új. A papája Mr. Bradfordnak dolgozik.

186 WASS ALBERT

Az utca végén, Wheatley áruháza és az új Bradford-féle fogadó között, két kicsi evezős csónak volt kikötve a parton. Eliza megfordította az öszvért, rácsapott a gyeplővel, és máris felfelé döcögtek az utcán, a gyerekek pedig ugyanúgy sikoltoztak és kiáltoztak.

- Hóóó mondta Eliza az öszvérnek, amint elérték az ösvényt.
 Az állat megállt.
- No, jobb, ha most leszálltok szólt Eliza. Mára elég volt ennyi. Mindenkinek haza kell mennie.
- Köszönjük a kocsikázást, asszonyom mondta Martha
 Huffman udvariasan, és néhány fiú is követte a példáját.

Ekkor az egyik kis faházából egy terebélyes asszonyság lépett ki az udvarra, és harsányan üvöltött:

– Martha! Ha nem mondtam már el neked legalább százszor... Elizát nem igazán érdekelte, mi volt az, amit az asszony százszor elmondott már a rémült kislánynak, utoljára még egyszer rámosolygott a gyerekekre, meglegyintette a gyeplővel az öszvér csontos farát, mire Jack ügetni kezdett a kocsival az ösvényen, át a hídon a rohanó McMahon felett, egészen hazáig.

A megfáradt nap akkor már a hegygerincen pihent a bánya felett, és nyugvóhelyet keresett a félig csupasz fák mögött. A folyó néma volt, a levegő hűvös, s a kék árnyak mögött a fagy illata már elő-elősettenkedett.

Eliza leugrott a bakról és nekilátott, hogy leszerszámozza az öszvért, de hirtelen meggondolta magát. Visszamászott a kocsira, aztán lassan, óvatosan a folyópartra hajtott, majd tovább a tüskés bozótokon és a sűrű bokrokon át, kikerülve a tuskókat és a köveket. Egy nagy tisztásig ment, ahol már júliusban lekaszálták a rétet, hogy legyen mit ennie télen a tehénnek. Hat jókora méretű szénaboglya állt ott, szépen sorba rendezve.

Ahogy odaért az elsőhöz, hirtelen ráeszmélt, hogy nem hozott magával vasvillát. Pár pillanatig gondolkozott, hogy vajon visszasétáljon-e érte vagy sem. "Badarság" –, gondolta, és kezdte puszta kézzel megrakodni a kocsit. Eltartott egy darabig, de azért sikerült körülbelül a szénarakás harmadát a kocsira szuszakolnia. Lesúlyozta rudakkal, hátha feltámad a szél, és mivel már nem volt hová ülnie, kezébe vette a gyeplőt, és az öszvér mellett bandukolva elindult hazafelé.

ELIZA 187

Az este hűvös árnyai gyorsan ereszkedtek le a völgyre, és Eliza éppen akkor érkezett a folyópartra, amikor Jacob is jött lefelé az ösvényen. A szürkületben alig hitt a szemének, hirtelen megtorpant, egy-két pillanatig hitetlenkedve bámulta őket, aztán meggyorsította lépteit, és ugyanakkor ért a pajtához, mint a szénásszekér.

- Mi az ördög ez? - kérdezte hüledezve.

Eliza, kinek kócos haja szénával volt tele, fáradtan mosolygott az urára.

– Hogy tetszik? Ez az első rakomány a szénánkból, és ha az idő kitart még néhány napig, mindet felhordhatjuk a padlásra, mielőtt jönnek az esők.

A következő néhány nap alatt behordták az összes szénát. Eső nem esett, s az öszvér is kitartóan dolgozott. A padlás megtelt, sőt még a pajtában is csak annyi hely maradt, hogy Jack és a tehén éppen hogy csak elfért benne.

Reggelenként már sűrű dér lepte a földet, a fű pedig keményen ropogott a léptek alatt. Délutánonként vadlibák húztak el magasan a völgy felett délre. Panaszos gágogásukat hallva az utolsó didergő vörös levelek is lehullottak a juharfákról. Aztán az egyik délután nyugat felől szél érkezett, amolyan lusta szél, és lassan felhőkkel borította be az égboltot. Napnyugtakor szitálni kezdett az eső, éjszaka hóvá kristályosodott, és reggelre a világ fehérbe öltözött. A hegyekből lejöttek a szarvasok és lerágták a fűzfaágakat. Jacob elővette az öreg puskát, ami még Eliza anyjáé volt, és kilőtt belőlük egyet a húsáért.

Az állat megnyúzásával sokat bajlódott, de Eliza segített neki még abban is, miként kell szétdarabolni és felfüstölni a télire szánt hús. Amikor a házat építették, a kémény mellett úgy alakítottak ki egy helyet, hogy abban húst lehessen füstölni, de Jacobnak nem volt gyakorlata ebben.

– Vehetnénk egy malacot, hogy máskor is legyen elegendő hús itthon – javasolta Eliza, miután feldarabolták a szarvast. – A füstölt sonka, a szalonna és az oldalas hónapokig eláll – mondta –, és mindig kéznél van. Finomabb is, mint a szarvashús – tette hozzá.

Vacsorára szarvasmájat ettek hagymával. Azután még üldögéltek a lócán, s a tüzet figyelték. Odakünn már hideg volt az éjszaka, a csillagok dideregve gyűltek a hold köré. Jólesett a tűz melegénél beszélgetniük egymással.

– Tudod – folytatta Eliza –, amikor kislány voltam, mi is neveltünk malacokat. Felhizlaltuk a malomból szerzett moslékkal, és télen levágtuk őket. Volt egy füstölőnk, és az mindig tele volt hatalmas oldalszalonnákkal, sonkákkal... Később, amikor már csak anyámmal éltem a Whiskey-zúgónál, gyakran gondoltam vissza

vágyakozva azokra a téli napokra, amikor a hátsó udvarban disznót vágtunk. A bőség és a biztonság vett körül minket... igen, éreztem a gondviselést... – Felsóhajtott. – Butaság, tudom, de később is annyira hiányzott... minden, ami a disznóvágással együtt járt... ezek a telek már nem ugyanazok többé.

Hangja elcsuklott, csend borult a házra. Csak a tűz duruzsolt halkan, és a víz bugyogott a teáskannában.

Úgy három héttel később, amikor a hó napközben már lassan olvadásnak indult, de az éjszakák még hidegek maradtak, egy borongós hajnalon Jacob óvatosan kiosont a házból, az ajtó előtt felhúzta nadrágját, csizmáját, télikabátját, csendesen felszerszámozta az öszvért, befogta a kocsiba, és a lehető leghalkabban útnak indult. Hideg szél söpört végig a folyón, s a völgy felett a csillagok reszketve visszahúzódtak a homályba, míg végül egyik sem látszott már. Csak az új nap fagyos, ködös hajnala derengett.

Amikor Eliza felébredt, sápadt fény áradt be az ablakon. Hideg volt. Észrevette, hogy Jacob nincs mellette, de nem törődött ezzel. Valószínűleg éppen tüzet rak a konyhában, gondolta, vagy vizet hoz be.

De amikor kikászálódott az ágyból, rájött, hogy tévedett: a konyhát is üresen találta. A tűzhelyben sem égett a tűz. Kicsit csodálkozott, de hozzálátott a reggeli teendők elvégzéséhez. Kikaparta a parazsat a hamu alól, aprófát vetett rá, és addig fújta, amíg fel nem éledt a láng. Rakott rá pár hasáb fát, aztán vállára terítette a nehéz, fekete gyapjúkendőt, és kinyitotta az ajtót. Hideg szél csapott az arcába. Lenn fehérség gomolygott, a folyó pedig olyan szürke volt, mint az ólom.

Duke, a nagy sárga kutya előmászott a szénából és farkcsóválva köszöntötte. Jacob azonban sehol sem volt. Benézett az istállóba is, de csak az állatok ismerős szaga fogadta. A tehén feléje fordította fejét, és barátságosan bőgött. Hasa hatalmasra kerekedett, hamarosan megellik, gondolta Eliza. Aztán hirtelen ráeszmélt, hogy az öszvér sincs ott, és a lószerszám sem lóg a szögön. Újra kilépett: a kocsi is eltűnt. Különös, gondolta, ez nem vall Jacobra. Miért nem ébresztett fel engem, ha mennie kellett valahova? Miért nem mondta meg?

Maga sem tudta miért, de nagyon elszomorodott. Csak nem az állapotom miatt? – füstölgött magában –, de ez nem ok arra, hogy szó nélkül itt hagyjon!

A tűz mellett álldogálva megpróbálta kitalálni, hova tűnhetett Jacob. Talán rendelt valami felszerelést a bányának, s azt mondták neki, hogy Wheatleynél átveheti, de elfelejtett szólni róla. Igen, ez jellemző lenne rá – próbálta nyugtatgatni magát –, felkelni a sötétben, hazahozni, akármi legyen is az, hogy ne veszítsen a munkaidőből... Igen, ez Jacob.

Megetette a csirkéket is, de az ura még mindig nem volt sehol. A szél elfújta a ködöt, már látszott a nap. Hidegen és szikrázva ült a gerincen a folyó túloldalán, s bronz színét szétterítette a fagyott völgy felett. Sehol sem maradt már hó, s bár sütött a nap, a világ mégis rideg és kopár maradt.

Bement, becsukta az ajtót, készített magának egy csésze forró teát, s a tejre gondolt, ami több mint egy hónapja nem volt a háznál. Levágott egy szelet kenyeret, és duzzogva leült a tűz mellé. Ha csak Wheatleyhez ment, gondolta, már rég visszaért volna. Biztosan Wheelingbe ment! El kellett volna mondania nekem! Én is elmentem volna. Bevásárolhattam volna. Ez nem járja! Miért tette ezt velem?

Ahogy múltak a percek, órák, a keserűség lassan-lassan haraggá változott. Nem tudott tovább nyugodtan üldögélni. Felkelt, fel s alá járkált, s valahányszor elhaladt az ablak előtt, megállt és kinézett a hídra, de semmi mozgást nem látott.

Valamit csinálnia kellett. Újra kiment, felkapta az ásót a fészerben, és nekilátott felásni a patak alatti területet, ahol a következő évben kertet akart csinálni. Ám a föld felső rétege fagyott volt. Erősen rá kellett taposnia, hogy az ásó lapja áthatoljon rajta, ahol már puhább, nedvesebb, sötétbarna réteg következett.

Kifordította a földet, amilyen mélyen csak bele tudta nyomni az ásót. Egy sor, két sor, három sor. Időnként megállt, hogy szusszanjon egyet, és az út felé pillantson, de nem volt mit néznie. Rövidesen sajogni kezdett a háta, keze átfagyott és fájt, de nem adta fel. A harag és a keserűség úgy forrt benne, mint egy túlhevített üst, csak ásott és ásott. A nap egyre magasabban járt. A vízen egy gőzös úszott el, kéménye hosszú fehér csíkot húzott a szürkeségbe. Később valaki még odakiáltott neki egy arra haladó uszályról, aztán teljesen magára maradt.

Az idő egyre csak telt, már dél is elmúlt. Dühe lassan félelemmé változott. Biztosan történt vele valami és most bajban van! Megállt, zihálva lélegzett. Bár hideg volt, izzadság csurgott végig az arcán.

Egész testében reszketett. Az ásó kihullt a kezéből. Botladozva a ház felé indult, de összeesett, nagy nehezen felkelt, majd megint összecsuklott. Arcán érezte a kutya hideg orrát, és nagyon távolról hallotta a nyüszítését, de semmit sem látott, csupán egy szürke, homályos falat.

Amikor magához tért, az ágyon találta magát. Jacob mellette ült, s a kezét szorongatta. Tekintete tele volt aggodalommal.

- Mi... mi történt...? hebegte Eliza.
- Kint leltem rád a földön mondta Jacob. Hogy is dolgozhattál kint a te állapotodban, kedvesem? Rengeteg idő van még arra a kertre!

Eliza felült.

- Hol voltál? Miért nem mondtad el?
 Jacob restellkedve vallotta meg eltűnésének okát.
- Meg akartalak lepni magyarázta vigasztalón. Emlékszel, mesélted nekem, hogy gyerekkorodban disznót vágtatok, és menynyire hiányzik most neked. No, hát én megkértem Wheatleyt, hogy tartsa nyitva a szemét. Aztán tegnap felküldött egy fiút a bányába azzal az üzenettel, hogy Andrew Woods Elizabethtownban eladja a disznóit. Meg akartalak lepni, úgyhogy korán keltem, reméltem, hogy visszaérek, még mielőtt felébredsz. De várnom kellett Woodsra, aki ragaszkodott ahhoz, hogy a legjobbat válasszuk ki, aztán volt egy embere, aki ott helyben le is vágta... Csak nem tudtam, hogy ilyen sokáig tart megperzselni, lekaparni, megtisztítani és feldarabolni egy disznót, főleg egy hatalmas, 340 font súlyút! Olyan boldog voltam, mint egy gyerek, ahogy hazafelé tartottam, és hoztam neked ezt a sok húst szépen felvágva. Aztán ott találtalak a kertben az arcodat nyalogató, vinnyogó kutyával... Te jó Isten az égben!

Eliza úgy ült az ágyon, bepiszkolódott ruhában, kócos, arcába lógó hajjal, mintha mondani akarna valamit, de nem talált szavakat... aztán a könnyek lassan peregni kezdtek az arcán.

- Ó, Jacob... szipogta és szorosan átölelte az ura nyakát –, ó, Jacob, úgy szégyellem magam... úgy viselkedem, mint egy gyerek... Jacob is átölelte Elizát.
 - No, jó, jó, ne sírj hát!

Eliza hirtelen felegyenesedett, sírástól feldagadt szeme már mosolygott, és így szólt:

– Miért ülünk itt? Ott a disznóhús a szekéren, nem igaz? Csináljunk vele gyorsan valamit!

Kiugrott az ágyból, de megtántorodott, és Jacob vállába kapaszkodott támaszért.

- Mi a baj? - kérdezte Jacob kétségbeesve.

Eliza nagyon elsápadt.

- Nem tudom... Megszédültem, azt hiszem... Túl gyorsan keltem fel...
- Van egy ötletem szólt Jacob. Kiviszek egy széket neked, jól bebugyolálva ott üldögélsz, és majd mondod, mit csináljak. Gyerünk!

Eliza engedelmesen tűrte, hogy Jacob kisegítse, leültesse, és körbecsavarja egy meleg pokróccal. Egyre csak ezt hajtogatta:

Ne aggódj... mindjárt elmúlik... tudom, hogy elmúlik...

De nem múlt el. Jacob felvágta a négy oldal szalonnát, megsózta őket és feltette füstölni. Eliza utasításait követve elkészítette a sós levet a pác számára egy nagy teknőben, majd beletett négy sonkát. Megtöltött egy nagy lábast is sós lével, abba a fejet, a lábat és a csülköt rakta pácolódni. Felvágta az oldalast, azt meg felakasztotta a füstre. A tepertőnek valót apróbb kockákra vágta, és egy másik fazékba dobta, hogy kisüsse a zsírját. A szívet és a tüdőt odavetette a kutyának. A májat egy-két fej hagymával és pár szelet szalonnával megpirította vacsorára.

Sötét volt már, mire mindennel végeztek. A levegőből a fagyos szél elűzte a finom sültek illatát. Jacob vizet és tűzifát hordott be, megetette a csirkéket, vetett egy kis szénát a tehénnek meg az öszvérnek, és mikor belépett a házba, így szólt:

- Holnap beviszlek Wheelingbe a doktorhoz!

Eliza azonban hallani sem akart róla.

– Hányszor mondjam még, hogy nem vagyok beteg! Amellett Isten az, aki gyógyít, az orvosok csak vigasztalják azokat, akik meg vannak ijedve. Különben sem halhat meg addig senki, míg el nem végezte az összes dolgát itt a földön – tette hozzá –, és az enyém még csak most kezdődik. Úgyhogy ne izgasd magad annyira, hanem eredj és hozd be a sót, amit kinn hagytál, mielőtt megnedvesedik...

Tizenkilencedik fejezet

A tél korán köszöntött be abban az évben, és keményen sújtott le. Karácsonyra vastag hó takarta a mezőket, az árkokban és a szakadékokban felgyülemlett hó akár egy lovat is beboríthatott volna.

A Nagy-folyó lassan visszahúzódott a medrébe, és csak középen maradt belőle egy nyugtalanul lüktető, hullámzó áramlat, amire nagy szárnycsapkodással szálltak le a vadkacsarajok. A partot kemény jég és szikrázó hótakaró fedte, amin néhol feltűntek az éhes rókák árulkodó lábnyomai.

A völgyben csak akkor volt élet, ha egy kis időre előbújt a nap, és csillogással árasztotta el a vidéket. Ilyenkor a hegyek sötétkék árnyékként borultak a lejtőkre, és lenyúltak egészen a folyóig. Az élet visszavonult az otthonokba, és csak a kéményekből felszálló kékes füst – mely olyan egyenes volt, mintha a fagyott eget tartó pillér lenne – jelezte, hogy emberek is élnek arrafelé.

Jacob csupán addig dolgozott a bányában, amíg a nap a hegyoldalt sütötte, és a hideget még el tudta viselni. Nem volt szükség arra, hogy ennél többet robotoljon. A tartály megtelt, és egy másik halom is várakozott a csúszda szájánál. A Fink-féle bánya viszont elhagyatottan tátongott. A Nagy-folyó és az országút szintén halott volt. Csak időnként jött valaki szánon néhány véka szénért, hogy aztán összekeverje fával, és könnyebben győzze le a hideget.

Jacob és Jack, az öszvér nap mint nap hordták a tűzifának valót a hegyoldalról. Jól tudtak együtt dolgozni. Amikor Jacob azt mondta: "Jack, fordulj!", akkor az állat megfordult és várt, amíg Jacob körbetekerte a kötelet a rönkön, ha így szólt: "Gyerünk, Jack!", akkor lassan elindult, és levontatta a rönköket a fészerhez, ott megállt és megvárta, míg Jacob kibogozta a fagyott kötelet. Az úton olyan ügyesen lépkedett a hóban, hogy még a köveket és a fatuskókat is botlás nélkül kikerülte. Amikor a hó méteres lett, Jacob leszerelte a kerekeket a szekérről, és átcserélte két szántalpra, amit keményfából hasított ki. Karácsony napjának reggelén

Elizát vastag pokrócba bugyolálta és felhajtottak Martinékhoz a karácsonyi istentiszteletre.

Végig az Indián-zúgó mentén hótorlaszok nehezítették a járást a felfelé vezető ösvényen. Az öszvér néha szügyig süppedt a hóba, aztán valahogy átvergődött a sziklák és a kidőlt fák között. Jacob szinte az egész úton kötőféknél fogva vezette az állatot, s néha erősen tartotta a szánt, hogy fel ne billenjen. De bármilyen lassan és nehezen haladtak is, valahogy megérkeztek. Jacob a pajtába vezette az öszvért, szénát szórt eléje, pokrócot tett a hátára, majd levette feleségét a szánról, és az ölében vitte be a kunyhóba. Eliza tüstént szóvá is tette:

– Először bezzeg Jackkel törődtél, csak azután velem! Te aztán szereted azt az öszvért, igaz?

Arca piros volt a hideg levegőtől, szeme csillogott, vidáman évődött az urával. Jacob válasza azonban komolyan hangzott, és arca is komoly maradt.

Hát persze, hogy szeretem. Ő nem csak egy igavonó barom.
 Jó barát!

Eliza nevetett.

- Te buta! Tegyél le! Én is tudok járni, nem csak Jack barátod.

A kunyhó tele volt nagykabátos, csizmás emberrel, sokan álltak, mert nem jutott mindenkinek ülőhely. Cipőjükről a hólé a padlóra csorgott, s a levegő nehéz volt az ázott gyapjú és a füst szagától. Utat nyitottak Elizának, és valaki felkelt a székéről, hogy ő leülhessen. A szertartás végén, amikor a kalap körbejárt, Jacob egy tízdolláros bankót tett bele, és azt mondta, a születendő gyermekért.

Aztán január derekán Eliza, amikor magot szórt a csirkéknek a pajta előtt, elcsúszott a jégen, és nekiesett egy ottfelejtett létrának. Néhány órányi keserves vajúdás után megszületett a gyermek – egy hónappal korábban. Lány volt, és Melindának nevezték el. James Martin keresztelte meg január 23-án Jacob és Eliza háza előtt a folyóparton, ahol Jacob e célra egy kis négyszögletes léket vágott a jégbe. Két nappal később a csecsemő meghalt, s a szülők, de különösen Eliza számára a világ már soha többé nem volt az, mint előtte.

A pici koporsót a kunyhó mögött temették el a hegy lábánál. James Martin Isten kegyelmébe ajánlotta a gyermeket, Jacob pedig egy lapos sziklába véste a kis "Melinda" nevét, amit a sírhant fejéhez állított. A piciny, sötét halom olyan magányosan és elhagyottan feküdt a nagy, fehér, téli világban, hogy a szívük hasadt meg, valahányszor csak reá esett a pillantásuk.

Jacob, hogy elfoglalja magát, hatalmas jégdarabokat vágott ki a folyóból, szánra tette, és megtöltötte velük a jégvermet, amit a fák alatt ásott még ősszel. Eliza egész nap a tűz mellett üldögélt, ölében fonalgombolyagok, amit Martinéktól kapott ajándékba a keresztelő napján, hogy szép, meleg ruhát kössön a babának. A kezében sebesen járt a kötőtű, és amikor elkészült a ruhácskával, kivitte, és a parányi sírra fektette. Akkora már nem maradt hó a hegyeken. Március közepe volt. Lenn a folyóparton rügyeztek a barkák. Uszályok siklottak a széles, megáradt folyón, és gőzösök kürtölték tele a világot.

Egyik este, amikor Jacob hazajött a bányából és leült a vacsoraasztalhoz, Eliza halkan, de nagyon határozottan így szólt:

- Akarok egy másik gyereket, Jacob. Nagyon szeretném...

Egyszer, egy enyhe vasárnap délután, amikor John Fink hazafelé tartott New Orleansba, kikötötte gőzösét a hajóállomásnál. Jacob megkereste és így szólt hozzá:

- Meg kell beszélnünk valamit, John. Azt tervezem, hogy saját bányát nyitok.
 - Komolyan beszélsz? kérdezte Fink meglepve. Hol?
- Ott fenn mutatott Jacob a kis háza felett magasodó hegyre
 azon a földön, amit magától veszek meg.

Egy pillanatig csend támadt. A hajó fedélzetén álltak, körülöttük az emberek a gőzös takarításával voltak elfoglalva, vagy szenet rakodtak éppen. Fink értetlenül és döbbenettel nézett Jacobra.

– Körülbelül ezer dollár vár itt magára – folytatta Jacob –, egyik fele az eladott szén magára jutó része, a másik fele pedig az én törlesztésem a földért. Mostantól fogva nem dolgozom magának, John!

Mindezt csendesen, de komoly eltökéltséggel mondta, hiszen előzőleg hetekig latolgattak, alaposan átgondoltak mindent Elizával. Fink most zavartan csóválta a fejét.

Szomorúan hallom, barátom, nagyon szomorúan – felelte. – Igazán sajnálom.

Aztán elmosolyodott, és nagyot sóhajtva folytatta:

 De megértem. Az igazat megvallva számítottam is erre – tette hozzá kicsit vidámabban. – Te aztán nem vagy szolgalélek, Jacob

barátom, de sajnálom, mert jó és becsületes munkaerő voltál, a legjobb, akivel valaha találkoztam. Megértelek, mert magam is épp ilyen vagyok!

Bent a házban Jacob, miután átadta neki a pénzt, így szólt:

- Mostantól nem vagyunk társak többé, de a szén, ami még a tartályban van, a magáé is, John. A barátságunk azonban megmarad továbbra is.
 - Erre iszom! kiáltott Fink.
- Én viszont nagyon sajnálom mosolygott Eliza, aki az asztalnál ült a könyvelés jegyzeteivel –, de szeszt nem tartunk itthon...
- Semmi baj! válaszolta Fink. A jövő szombaton úgyis nagy mulatságot rendezünk a wheelingi fogadóban – magyarázta. – Az én Elizám már most az előkészületekkel van elfoglalva. Számítunk rátok, sőt ragaszkodunk ahhoz, hogy ti is ott legyetek! Pontosan szombat este hét órakor!

A háziasszony tétova arckifejezését látva, gyorsan hozzátette:

- Lesz bőven időtök arra, hogy ellátogassatok néhány gazdag ruhaboltba Wheelingben, és mindent megvegyetek, amire szükségetek van. A feleségem örömmel segít, ebben biztos vagyok.
- Sajnálom mondta Eliza kertelés nélkül –, de most, hogy saját vállalkozást nyitunk, szükségünk lesz minden fillérre, és a napnak minden egyes percére. Ráadásul nem vagyunk hozzászokva a nagyon zajos élethez...
- Badarság! vágott közbe Jacob határozottan. Nagyon köszönjük a meghívást, John, és ott leszünk. Néha kell egy kis kimozdulás. És ez jó alkalom lesz arra is, hogy megismerjenek bennünket, mint új bányatulajdonosokat.
- Ez a beszéd, barátom! értett egyet Fink. Ha saját üzletet alapítotok, biztos, hogy nem ártanak az új kapcsolatok a piacon!

Eliza heves tiltakozása ellenére Jacob másnap reggel elvitte feleségét Wheelingbe az öszvér húzta szekéren. Egyesek mosolyogtak, mások tréfás megjegyzéseket tettek, amikor Jacob felhajtott a béristállóhoz Jackkel.

- Öszvéreket is őriznek, vagy csak lovakat? kérdezte Jacob a szolgálatban lévő öregembertől.
- Uram, napi húsz centért az ördög öreganyját is őrizzük felelte az aggastyán, aztán az öszvér kötőfékéért nyúlt s így szólt: "Gyerünk, hosszúfülű!"

Jack azonban hátrasunyta fülét, kitátotta a száját, és tiltakozásképpen kivicsorította hatalmas fogait.

Gyerünk már! – ösztökélte az öreg. – Nem eszlek meg!

Jack megmakacsolta magát, egy tapodtat sem volt hajlandó menni, és csak horkantott mérgesen. A körülöttük állók jót nevettek és epés megjegyzéseket tettek, mire Jacob nyugodtan odalépett az öszvérhez, és rákiáltott az öregemberre:

Vegye le róla a kezét!

Aztán Jackhez fordult:

- Gyerünk, Jack, ne lopd az időmet! Gyerünk!

Az ott bámészkodók legnagyobb meglepetésére Jack nyugodtan követte gazdáját a pajtába.

Mrs. Fink a férje irodájában várt rájuk. Elvitte Elizát a "Minnie's"-be, ami Cincinattitől északra a legjobb ruhaboltnak számított, míg Jacob a maga útját járta. Három óra múltán, amikor megnyírt szakállal, megborotválva és vadonatúj öltönyében feszítve belépett a "Minnie's"-be, Elizája alig ismert rá, bár ő maga is jó nagy változáson esett át. A poros, munkától elgyötört bányásznő, aki volt, gyönyörű hölggyé változott. Jacob büszkén csillogó szemekkel lépett oda hozzá, meghajolt és bemutatkozott:

 A nevem Jacob Heatherington. Csatlakozhatom a gyönyörű hölgy társaságához?

Jacob szemrebbenés nélkül fizette ki a számlát. Elizát furdalta a kíváncsiság, és hazafelé menet, amikor kettesben maradtak, még megkérdezte:

- Mennyi pénzünk maradt?
- Úgy hatvan dollár, azt hiszem jött a felelet.
- Te jó ég! akadt el Eliza lélegzete –, hogyan fogjuk ennyi pénzből elindítani a bányánkat? Új csúszda, új tartály, új kikötő...
 Mondtam neked, hogy nem kellene magunkból bolondot csinálni!
- Nyugodj meg! dorgálta feleségét Jacob. A Jóisten majd gondoskodik mindenről. Amellett tette hozzá már megegyeztem Barneyval. Holnapután leviszi hajón az összes anyagot, és két nap alatt mindent összerak. A csúszda, ami oda kell, fele olyan hosszú lesz, mint a másik, mert a mi bányánk csupán háromszáz lábra van a folyótól. Megegyeztünk, hogy majd csak abból fizetem ki, amit majd az első szénért kapok. Holnap kedd, péntek estére a csúszda és a tartály munkára kész, ehhez mit szólsz? Egyébként folytatta, miközben az öszvér a Cunningham kompjához vezető

198 WASS ALBERT

úton zötyögött velük – megszerveztem a szombat délutánt. Egy fiú a béristállóból hoz nekünk egy bricskát, és nálunk marad addig, míg éjjel vissza nem térünk. Na, ehhez mit szólsz?

- Jacob Heatherington, te úgy szórod a pénzt, mintha a hegyoldalban nőne! – kiáltott Eliza bosszúsan. – És hogyan vezetünk haza egy lovat az éjszaka kellős közepén?
- Ne félj, épp telihold lesz akkor csitította asszonyát Jacob. –
 És majd holdfényben kocsikázunk! tette hozzá huncutul mosolyogva. Ami pedig a hegyoldalban termő pénzt illeti, hát eltaláltad! A szénbányászat éppen ilyen.

Három napig Heatheringtonék keményebben dolgoztak, mint valaha: kitisztították az ösvényt a folyóparttól egészen a hegygerincig, ami felett már a szénfal csillogó fekete pereme lógott ki a sziklák közül, fákat vágtak ki, feldarabolták megfelelő hosszúságúakra, és segítettek Barneynak összeszerelni az új tartályt, megépíteni a kikötőt és felállítani az új csúszdát. Mindehhez rengeteg verejték kellett, hajnaltól szürkületig megállás nélkül dolgoztak, ami még belenyúlt a holdfényes éjszakába is.

Pénteken késő este, amikor elkészültek a munkával, Barney ötven dollárt kapott, és beleegyezett, hogy a többire vár még két hétig.

Mindketten holtfáradtak voltak, különösen Eliza. Mindössze pár dollárjuk maradt, de boldognak érezték magukat. Másnap reggel, ahogy fölébredtek, felmentek a saját bányájukba. Jacob nekilátott ellapátolni a földet, a köveket, és egy nyolc láb magas és tizenkét láb széles szénfalra bukkant.

– Úgy látom, lesz itt még több is! – mondta, letörölve arcáról az izzadságot. – De kezdetnek ez is megteszi. Most már saját szenünk van, s csak arra vár, hogy kitermeljük!

Eliza egy lapos sziklán üldögélt, s közben valamit bevésett az egyik kőbe a csákány hegyes végével. Felnézett és mosolygott. Arca elgyötört volt a háromnapi kemény munkától, de a mosolya bizakodással teli.

- Gyere ide! - mondta.

A szikla szegletére mutatott. A következő volt bevésve nagy, durva betűkkel: J E H 6 29 1836.

- Mi ez? - kérdezte Jacob.

ELIZA 199

– Jacob és Eliza Heatherington, ezernyolcszáz-harminchat, június huszonkilencedike! Ez az a nap, amikor megnyitottuk a saját bányánkat!

Ott álltak a lapos sziklán, magasan a folyó felett, és ragyogó szemmel nézték egymást. Lágy nyári szellő suhant felfelé a lejtőn, a vadvirágok mézillatát és az alattuk hömpölygő folyó távoli morajlását hozta magával. Az egész világot köröttük tündöklően fényesnek és rendíthetetlenül ragyogónak látták a felkelő nap arany sugaraiban.

Huszadik fejezet

Délután hatalmas porfelhőt kavarva feltűnt a kocsiúton a wheelingi béristállóból kivett bricska. Két hete egy csepp eső sem esett, a kukorica már kókadozott a tikkasztó forróságban.

Takaros kis bricska volt, fényes sárga, melyet egy hatalmas herélt pej húzott, és egy fiatal lovászfiú hajtott. Eliza elővette újonnan vásárolt divatos ruháját, és vonakodva bár, de nekifogott átöltözni. Titokban abban reménykedett, hogy a bricska nem érkezik meg, és akkor nem kell elmenniük. A kocsi azonban megérkezett. Jacob elmondta a fiúnak, mi a dolga, mit hol talál, amíg rájuk vár, hol van az ennivaló, aztán ő is felöltötte új öltönyét. Fél órával később felsegítette Elizát a kocsiba, adott még néhány utasítást a legénynek, aztán megragadta a gyeplőt, és utolsó dollárjukkal a zsebükben elindultak Wheelingbe.

Amikor elhaladtak az új házak előtt, Mrs. Hawkins néhány aszszonnyal éppen a frissen mosott ruhákat teregette ki száradni. Jacob üdvözlésképpen kalapjához emelte ujját, Eliza pedig integetett, de azok csak álldogáltak zavartan, és bámultak rájuk. Az ifjabb Davis és John Rodefer a kukoricamezőket szemlélték az út szélén. Ők is csak nézték a bricskát, nem ismerték meg Jacobot az elegáns öltönyében mindaddig, amíg oda nem ért hozzájuk, és meg nem állította a kocsit.

– Eliza – fordult a feleségéhez –, szeretném, ha megismerkednél szomszédainkkal, Mr. Davisszel és Mr. Rodeferrel. Uraim, bemutatom Elizát, a feleségemet.

A két férfi zavarban volt, és hamarjában nem tudták, mit is mondjanak, így a szárazságra kezdtek el panaszkodni.

- Remélem, hamarosan kapunk egy kis esőt mondta Eliza együttérzőn, Jacob pedig hozzátette:
- Adják át üdvözletünket az ifiasszonyoknak! aztán fogta a gyeplőt, mire a pej nagyot rántott a kocsin, vágtába kezdett, s hatalmas porfelhővel terítette be az ott állókat.

 Lehet, hogy nem szép tőlem – ismerte be Eliza derűsen –, de nem bánom, hogy ellepte őket a por.

Amikor megérkeztek, a nap még mindig magasan járt a fákkal borított hegygerinc felett, és egy simogató szellő a frissen kaszált széna illatát hozta le a völgybe.

A béristálló a fogadó tőszomszédságában volt, ahol a vendégek már javában gyülekeztek a hatalmas verandán. John Fink divatos kapitányi egyenruhájában feszített, és eléjük ment, hogy fogadja őket.

– Hölgyeim és uraim – mondta fennhangon –, szeretném, ha megismerkednének kedves barátaimmal, Mr. és Mrs. Jacob Heatheringtonnal. Azt javaslom, figyeljenek oda erre a ragyogó fiatal párra – tette hozzá –, mert eljön még az a nap, amikor tevékeny és kimagasló szerepet fognak játszani az Ohio völgyének üzleti életében! Hölgyeim és uraim: Jacob és Eliza Heatherington!

Később az összejövetel alatt egy idősebb, őszülő halántékú és szakállú úr Jacobhoz fordult:

- Észrevettem, hogy nem iszik, fiatalember.
- Úgy van, nem iszom felelte Jacob kurtán.

A magas úriember helyeslőn bólintott.

- Nagyon dicséretes mondta –, országunkat tiszta fejű, józan és keményen dolgozó emberek építették hajdanán. Sajnálattal tapasztalom, hogy az ifjú nemzedék, persze csak általában véve, egyre inkább behódol az európai gyengeségeknek és léhaságoknak. Az italozás az egyik legegészségtelenebb szokás, mely gátolja az elme hatalmát, és így családok, társadalmak és nemzetek bukását okozza. Jól tudom, hogy egy bányát üzemeltet?
 - Igen, uram.
- Nevem Hiram Caroter mondta az idősebb úriember. Mint bizonyára tudja, épp most indítottam be egy üveggyárat, és első osztályú feketeszenet keresek, amivel a kemencémet fűthetem. Heti két tonnára van szükségem. Eddig csak Pennsylvaniában találtam megfelelő minőségűt, de mostanában a szállítóm ragaszkodik ahhoz, hogy egyszerre egy teljes rakományt vásároljak, ami körülbelül nyolcvan tonna. Nem lenne baj, csak sok helyet foglal, és túl sokáig fekszik felhasználatlanul, így az eső meg a szél tekintélyes károkat okoz benne. Hajlandó vagyok a legmagasabb árat fizetni a jó minőségű szénért, ha az ön bányájában van ilyen. A szállítást a saját embereimmel biztosítom. Hol van a bányája?

- A folyó másik oldalán, uram. Úgy másfél mérföldre lefelé a komptól. Az út éppen az én széntöltő állomásomnál ér véget – nyugtatta meg Jacob.
- Remek bólintott beleegyezése jeléül Hiram Caroter. Hajlandó vagyok tizenhat dollárt fizetni tonnánként. Elküldök majd valakit szénmintáért, és ha a minőség kielégítő, aláírhatunk egy öt évre szóló szerződést heti két tonnára, ha önnek ez megfelel.

Jacob egyenesen a szemébe nézett.

- Van az én szavam is olyan jó, mint bármiféle papiros, uram mondta –, és az öné is, ebben biztos vagyok. A szenem pedig kiváló. Tudom, mert hat éves korom óta szénnel foglalkozom, az angliai Durhamben kezdtem. Ott pedig igazán jó szén van. Első osztályúnak mondják, de ez még annál is jobb. Bármikor meggyőződhet róla!
- Rendben, fiatalember szólt Hiram Caroter mosolyogva. Megbízom a szavában.

Zsebébe nyúlt, és előhúzott egy bankjegyet. Megnézte, majd átadta Jacobnak.

– Itt van száz dollár előlegnek. Abból, amit mondott, úgy vettem ki, hogy a bányája valahol a Davis-farm alatt van. Az én kocsim lesz az első hétfőn reggel!

Aztán megismételte:

- Az első hétfőn reggel!

Megfordult és elsétált, Jacob pedig ott maradt egy ropogós százdolláros bankóval a kezében.

Eliza "szerencsepénznek" nevezte, és elrejtette a bankót vészhelyzet esetére. Aztán vasárnap reggel, ahelyett, hogy templomba mentek volna, mindketten felmentek a bányába. Két tonna szénnek kellett készen állnia hétfő reggelre.

A munka lassan haladt. Először a köveket kellett az útból eltakarítani. Jacob a csákánnyal igyekezett, Eliza pedig lapátolt. Déltájban még alig fél tonna állt csak felhalmozva a csúszda szájánál, amit Jacob egyszerűen csak "tölcsérnek" nevezett.

Eliza hazament, és hozott egy kis pörköltmaradékot ebédre.

– Nem éppen vasárnapi ebéd – mondta bocsánatkérőn –, de tegnap éjjel elég sok finomságot ettünk. Vacsorára majd sült hal lesz zöldbabbal és retekkel. Képzeld, minden zöldség a saját kertünkből való! A halat most találtam a horgon, amit tegnap vetettem be a mólónál, egy kis szalonnadarabkával a végén.

Amint ott ültek és eszegettek a sziklaperem árnyékában, Jacob így szólt:

- Érdekes volt a tegnap este. Fárasztó, de érdekes, nem?
- Nem élnék úgy, mint azok az emberek, még egymillió dollárért se – csóválta a fejét Eliza.
- Ha egymillió dollárod volna, muszáj lenne úgy élned mondta Jacob félig komolyan, félig tréfálkozva. – Ez a felső tízezer!
- De nem nekem vitatkozott vele Eliza –, én nekik adom az ilyen életet!

Amint befejezték az evést, sietve visszatértek a munkához. A szénfal Jacob erős csákányütései alatt hamar leomlott, Eliza így máris átlapátolhatta a tölcsérhez a göröngyöket. A nap erősen sütött, és a folyó, mint ezernyi apró darabra összetört üveglap, szikrázva csillogott alattuk. A lapát egyszer csak megállt Eliza kezében. Ahogy lepillantott a fák zöld koronája között, szeme mozgást észlelt. A lombokon keresztül látható útszakaszon két embert vett észre, akik lassan közeledtek a házuk felé. Ünneplőbe voltak öltözve, az egyikőjük férfi volt, a társa nő. Néhány pillanat múlva eltűntek a fák mögött.

 Jön valaki – mondta Jacobnak. – Lemegyek, megnézem, mit akarnak. Egy szempillantás múlva itt vagyok.

Miközben sietett lefelé az ösvényen, hallotta a kutya ugatását, és amikor kilépett a fák közül a kis pataknál, a látogatók már ott álltak a kis háznál, és Duke dühödten ugatta őket.

– Duke! – szólt rá a kutyára Eliza.

A látogatók a hang felé fordultak, és ekkor Eliza is megismerte őket.

– Nahát! Mr. és Mrs. Hawkins! – köszöntötte őket a váratlan látogatás miatt kissé meglepődve. – Micsoda megtiszteltetés! Bocsássák meg az öltözékem, de éppen segítettem az uramnak a bányában... Kérem, jöjjenek be! Jacob sajnálni fogja, hogy nem találkozik magukkal, de van egy sürgős megrendelése holnap reggelre, és akár vasárnap van, akár nem, dolgoznia kell. A Jóisten majd megbocsátja neki, ebben biztos vagyok. Kérem, kerüljenek beljebb! Megkínálhatom önöket valamivel? Talán egy csésze teával? Vagy forrásvizet inkább? Nekünk van a legjobb vizünk, amit valaha is kóstoltak...

Csevegett, hogy leplezze zavarát amiatt, hogy ilyen szénporosan látják. Richard Hawkins felment a bányába, míg felesége le-

ült a verandán, és beszélni kezdett a szárazságról, a most érkezett emberekről, akik telket vásároltak az "új utcában" és hamarosan építkezni fognak, végül pedig Fink estélyére terelte a szót, és alig várta, hogy megtudjon minden apró részletet. Fink kapitány fontos személy, mondogatta, nagyvilági ember, és amikor ő estélyt rendez, biztosan sokféle neves ember egybegyűlik nála!

Kis idő múltán Hawkins újra lejött, megrázta fejét és így szólt:

- Asszonyom, az ön férje megháborodott. Ahelyett, hogy egyszerűen megmondaná annak az embernek Wheelingben, hogy szerdán jöjjön a szénért, megígéri, hogy hétfőre meglesz, és majdnem megöli magát, hogy állja a szavát. Vagy milliomosként hal meg, vagy a bolondokházában végzi!
- Azon leszek szólt Eliza büszke mosollyal –, hogy inkább az első jóslata teljesüljön, Mr. Hawkins. Megteszem, ami tőlem telik, hogy segítsek neki. Jacob szereti állni a szavát.

Mihelyt Hawkinsék elmentek, Eliza visszament a bányába, hogy tovább lapátolja a szenet. A munka azonban lelassult, mert omladékos agyagpala és homokkő törmeléke hullott újra és újra fentről, s ezt mind el kellett takarítani.

– Egy új bánya feltárása mindig fáradságos munka – magyarázta szakértelemmel Jacob –, amíg be nem vájsz legalább nyolc lábnyira a hegy gyomrába, és fel nem állítod az első dúcot. De szeretném, ha te hazamennél, kedvesem. Majd én befejezem.

Eliza azonban maradt. A nap lassan leáldozott, és szürkület borult a nagy völgyre. Dolgoztak, míg be nem sötétedett, és fel nem jött a hold, aztán folytatták a holdfényben. Eliza időnkét hallotta, hogy korog a gyomra. Mindketten éhesek voltak. Jacob azonban tovább csákányozott, Eliza pedig tovább lapátolta a szenet férje lába alól.

Végül tekintélyes fekete szénhalom állt a csúszda szájánál. Jacob lerakta a csákányt, és felsóhajtott:

Azt hiszem, ennyi elég lesz!

Fogalmuk sem volt arról, mennyi lehet az idő, de az elkeskenyült hold már félúton járt a csillagos égbolton, és derengő ezüstös fényt szitált a völgyre. Egymásra néztek a szürkületben, és csak most vették észre, milyen rettenetesen festenek mind a ketten. Nevetésben törtek ki.

 Úgy nézel ki, mint egy kormos arcú kéményseprő! – nevetett Eliza. Te is elég ijesztő vagy! – viszonozta Jacob a bókot. – Még egy boszorkány is megijedne tőled!

Valahol a fejük felett egy bagoly hangos huhogásba kezdett. Eliza megborzongott:

 Siessünk, mert még a bagoly is azt hiszi, hogy boszorkány vagyok!

Lefelé menet a fák alatt Jacob megfogta a kezét, hogy vezesse a sötétségben. Eliza keze jéghideg volt.

- Eliza... jól vagy?
- Kicsit szédülök... felelte Eliza. Hadd kapaszkodjam beléd egy pillanatra...

Előrehajolt, Jacob a karjában tartotta. A fák alatt sűrű volt a sötétség. Csak a fogyó hold világított felettük, de fénye a lombokon nem tudott áttörni. Jacob nem láthatta felesége arcát. Az ösvény keskeny volt, lehetetlen volt egymás mellett haladni.

- Túlságosan keményen dolgoztál, biztosan kimerültél mondta Jacob. – Haza kellett volna kergesselek. Gyere, viszlek egy kicsit! Nem vagy olyan nehéz...
 - Butaság utasította vissza Eliza. Megy egyedül is.

Jacob hagyta, hogy felesége menjen elöl, ő meg szorosan mögötte maradt, hogy elkaphassa, ha netán megbotlik. De Eliza nem botlott meg. Otthon egyenesen a belső szobába ment, át sem öltözött, ledőlt az ágyra. Fogai vacogtak, teste jéghideg volt.

Jacob meleg pokrócot terített rá, felélesztette a tüzet a konyhai tűzhelyben, és készített neki egy csésze forró teát. Amikor visszatért a teával, Elizát már elnyomta az álom.

Másnap reggel, röviddel napfelkelte után két igásló húzott egy nehéz szekeret a wheelingi úton, és nagy zörgéssel, dobogással közeledett. Eliza még aludt.

- Mennyit tudsz felrakni rá? kérdezte Jacob a magas, szőke fiút, aki a kocsit vezette.
- Egy egész tonnát mondta. Itt az írás meg a pénz. Van mérlege?
- Nincs rázta fejét Jacob –, és a tartályom is vadonatúj, még nem volt időm bejelölni. Tudod, mit? – mondta egy-két pillanatnyi gondolkodás után –, töltsük meg a kocsit, aztán Mr. Caroter majd leméreti.
 - Nekem megfelel mondta a legény.

- Most maradj itt! mondta a legénynek. Én felmegyek, és elkezdem lapátolni a szenet lefelé. Zajos lesz – figyelmeztetett. – Jobb, ha erősen tartod a lovaidat.
 - Hozzá vannak szokva a lármához jött a felelet.
- Fogd azt az lapátot– utasította Jacob a fiatal fickót –, menj fel a kocsiba, és egyengesd közben a szenet, hogy ne halmozódjon fel középen! De ne állj a csúszda alá!
- Ne aggódjon, uram! felelte nyugodtan a legény. Több mint egy éve hordom már a szenet Mr. Caroternek. Tudom, mi a dolgom.
- No mondta Jacob rámosolyogva –, ha tudod a dolgod, az remek! De amikor megtelt a kocsi, ints nekem, rendben? Máskülönben nem fogom tudni, mikor álljak le.

A legénynek igaza volt, Hiram Caroter hatalmas lovai hozzá voltak szokva a zajhoz. Nyugodtak álldogáltak, míg a szén zörögve, csattogva zúdult lefelé a csúszdán, bele a szekérbe. A halom több mint fele lejutott már, amikor a legény integetni kezdett, hogy megtelt. Mire Jacob leért, a szekér már megfordult, és indulásra készen állt.

- Azt hiszem, bőven megvan az egy tonna mondta a legény
 , a kocsi mércéje majd megmondja. Megkapta a pénzt, igaz?
 A borítékban volt!
- Igen mondta Jacob, és kihúzta inge zsebéből a gyűrött borítékot. Belenézett. Tizenhat dollár.
- Rendben mondta a legény a kocsiról, miközben a gyeplőért nyúlt. – Holnap jövök a második rakományért. Délután sódert kell szállítanom Mr. Caroternek. – Hóóó! Gyí, te!– és a lovak nekifeszültek a hámnak, a szekér elindult.

Amikor Jacob visszatért a házhoz, felesége már kint ült a verandán.

- Felébredtél? Hogy érzed magad?
- Fel kellett ébrednem erre a szörnyű ricsajra... felelte Eliza szárazon. – Nagyon sajnálom a tegnap estét...
- Tessék szakította félbe Jacob, átnyújtva a pénzt –, itt a tizenhat dollár. És többet nem dolgozhatsz ott fenn, remélem, értjük egymást? A következő tonna holnap esedékes, és egyedül is megbirkózom vele.

 Van valami, amivel nekem is egymagamnak kell megbirkóznom... – vágott vissza Eliza tréfásan, de arca komoly maradt. – Végre újra gyermeket várok, Jacob!

Öt hónap múlva, 1836. december 21-én, csupán három nappal karácsony előtt egészséges fiúgyermekük született. Bár soha nem jött el meglátogatni az unokáját, Jacob apja után a John nevet kapta. A kis John boldog csecsemő volt, aki nagyokat aludt vagy vidáman gőgicsélt egész nap. James Martin azt mondta, azért ilyen nyugodt, mert a győzelem napján született, azon a napon, amikor a fény győzelmet aratott a sötétség felett, az élet a halál felett.

Rá három hónapra, 1837. márciusának vége felé, egy jóképű, fiatalember lovagolt fel a házukhoz egy pej kanca nyergében. Eliza azt gondolta, valaki Wheelingből szenet akar venni. Akkorra a Heatherington-féle bánya Hiram Caroter mellett már rendszeresen ellátott egy másik ügyfelet is: egy Fulton nevű hajótulajdonost, aki megjelenésekor így kezdte:

- Kiváló minőségű szénre van szükségem, hallja-e, bányász uram? Wheelingben azt hallottam, hogy magának van ilyen. Hadd lássam!
- Szolgálja ki magát felelte Jacob keserűen. Aznap különösen rossz hangulatban volt. Nedves volt a tél, sokat esett és alig fagyott. Eliza is gyakran betegeskedett, nem volt jég, amivel feltölthették volna a vermet, és mindennek a tetejébe víz tört fel a sziklák alól, közvetlenül a bánya felett. Az öszvér segítségével éppen fel akart vinni pár csövet, amit Wheelingből hozott, hogy elvezesse a vizet az aknából, amikor megérkezett az uszály.

A hajós a partra lépett, felmászott a létrán a tartály tetejére, megvizsgálta a szenet, majd lejött.

- A nevem Fulton szólt –, Thaddeus J. Fulton. Húsz tonna kellene ebből a szénből, hogy Cincinattibe szállítsam. Húsz tonna, se több, se kevesebb. Három hét múlva megint eljövök újabb húsz tonnáért, világos? És ezentúl minden harmadik héten ugyanennyiért. Teljes árat fizetek: tizenhat ötvenet tonnánként. De itt kell lennie minden harmadik héten pontosan. Megegyeztünk?
 - Megegyeztünk bólintott Jacob.
 - Férfiúi becsületszavára?
 - Az én becsületszavamra.

Az ember elmosolyodott.

Megbízom magában, bányász! Hogy hívják?

 Heatherington. Jacob Heatherington. No, de akkor induljon, nem érek rá egész nap. Víz tört fel odafenn a tárnám közepén, és valamit csinálnom kell vele...

És úgy is lett. Hetente két tonna Hiram Caroternek, háromhetente pedig húsz tonna Thaddeus J. Fultonnak. Abban a saras, latyakos télben, mely nagyon hátráltatta, ez volt a legtöbb, amit Jacob még kibírt. Így amikor Eliza megpillantotta a közeledő újabb lovast, arra készült, hogy megmondja neki, menjen a Fink-féle bányába, mert jelenleg nincs elég szenük.

Aznap is esett, és az út csupa sár volt. A mezőket víz borította, és a McMahon túlpartján Bel Air "utcái" ingovánnyá változtak. Dél felé járt. A szél messzire elkerülte ezt a szomorú vidéket, és az alacsonyan ülő, szürke felhők fennakadtak a fák csúcsain. Hideg, egyhangú, szitáló eső pergett ki belőlük, mintha vékony szürke fonalak lógtak volna le az égből. Mindenhonnan csöpögött a víz, a fákról is, az ereszről is. Eliza a tűz mellett üldögélt a nyitott ajtónál, s nézte az ázott barkákat a megáradt folyó partján, miközben a kis Johnt szoptatta. Ekkor a nagy sárga kutya a fészer mellett hirtelen dühödt morgásba kezdett. Eliza karján a gyermekkel az ajtóhoz ment, és meglátta a lovast, aki a permetező esőben a ház felé tartott. Sötét viaszosvászon köpönyeget viselt csuklyával, olyat, amilyet a matrózok hordanak. A köpeny egészen a csizmája hegyéig ért. Fellovagolt a házig, ott megállította a lovát. A kutya dühösen morgott tovább, pedig Eliza már a nyitott aitóban állt.

- Eliza? kérdezte jó hangosan a férfi, hogy túlharsogja a kutva acsarkodását.
- Hallgass, Duke! szidta az ajtóban álló asszony az állatot.
 Aztán a hirtelen beállt csendben, halkabban így szólt:
 - Az a nevem.
- Alexander vagyok mondta a fiatalember a lóról. Alexander Armstrong, a fivéred.

Hangjától a kutya újra csaholni kezdett, és Elizának ismét le kellett csendesítenie. Aztán visszafordult a férfihoz:

Kerülj beljebb, Alexander! Először vidd a lovadat az istállóba
tette hozzá –, és ne törődj a kutyával! Duke a neve.

A vendég leszállt a lováról, és csettintett az ujjaival:

- Duke!

A kutya kicsit megcsóválta a farkát, de a szeme továbbra is éber maradt.

- Volt egy ilyen nevű kutyánk gyerekkorunkban mondta a férfi.
- Tudom felelte Eliza, és bement a házba. Belefektette a csecsemőt a bölcsőbe, leült a tűz mellé és várt.

Nemsokára a vendég is bejött, levette a köpenyét, és felakasztotta száradni a kémény mellett lévő szögre.

– Ülj le, Alexander!

A magas, sötét hajú fiatalember azonban csak állt, és nézte a bölcsőben fekvő gyermeket.

– Hogy hívják?

ELIZA

- John. Ülj le, kérlek!

A férfi leült az asztal melletti székre. Csizmája és lovaglóöltönye elsőrangú volt.

- Hogy megy sorod? kérdezte.
- Nagyon jól, köszönöm.
- Hol a férjed?
- Fent a bányában.
- Úgy tudom, saját bányája van.
- Igen.
- Szeretném megismerni.

Az asszony gondolkodott egy pillanatig, aztán felkelt, kiment a vendég mellett a verandára, fogta a gerendán lógó vasrudat, és elkezdte ütni vele a mellette lévő nagy, vasból készült háromszöget. A hangos, csilingelő lárma betöltötte a völgyet, és visszaverődött a körülöttük magasodó hegyekről.

- Iá! Iá! érkezett fentről a különös válasz, mire az asszony felakasztotta a vasrudat a helyére, és visszatért a vendégéhez.
 - Lejön mondta.
- Csak nem ő volt, aki válaszolt kérdezte a férfi nevetve, de az asszony arca komor maradt.
- Az Jack volt, az öszvér felelte. A férjemet Jacobnak hívják.
 Jacob Heatheringtonnak.

A vendég felsóhajtott:

– Nem nevetsz többé – mondta merengve, az emlékei között kutatva. – Mi történt veled, Eliza? Hová lett a gondtalan nevetés, amire olyan jól emlékszem?

Az asszony egyenesen a szemébe nézett:

– Hol voltál, amikor anyát eltemettük? Hol voltál, Alexander? És amikor beteg volt? Amikor szenvedett? Hol voltál?

A fiatalember lehajtotta a fejét.

- Nem tudtam róla suttogta. Senki sem mondta el nekem...
 Hallgatás telepedett közéjük, súlyosan, vádlón, szinte elviselhetetlenül. Csak az hallatszott, hogy az eső kalapálja a zsindelyt.
 A csecsemő halkan gügyögött a bölcsőben.
- Nagyon fáj ez nekem szólalt meg egy idő után a fiatalember, és hangja őszinte volt –, de ezen már nem tudok változtatni.
 Valaha mi is közel álltunk egymáshoz, te és én, emlékszel? Régen volt, az biztos. De...

Hangja elcsuklott. Mély lélegzetet vett, és csizmája orrát nézegetve folytatta:

- Jogosan haragszol, tudom. De... nem feledhetnénk el egyszerűen a múltat, és folytathatnánk ott, ahol abbahagytuk? Nem az én hibám volt, nem is a tiéd, hogy elválasztottak minket. A papa sohasem akarta azt, hogy így legyen. Anyánk volt az, aki...
- Hagyd abba, Alexander! szakította félbe hirtelen Eliza. Nincs értelme erről beszélni többé. Persze, hogy még mindig testvérek vagyunk. Ezt semmi sem változtathatja meg. Minden kettőnkön múlik, igaz? Miért nem mondjuk ezt: egyikünk hosszúhosszú utat tett meg. Te vagy én, vagy talán mindketten? Nos, itt vagy újra, Alexander, és ez az, ami számít.

A fiatalember világoskék szeme sarkában könnycsepp jelent meg, felállt a nyikorgó székből, odament a húgához, és megcsókolta a homlokát.

– Ó, Alexander, Alexander... – suttogta Eliza, és mindkét karját bátyja nyaka köré fonta.

Ebben a pillanatban kivágódott az ajtó, a küszöbön Jacob állt csuromvizesen, koszos bányászsapkáját most is fél szemére húzta. Állt egy pillanatig félig tátott szájjal, értetlenül, és a szeme vészjóslón villogott.

- Teringettét! - mordult rájuk a szobába lépve.

Eliza levette a karját bátyja nyakáról. A fiatalember kiegyenesedett, és az ajtó felé fordult. Egy fejjel magasabb volt, mint Jacob. Jobbját nyújtva, nyugodt hangon így szólt:

- Örülök, hogy megismerhetlek, Jacob.

Jacob nem mozdult, a férfit bámulta, aki épp az imént csókolta meg a feleségét, s valami csúnyát készült mondani, de Eliza gyorsan elejét vette a félreértésnek.

Ez itt a bátyám, Alexander – mondta halkan, nehogy felébressze a gyermeket. – Mikor utolszor láttam, kisfiú volt még. Most nézd meg!

Jacob felmordult:

Még szerencse! – mondta zavart mosollyal koszos arcán. –
 Már majdnem kiütöttem a fogait, mert megcsókolt téged.

Aztán kezet ráztak, s így szólt a sógorához:

- Örvendek, Alexander. Eliza gyakran mesél rólad. Mi szél hozott erre mifelénk?
- Csak látni akartam a kishúgomat ismerte el Alexander –, és természetesen azért, hogy téged is megismerjelek.
- No, akkor foglalj helyet! mutatott Jacob a székek felé. Eliza, tégy valami ételt az asztalra, míg én megmosakszom! Így mégsem ülhetek közétek.

Levett a kampóról egy törülközőt, és kiment. Eliza felkelt a lócáról és a tűzhelyhez lépett.

- Velem igazán ne legyen gondod! szólt a bátyja. Tisztességesen bereggeliztem, ahol megszálltam éjszakára. Ott mondták el, hogyan talállak meg.
- Nem jelent gondot mondta Eliza –, egyébként Jacob is éhes, neki is kell ebédet adnom. A pörkölt kész, csak meg kell egy kicsit melegíteni.
 - Nyúl?
- Nem. A férjem nem vadász. Báránynyak. Wheatleytől kaptam szénért cserébe.
- Látom, manapság a szén olyan, mint a pénz jegyezte meg Alexander. – Nyitnak egy pár szénfejtőt felettünk is, persze csak a környéket tudják ellátni, mert nincs semmi, amivel elszállíthatnák. A papa azon gondolkodik, hogy a malmot átállítja vízről szénre, de én ellenzem ezt. Mihelyt út épül a folyóig, a szén ára fel fog menni, meglásd. A víz ingyen van...
- Mennyiért árulják a szenet odafenn? kérdezte Eliza, miközben megpiszkálta a tüzet a lábas alatt.
- Vékája tíz cent. Néha nyolc. Attól függ. Ti mennyit kaptok érte itt a folyó mellett?
 - Ötvenet.

212 WASS ALBERT

Alexander bólintott.

– Azt mondom én neked, kishúgom, egy nap valaki majd rájön, hogyan szállíthatja fel innen a szenet, és egy vagyont fog keresni vele. Úgy tudom, odaát Angliában szénnel fűtött gőzgépeket használnak arra, hogy egymáshoz kapcsolt kocsikat húzzanak vassíneken. Vasútnak nevezik. Valaki, aki nemrég jött keletről, azt mondta nekem, hogy már építik azokat a síneket New Yorktól Philadelphiáig és innen Pittsburghig. Erről aztán érdemes gondolkodni...